

Översiktsplan 2008

Hudiksvalls kommun

Antagandehandling

Förord

Enligt plan- och bygglagen skall varje kommun ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Den utvisar riktlinjerna för hur mark- och vattenområden skall användas samt hur den byggda miljön skall utvecklas och bevaras.

För oss är det viktigt att planen ska bidra till kommunens utveckling. Att vi får ett samhälle som präglas av positivt tänkande och handlande. Att arbetstillfällen skapas, att handeln blomstrar, att bostäderna är attraktiva, att kultur och fritid berikar livet samt inte minst att vi gör det på ett sådant sätt att vår miljö inte skadas till förfång för kommande generationer.

Planförslaget har varit utställt för samråd under perioden 16 december, 2005 – 17 februari, 2006. Under perioden har ett 60-tal skriftliga yttranden inkommit från myndigheter, statliga verk, kommunala nämnder och förvaltningar, byalag, organisationer, föreningar, privatpersoner och grannkommuner. Ett stort antal samrådsmöten har också ägt rum under perioden. Resultatet har dokumenterats i en separat samrådsredogörelse.

Efter samrådsskedet har vindberäkningar gjorts av Uppsala universitet som visar på att utbyggnad av vindkraft kan bli aktuellt på flera platser, även i inlandet. Ett ökat intresse har också visats för bostadsbyggande och handelsetableringar i Hudiksvalls stad.

Den formella utställningen ägde rum under våren 2007. Kommunfullmäktige antog planen i juni 2008. Planen är därmed vägledande för framtida mark- och vattenanvändningsbeslut.

För Hudiksvalls gamla hamnområde kvarstår klargörandet av markanvändningen. Det kommer att ske i en fördjupad översiktsplan som beräknas kunna antas sent under år 2009.

Sven-Åke Thoresen
Kommunstyrelsens ordförande

Bengt Gill
Planeringschef

Innehållsförteckning

Planförfattare	4		
DEL 1. UTGÅNGSPUNKTER	5		
Hudiksvalls kommun - en kortfattad beskrivning	5	Infrastruktur	36
Varför gör vi översiktsplanen?	6	Nationella vägar	36
Vår vision	6	Regionala och lokala vägar	37
Övergripande mål för framtida Hudiksvall	7	Ostkustbanan	37
Bra kommunikationer	8	Hamnar	38
Aktuell regional utveckling	9	IT-infrastruktur	38
Utveckling mot ett hållbart samhälle	10	Telekommunikation	40
Planinstrument och bygglov	11	Energi	42
Viktiga miljöer för kommunens utveckling	12	Förbrukning och energibalans	42
Riksintresseområden	12	Energiaktörer	42
<i>Kulturmiljöer</i>	13	Vattenkraft	43
<i>Naturvård</i>	14	Vindkraft	43
<i>Friluftsliv</i>	15	Friluftsliv och turism	44
<i>Fiske</i>	16	Teknisk försörjning	45
<i>Vindkraft</i>	17	Vatten	45
<i>Naturreservat och naturvårdsområden</i>	18	Avlopp	45
<i>Natura 2000 områden</i>	19	Fjärrvärme	45
Mellankommunala intressen	20	Dagvatten	46
Tätorternas historiska utveckling och nutid	21	Avfallshantering	46
Hudiksvalls stads historia och nutid	21	Miljö, hälsa och säkerhet	47
Iggesunds historia och nutid	23	Miljökvalitetsnormer	47
Njutångers historia och nutid	24	Lokala miljömål	47
Enångers historia och nutid	25	Luft	47
Sörforsas historia och nutid	26	Radon	49
Näsvikens historia och nutid	27	Radioaktivt nedfall/Cesium	50
Delsbos historia och nutid	28	Buller	50
Friggesunds historia och nutid	29	Risk och säkerhetsfrågor	52
Näringsliv och sysselsättning	30	Naturresurser	52
Befolkning	31	<i>Jord- och skogsbruk</i>	52
Bostäder	33	<i>Vatten som resurs och rekreation</i>	52
Bostadsbyggandets villkor	33	Utnyttjande av vattnet	54
Fritidsbebyggelse	34	<i>Grunda havsfärddar</i>	55
Kommersiell och offentlig service	35	Folkhälsa	56
Kollektivtrafik	36		

DEL 2. ÖVERSIKTSPLAN FÖR HUDIKSVALLS KOMMUN 2008

Konsekvensbeskrivning och miljö kvalitetsnormer	61	Utvecklingsområden för turismen	103
Tätorter	63	Agön	103
Hudiksvalls stad	63	Dellenbygden	103
Iggesunds tätort	68	Forsabygden	103
Njutångers tätort	70	Hornslandet	103
Enångers tätort	72	Hälsingegårdar	104
Sörforsa tätort	74	Kusten och skärgården	104
Näsvikens tätort	76	Kustleden	104
Delsbo tätort	78	Skoterleder	104
Friggesunds tätort	80	Vandringsleder	104
Landsbygden	82	Svågadalen	104
Attraktivt boende	82	Miljö, hälsa och säkerhet	105
Fritidsbebyggelse	83	Lokala miljömål	105
Områdesvisa rekommendationer	84	Radioaktivt nedfall/Cesium	107
Kulturmiljövård	84	Buller och vibrationer	107
<i>Förslag till skyddsåtgärder</i>	88	Risk och säkerhetsfrågor	107
<i>Rekommendationer för bevarande av kulturmiljöer (K-områden)</i>	88	Naturresurser	107
Naturvård- och friluftsliv	92	<i>Jord- och skogsbruk</i>	107
<i>Skyddade områden</i>	92	<i>Berg- och grustäcker</i>	107
<i>Rekommendationer för bevarande av naturvårdsområden (N-områden)</i>	94	<i>Vatten som resurs och rekreation</i>	108
Infrastruktur	100	Utnyttjande av vattnet	108
E4	100	<i>Vattenbruk</i>	108
Hamnleden till Iggesunds Bruk	100	<i>Vattenkraftverk och dammar</i>	108
Dellenbanan	101	<i>Båthamnar</i>	108
Övriga allmänna eller större viktiga vägar	101	<i>Badplatser</i>	108
Reservat för ny sträckning av Ostkustbanan (OKB)	101	<i>Vattnet som dricksvatten</i>	108
Skärnäs hamn	101	<i>Vatten som naturmiljö</i>	109
Gruvbrytning	101	Folkhälsa	109
Energi framöver	102	Avfallshantering	109
Näringsstrukturen	102	Vattentäcker	109
Fossila bränslen	102	Rekommendationer för kraftledningar	110
Fjärrvärme, vindkraft och biobränslen	102	Rekommendationer för totalförsvaret	110
Geotermisk energi	103	<i>Förslag till differentierat strandskydd (25-100 m)</i>	111
		Sammanfattande konsekvensbeskrivning	112
		Kommande utredningar och planer mm som översiktsplanen initierar	115

Planförfattare

Stadsarkitekt Mats Gradh

Delförfattare och medarbetare

Konsekvensanalyser:

Plan o bygglovchef Kalle Bylin

Kommunekolog Rigmor Angel

Chef omsorgsförvaltningen Pia Eklund

Chef teknisk förvaltning Hans Björken

Miljö:

Kommunekolog Rigmor Angel

Hälsoskyddsinspektör Mats Axbrink

Hälsoskyddsinspektör Kenneth Johansson

Hälsoskyddsinspektör Gudrun Ekroth

Miljö- och hälsoskyddsinspektör Chatrin Molin

Miljöskyddsinspektör Jonas Rasmusson

Kulturmiljö:

Stadsarkitekt Mats Gradh

Befolkning, kollektivtrafik, energi,

näringsliv och sysselsättning:

Planeringschef Bengt Gill

Vatten och avlopp:

Vatten- och avloppschef Anna-Karin Ragnarsson

Avfall och tippar:

Avfallschef Nils-Ola Norlin

Turism:

Turistchef Annica Bergström

Fotografier:

Stadsarkitekt Mats Gradh

GIS-tekniker Marie Eriksson

Roland Waax

Informationsavdelningen Helena Håkansson

Planeringssekreterare Jonathan Turner

Mark och mättningschef Göran Widehammar

Teckningar:

Stadsarkitekt Mats Gradh

GIS-tekniker Marie Eriksson

Kartor:

GIS-tekniker Marie Eriksson

Layout:

GIS-tekniker Marie Eriksson

Stadsarkitekt Mats Gradh

Tryck:

Prinfo I&N Bollnäs, kartor

Planhandlingarna består av :

- Planbeskrivning
- Plankarta (skala 1:120 000)
- Tätortskarta (skala 1:20 000)

DEL 1. UTGÅNGSPUNKTER

Hudiksvalls kommun - en kortfattad beskrivning

Hudiksvall är, med sina 37 000 invånare, nr 64 i storlek bland Sveriges 290 kommuner. Ytan uppgår till 25 kvadratmil och befolkningstätheten är 15 invånare per kvadratkilometer. Genomsnittet i Sverige uppgår till 20 och i Västeuropa till 166 invånare per kvadratkilometer.

Naturgeografiskt karaktäriseras kommunen av kustlandskapet (där huvuddelen av befolkningen bor), det centrala odlingslandskapet vid Dellensjöarna och Forsa/Högsbygdens samt de stora skogarna och bergen vilka täcker åttio procent av kommunens yta.

Hudiksvall replierar på två regionala centra - Sundsvall i norr (50 000 arbetstillfällen och universitet) och Gävle (40 000 arbetstillfällen och högskola) i söder. Med tåg nås båda orterna på en timme. Tidsavståndet till Arlanda och Stockholm (30 mil) med tåg är två timmar och tio minuter respektive två och en halv timme. Hösten 2011 färdigställs motorvägen mellan Enånger och Hudiksvall. Då blir i princip hela E4 från Skåne, via Stockholm, upp till Hudiksvall motorväg.

Hudiksvall är Hälsinglands största stad med ett handelsunderlag på ca 45 000 invånare (kommunen och delar av Nordanstigs kommun). Arbetstillfällena är koncentrerade till Hudiksvall och Iggesund. Delsbo fungerar som stödje-

punkt för handel och annan service i Dellensbygden, medan övriga tätorter i huvudsak har sin betydelse som bostadsorter.

Fyrtio procent av befolkningen bor i Hudiksvalls stad, trettio procent i övriga tätorter (Iggesund, Njutånger, Enånger, Sörforsa, Näsvisen, Delsbo och Friggesund). Resterande trettio procent bor i glesbygd. En glesbygd som i huvudsak är tätortsnära och därmed när arbetstillfällena och service på relativt bekvämt pendlingsavstånd.

Skogen är grunden till den industriella och ekonomiska utvecklingen i kommunen. Totalt svarar skogsindustrin för vart femte jobb om vi räknar med kringservice. Iggesund Paperboard är världsledande

producent av kartong för förpackningar och grafiska ändamål.

Sedan slutet av andra världskriget har hydraulbaserad verkstadsindustri vuxit sig stark med företag som Hiab (mobila vikarskranar), Sunfab (hydrauliska pumpar och motorer), Huddig (grävlaster), Voith (säkerhetskopplingar) och OilQuick (hydraulkopplingar).

Ett tredje ben återfinns inom optofiber med dels kabeltillverkning (Ericsson Network Technologies) och innovationssystemet Fiber Optic Valley. Fiber Optic Valley är en arena för utveckling och test av produkter och tjänster baserade på fiberoptik med tre fokusområden: Fiber till användaren, E-tjänster och fiberoptiska industriapplikationer.

Varför gör vi översiktsplanen?

1. För att ge planmässiga förutsättningar för en *positiv utveckling* i kommunen/regionen. Med det menar vi i första hand ökade försörjningsmöjligheter lokalt och regionalt.
2. För att klargöra förutsättningarna för kommande *infrastruktursatsningar*.
3. För att ta till vara och utveckla natur- och kulturmiljövärden i syfte att *öka kommunens attraktionskraft*.
4. För att skapa förutsättningar att utveckla kommunens tätorter och landsbygd till *attraktiva miljöer för boende och företagande*.
5. För att visa *kommunens vilja inför statliga satsningar* i det allmänna vägnätet, natur- och kulturmiljövård, utbildning mm.
6. För att mark och vatten skall användas på ett *uthålligt* sätt, så att dagens behov kan tillfredsställas, utan att vi äventyrar kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Med detta avses såväl *ekologiska som sociala och ekonomiska aspekter*.
7. Ge förutsättningar för en *ökad folkhälsa*, så att våra invånare trivs och mår bra.

Vår vision

- Hudiksvall är en kommun med *framtidstro och dragningskraft*.
- Kommunen och näringslivet har ett rikt utvecklat samarbete och *företagsklimatet är positivt*. Företagen blomstrar. Nyföretagandet ökar. Tillväxt präglar företag och kommunen. Det internationella utbytet är mångskiftande och vanligt förekommande.
- Kommunens goda service, rika kulturutbud och höga naturvärden gör att *människor trivs* och lockar *nya invånare*.
- Kommunen och dess medborgare kännetecknas av *positiv anda, vilja till ständigt lärande och utveckling*.
- Ett av de fem nyckelorden i kommunens målbeskrivning är *"Ekologisk och ekonomisk hållbar utveckling"*.

Acreo, fiberoptiskt laboratorium

Övergripande mål för framtida Hudiksvall

Mål och omvärldsfrågor

Kommunen har en viktig roll när det gäller att tillvarata och skapa attraktiva livsmiljöer. Vål fungerande och bra skolor, vård och omsorg samt andra samhällstjänster har stor betydelse för människors val av bostadsort och företagens val av lokalisering. Det handlar också om att skapa bra förutsättningar för balans mellan arbete och fritid, en god uppväxtmiljö för barn och ungdomar och ett tryggt och säkert samhälle för alla.

Näringslivet är basen

Den långsiktiga utvecklingen i kommunen beror dock till stora delar på näringslivets utveckling. Det är mot denna bakgrund som kommunen och det lokala partnerskapet samordnar sina insatser för att skapa nya grunder för en tillväxt i regionens näringsliv. Den lokala utvecklingsplan (LUP) som vägleder arbetet koncentreras till ett antal framgångsfaktorer och koordineras med motsvarande regionala utvecklingsplan (LUP) som Region Gävleborg ansvarar för.

Näringslivsutveckling, tillgänglighet och attraktionskraft är de tre övergripande utvecklingsmålen i det nya utvecklingsprogrammet som är under framtagande i kommunen. Till dessa utvecklingsmål

kopplas fokusområdena; entreprenörskap och innovativa miljöer, kompetensförsörjning och arbeidskraftsutbud, IT-infrastruktur och kommunikationer samt livsmiljöer och upplevelser.

Ett dynamiskt och växande näringsliv präglas av ett inflöde av nya företag och förnyelse inom det befintliga näringslivet. För detta är det viktigt med väl fungerande stödsystem som stimulerar till entreprenörskap, innovationer och företagsutveckling. Fiber Optic Valley är en satsning som vid sidan av kartongtillverkning, verkstads- och hydraulikprodukter, bidrar till ett ökat intresse för forskning, innovationer och etablering av nya företag.

En varaktigt tillväxt kräver också god tillgång till välutbildad arbetskraft. I större utsträckning än tidigare måste samspelet mellan individernas förutsättningar och önskemål och arbetsgivarnas behov av arbetskraft och kompetens förbättras. Insatser som underlättar inträdet på arbetsmarknaden och samtidigt underlättar arbetsgivarens rekrytering är nödvändiga för att förändra de strukturella problem som finns på arbetsmarknaden. En väl utvecklad småföretagarmiljö, ett högt nyföretagande, ett differentierat näringsliv och tillgång till ett brett utbud av kunskapskapital påverkar i positiv riktning sysselsättningsutvecklingen.

Regionförstoring

Regionförstoring är den process där tidigare separata lokala arbets- och bostadsmarknader knyts ihop till en ny och större region genom ökad pendling. Befolkningen utför sina vardagliga göromål över ett allt större geografiskt område. Regionförstoring underlättar för individen att nå ett passande arbete utan att behöva byta bostadsort. Omvänt kan företag nå fler personer med lämplig kompetens. Regionförstoringen, som pågått under en lång tid som en konsekvens av ökad specialisering inom arbetslivet, påskyndas av förbättrade resmöjligheter.

För kommunerna i Hälsingland är begreppet centralt. Ingen av landskapets huvudorter har en tillräckligt stor arbetsmarknad utan är beroende av sina grannar och närbelägna regionala centra. Det förutsätter en bra infrastruktur och goda kollektiva förbindelser.

Hudiksvalls naturliga stråk för regionförstoring är:

- E4/Ostkustbanan Sundsvall – Söderhamn – Gävle - Uppsala
- Väg 84 Hudiksvall – Ljusdal
- Diagonalen Hudiksvall – Bollnäs

Bra kommunika- tioner

En viktig framgångsfaktor utgörs av goda kommunikationer. Här handlar det dels om att, via förbättrade väg- och järnvägskommunikationer, vidga pendlingsomlandena efter södra norrlandskusten i stråket Sundsvall - Gävle och inom Hälsingland och dels "flytta" vår region tidsmässigt närmare Mälardalen och Stockholm (inkl Arlanda flygplats).

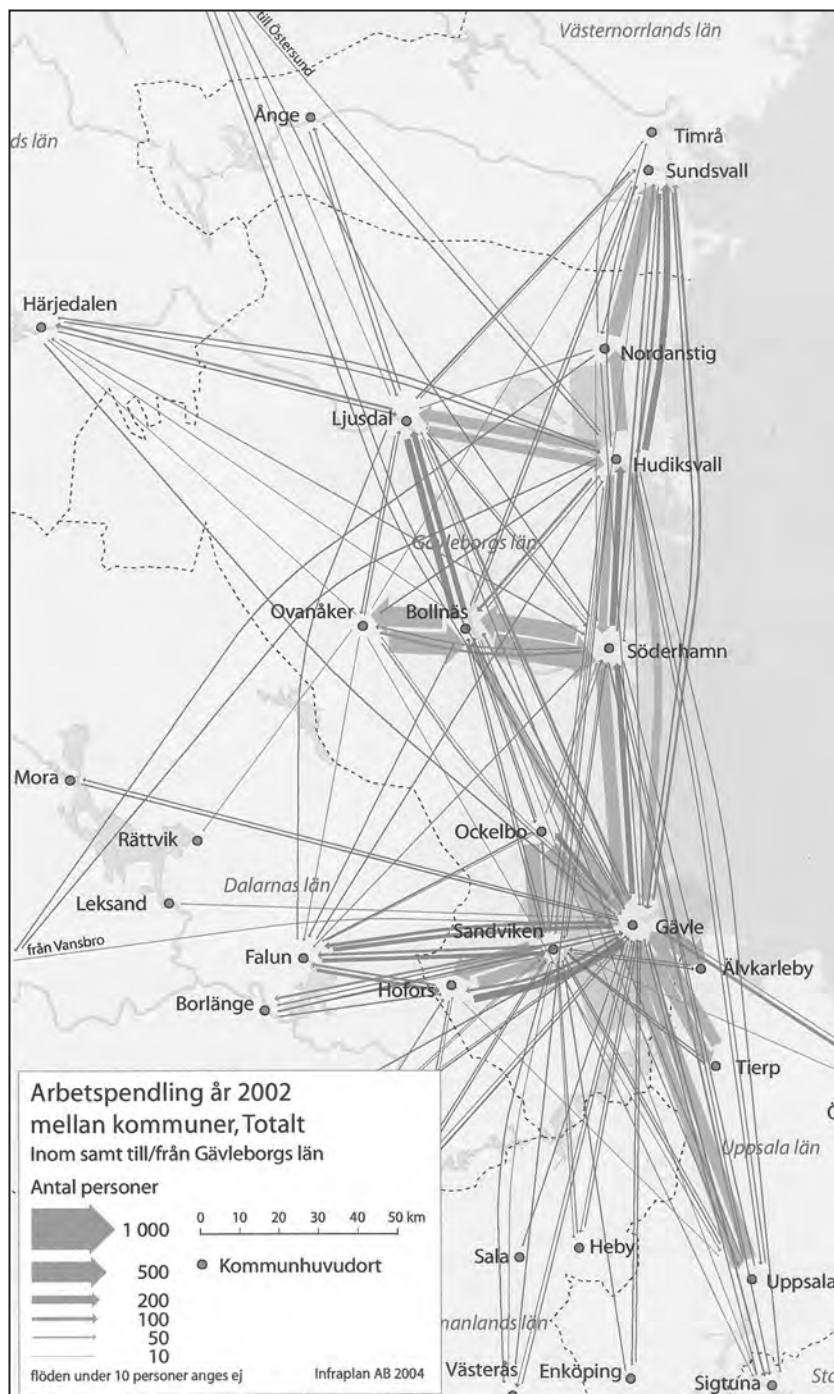
De långsiktiga målen är:

- För E4: Motorväg Sundsvall-Stockholm
- För OKB: Dubbelspår Sundsvall-Stockholm
- Komplettering av vägstråket Hudiksvall – Bollnäs

När dessa mål kan vara uppnådda är osäkert. För E4:ans del återstår, efter det att delen Enånger - Hudiksvall blir klar hösten 2011, E4 Njurunda – Sundsvall inklusive bro över Sundsvallsfjärden. På sikt bör trefältsvägarna uppgraderas till fyra körfält.

Den för pendlingen och inter-regionala trafiken så betydelsefulla Ostkustbanan dras med akuta kapacitetsproblem. Banan närmar sig trafikinfarkt och fler tåg får inte plats på banan! Först efter 2010 planerar Banverket att bygga ut kapaciteten. Den nödvändiga dubbelspårutbyggnaden norr om Gävle kan dock ännu inte skönjas i några konkreta planer. Betydande volymökningar av godståg måste mötas med krav på minskade störningar i form av buller och vibrationer.

En genare vägförbindelse mot Bollnäs och sydvästra Hälsingland kan åstadkommas genom att man bygger en ny väg mellan E4 (avfart Alebosjön) och Trönö. Vägen som

är samhällsekonomiskt mycket lönsam bör prioriteras av Region Gävleborg i samband med att ny plan för regional transportinfrastruktur utarbetas.

Lokala miljömål

Arbetet med lokala miljömål pågår och beräknas var klart under 2008.

Regional samverkan

Kommunen samverkar med många statliga och kommunala parter i utvecklingsfrågor.

Viktiga parter som har stor betydelse för kommunens utveckling är de statliga infrastrukturverken, Banverket och Vägverket.

Kommunen samarbetar med Region Gävleborg i regionala utvecklingsfrågor, t ex Regionalt Utvecklingsprogram, projektstöd från staten och EU, infrastruktur mm.

Med länsstyrelsen Gävleborg sker samverkan främst inom fysisk planering samt natur- och kulturmiljöfrågor.

Tillsammans med landstinget har Gävleborgs kommuner det finansiella ansvaret för länstrafiken som X-Trafik AB bedriver. Miljöfrågor samt primärvård är andra frågor som kommunen samarbetar med landstinget om.

Hälsingerådet arbetar med gemensamma strategiska frågor, inklusive landsbygdsutveckling, för Hälsinglands kommuner.

Hudiksvalls, Sundsvalls, Nordanstigs, Ånge, Härnösands och Timrå kommuner verkar för att stärka Sundsvallsregionen. Målet är att området till en gemensam arbetsmarknads-, boende- och studieregion. Det skall ske bl a genom samarbete om infrastruktur, trafikering, kommunala verksamheter och särskilda utvecklingsprojekt.

Aktuell regional utveckling

Regionalt utvecklingsprogram

I Gävleborg påbörjades arbete med ett Regionalt Utvecklingsprogram (RUP) våren 2007. Arbetet utgår från ett underifrånperspektiv där kommunerna arbetar med att ta fram lokala utvecklingsprogram, LUP. De lokala utvecklingsprogrammen bildar ett viktigt underlag till det regionala programmet. Med utgångspunkt i de lokala utvecklingsprogrammen har fem områden utkristalliserats som är viktiga för regionens utveckling. Dessa är:

- Företagsutveckling och entreprenörskap
- Attraktionskraft
- Lärande för utveckling
- Tillgänglighet
- Velfärd för tillväxt

Inom vart och ett av de fem områdena pågår ett arbete med att analysera och konkretisera förslag på vilka insatser som bör göras för regionens utveckling. Arbetet skall även peka på vilka möjliga samarbetsformer som finns för genomförandet av insatserna. I arbetet medverkar aktörer från kommuner, myndigheter, näringsliv och intresseorganisationer.

Ansvarskommitténs förslag

Den statliga Ansvarskommittén som redovisade sina förslag 2007 kan komma att få stor betydelse för den regionala och lokala samhällsplaneringen.

Ny regional indelning och mer makt till folkvalda regionföreträdare! Så kan man sammanfatta kommitténs förslag.

Centralt är förslaget att inrätta 6-9 direktvalda regionkommuner vilka ersätter dagens 21 landsting. Förutom ett övertagande av ansvaret för hälso- och sjukvården ges regionkommunerna ett samlat uppdrag inom regional utveckling och tillväxt. Parallellt organiseras staten om i 6-9 nya län vilka sammanfaller med regionkommunerna. Dessa blir också grundmodellen för indelningen av statliga myndigheter.

Den nya samhällsorganisationen, innefattande större län och nya regionkommuner, kan införas i ett första steg redan 1 januari 2011.

För Gävleborgs del diskuteras en regionbildning tillsammans med Dalarnas och Uppsala län. De tre länen har ansökt (augusti 2008) hos regeringen att få bilda region Svealand

Regionkommunens utvecklingsuppdrag består av att leda och samordna det regionala utvecklingsarbetet i länet. Detta innebär engagemang inom vitt skilda områden som har betydelse för regionens utveckling och tillväxt. Exempel utgörs av näringslivsfrågor, infrastruktur, kollektivtrafik, EU:s strukturfonder, regionplanering, kultur, jämställdhet, miljö, folkhälsa, kulturmiljö och naturvård. På sikt kan också uppdraget utvecklas ytterligare om riksdag och regering så beslutar.

Härnösands
kommun

NORDANSTIGS KOMMUN

SUNDSVALLS
KOMMUN

TIMRÅ KOMMUN

Ånge kommun

Utveckling mot ett hållbart samhälle

Hållbar utveckling är ett brett begrepp som omfattar såväl ekologiska som sociala och ekonomiska aspekter. Hållbar utveckling handlar om att värna och nyttja givna resurser på ett uthålligt sätt. Viktigt är att värna om naturresurser och människors hälsa och om att långsiktigt förvalta och investera i mänskliga, sociala och fysiska resurser.

Hudiksvalls kommun har genom sin *Agenda 21-plan*, utvecklingsplan samt sitt medlemskap i *Sveriges Ekokommuner* tagit beslut om att verka för en ekologiskt hållbar samhällsutveckling.

Kommunfullmäktige har antagit **fyra systemvillkor** för en hållbar utveckling.

Dessa är:

- Vi måste spara på jordens begränsade resurser.
- Vi får inte släppa ut för naturen skadliga ämnen eller andra ämnen i sådan mängd att naturen tar skada
- Vi måste stoppa skövlingen av ekosystem och utrotningen av växter och djur
- Vi får inte omsätta mer resurser än vad naturen klarar av att bygga upp och bryta ner – vi måste dela med oss till andra.

Dessa villkor tillsammans med de nedan beskrivna miljökvalitetsmålen ska vara vägledande i den fysiska planeringen både vid översiktsplanering och vid detaljplanering.

Riksdagen har antagit 16 nationella **miljökvalitetsmål** vilka skall vara vägledande för fysisk planering och samhällsbyggande.

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

De nationella miljökvalitetsmålen ska vägleda fysisk planering och samhällsbyggande och är ett verktyg för att nå en hållbar utveckling. Miljökvalitetsmålen "Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Grundvatten av god kvalitet och God bebyggd miljö" är beroende av att fysisk planering miljöanpassas för att målen ska kunna uppnås.

Detta innebär en variation och blandning i den byggda miljön i form av bostäder, arbetsplatser, service och kultur som skapar trevnad. Detta ger grunden till ett rikt och utvecklande liv samtidigt som transportbehovet kan minska.

Utifrån de nationella miljökvalitetsmålen har Länsstyrelsen i Gävleborgs län tillsammans med länets kommuner, näringsliv och intresseorganisationer utarbetat **regionala miljömål**, med förslag till åtgärder för tiden 2002-2010.

Arbetet pågår med att ta fram förslag till **lokala miljömål** för Hudiksvalls kommun. Dessa ska konkretisera vad en hållbar utveckling för Hudiksvall innebär.

Social hållbarhet är ett relativt nytt begrepp, som fått en allt större betydelse i den fysiska samhällsplaneringen.

Norra Dellen från Avholmsberget

Planinstrument och bygglov

För att styra markanvändningen och bebyggelseutformning förfogar kommunerna över olika planinstrument.

Översiktsplan

Översiktsplanen är det instrument som behandlar mark- och vattenanvändning för hela kommunens geografiska yta. Den är en kommunal viljeinriktning med en tonvikt på utveckling. Översiktsplanens viktigaste roll är att medverka till en ändamålsenlig fysisk struktur med avseende på bebyggelse och infrastruktur samt skydd av väsentliga nationella och lokala värden i form av natur och kulturmiljöer.

Planen skall aktualiseras en gång varje mandatperiod. Översiktsplanen är i juridiskt mening inte bindande, men utgör ett viktigt underlag för fortsatt planering och byggande.

Områdesbestämmelser

Ett planinstrument som passar bra för befintlig bebyggelse och där höga kulturmiljövärden finns är

områdesbestämmelser. Görs dessa i samråd med dem det berör kompletterat med lättförståeliga rekommendationer är detta en mycket passande väg till framgång vad avser bevarande av befintlig bebyggelse och anpassning av nytillkommen. Områdesbestämmelser är ett bra komplement till översiktsplanen, i synnerhet för att säkerställa viktiga kulturmiljöer. Områdesbestämmelser garanterar inte någon byggrätt.

Detaljplaner

Vid större förändringar, ny sammanhållen bebyggelse eller där ny enstaka byggnad får betydande omgivningspåverkan bör detaljplan upprättas. I detaljplanen kan kommunen reglera byggnaders utformning, storlek och användningssätt. Inom detaljplanelagda områden kan bygglov behövas för nästan allt som görs på byggnaderna.

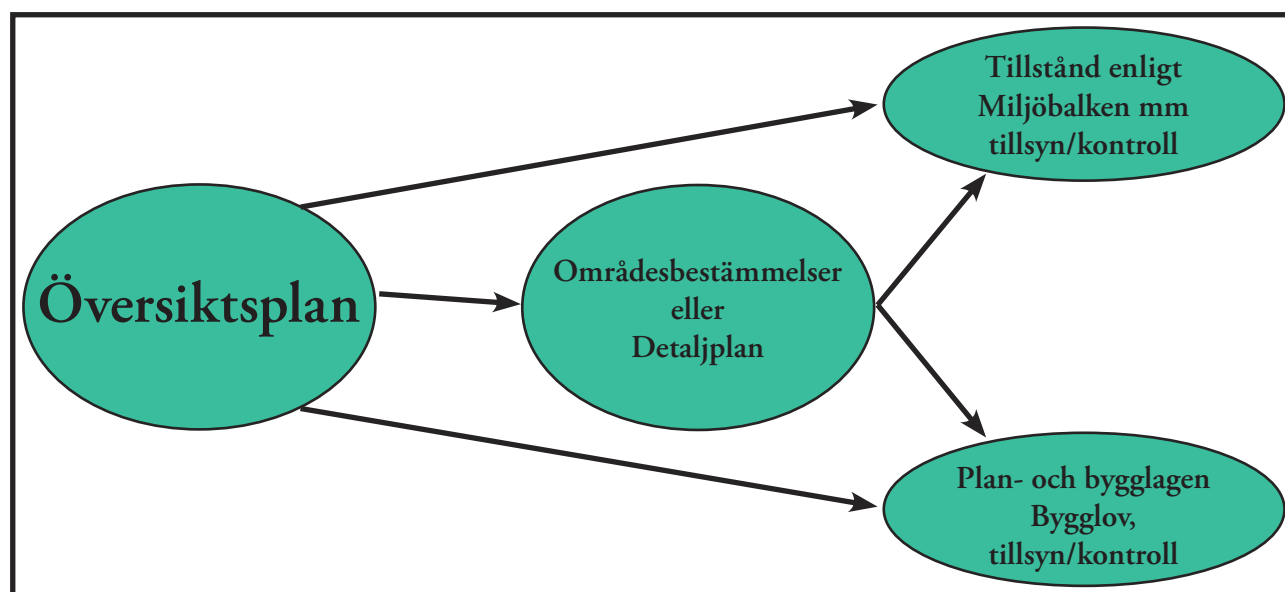
Samlad bebyggelse

Begreppet "samlad bebyggelse" avser en grupp på 10-20 st byggnader

med en viss täthet mellan byggnaderna. För fiskelägen och fåbodvalar gäller i vår kommun 10 st byggnader och i övrigt 20 st byggnader. Inom samlad bebyggelse, där alltså varken områdesbestämmelser eller detaljplan gäller, behövs bygglov för tillbyggnader och komplementbyggnader. Det finns en del områden i kommunen som är av riksintresse för kulturmiljövården, men ej ligger inom samlad bebyggelse, och följaktligen inte behöver byggnadslov för tillbyggnader och komplementbyggnader.

Bygglov och bygganmälan

Bygglov består av två delar, bygglov och bygganmälan. I bygglovet granskas den yttre utformningen samt placeringen av byggnaden på tomten medan i bygganmälan granskas den tekniska utformningen.

Viktiga miljöer för kommunens utveckling

I Hudiksvalls kommun finns natur- och kulturmiljöer som har ett mycket högt värde, inte bara ur kommunens synvinkel, utan även i ett riks- och internationellt perspektiv. Totalt finns 18 områden av riksintresse för naturvård, 27 naturreservat, 1 naturvårdsområde samt biotopskyddade områden och natura-2000områden. Naturvårdsområden betraktas som naturreservat enligt Miljöbalken, men med bibehållna föreskrifter. Vidare finns 15 områden av riksintresse för kulturmiljövård. Utöver riksintresseområdena och de lagskyddade naturområdena finns även ett stort antal områden

av regionalt eller lokalt intresse för natur- och kulturmiljövården.

Hälsingegårdarna är något alldeles speciellt, även i ett globalt perspektiv. De speglar en välbärgad bondeklass förmåga att bygga och förvalta dessa stora och stilsäkra byggnader i ett levande kulturlandskap. Länsstyrelsen och hälsingekommunerna verkar för att få hälsingegårdarna förklarade som *världsarv*.

Natur- och kulturmiljöområden är en stor tillgång och en viktig resurs för kommunen. De utgör en grund för en ökad turism och är även en av hörnstenarna i ska-

pandet av ett attraktivt boende i kommunen. Nybyggnationer inom dessa områden ska anpassas med hänsyn till områdets värden.

Riksintresseområden

Riksintresseområden är områden som har sådana natur- och kulturmiljövården, som i ett nationellt perspektiv är unika, har höga historiska, estetiska eller sociala egenskaper samt en hög grad av äkthet och kvalitet. Syftet och ambitionen med riksintressen är att ge uppmärksamhet på områdenas kvalitativa värden, så att stor hänsyn tas vid olika typer av verksamheter, som t ex byggnade av hus och vägar, för att ej åsamka skador på de olika värdena.

Som riksintressen för kommunikation har vi Ostkustbanan och E4.

I Hudiksvall finns *riksintresseområden* för:

- Kulturmiljö
- Natur
- Friluftsliv
- E4
- Ostkustbanan
- Yrkesfiske
- Vindkraft

Enångersån - Natura 2000 område

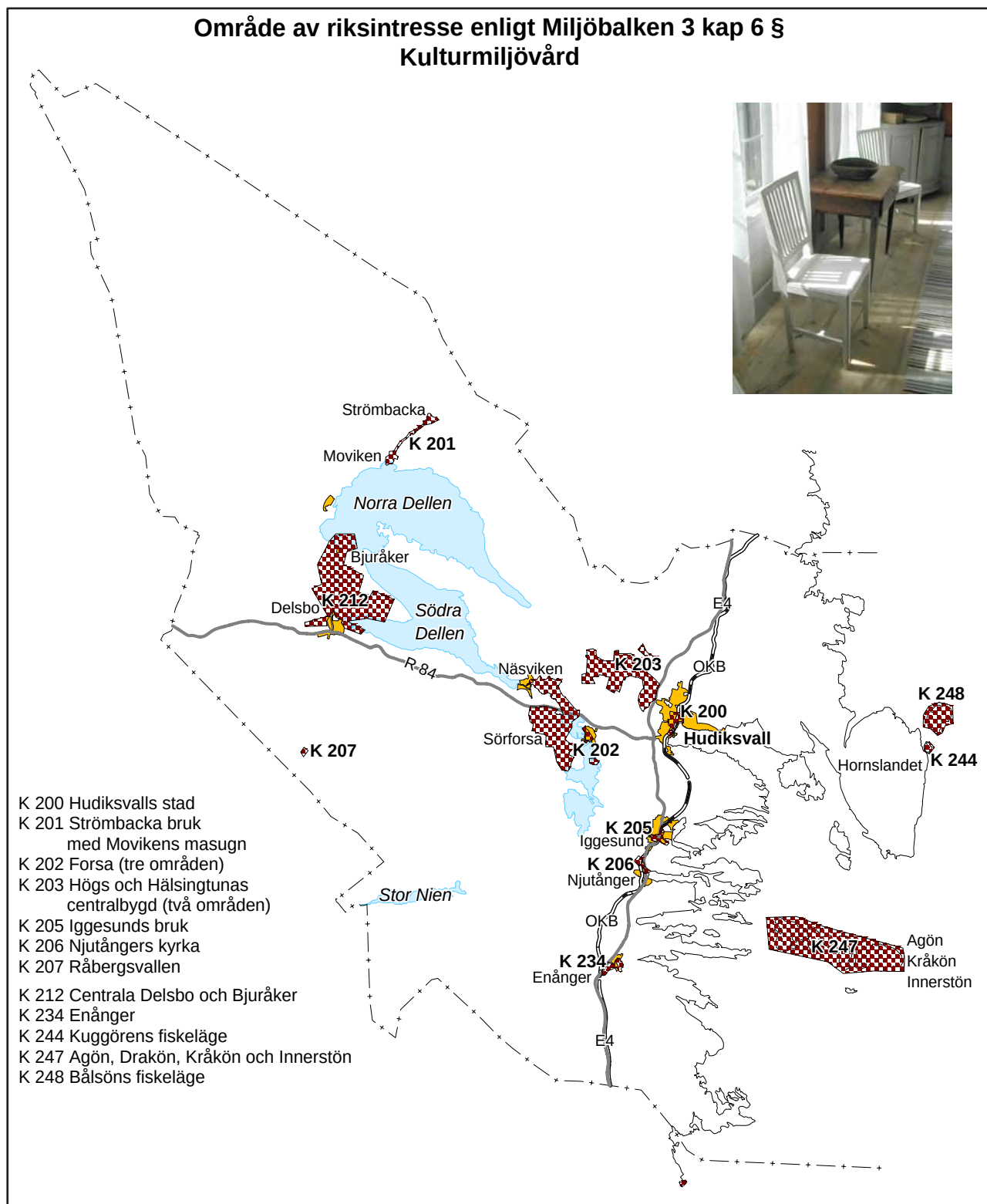

Fränö forngård -
Hälsingegård

Kulturmiljöer

De viktigaste kulturmiljöerna i kommunen är riksintresseområdena, hälsingegårdarna, fåbodvallar och fiskelägen, några bruksmiljöer, kyrkor med omgivningar, tio byggnadsminnen och ett stort antal fornminnen.

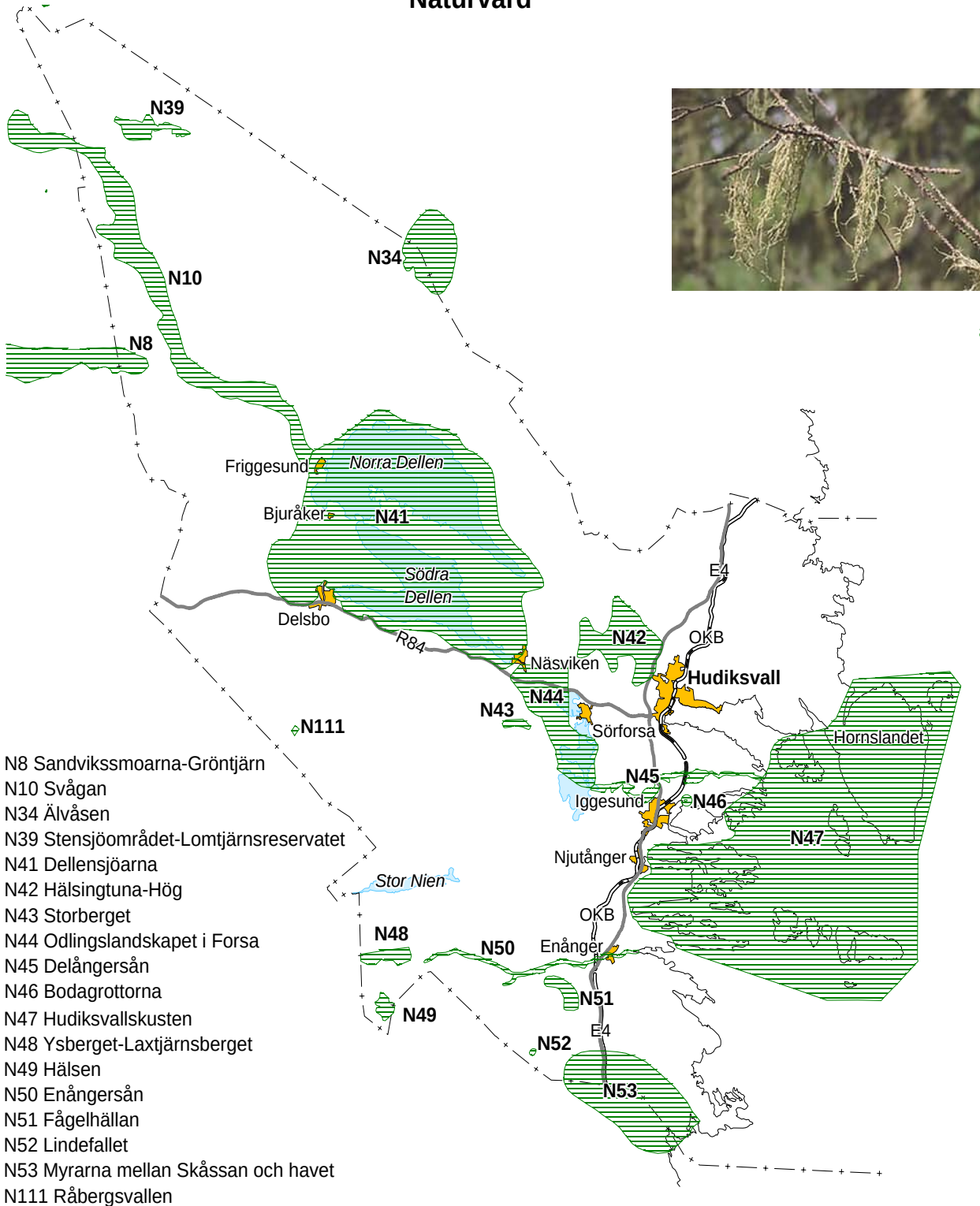
Nedanstående områden har i november 1987 fastställts av riksantikvarieämbetet som *riksintressanta för kulturmiljövården*.

Naturvård

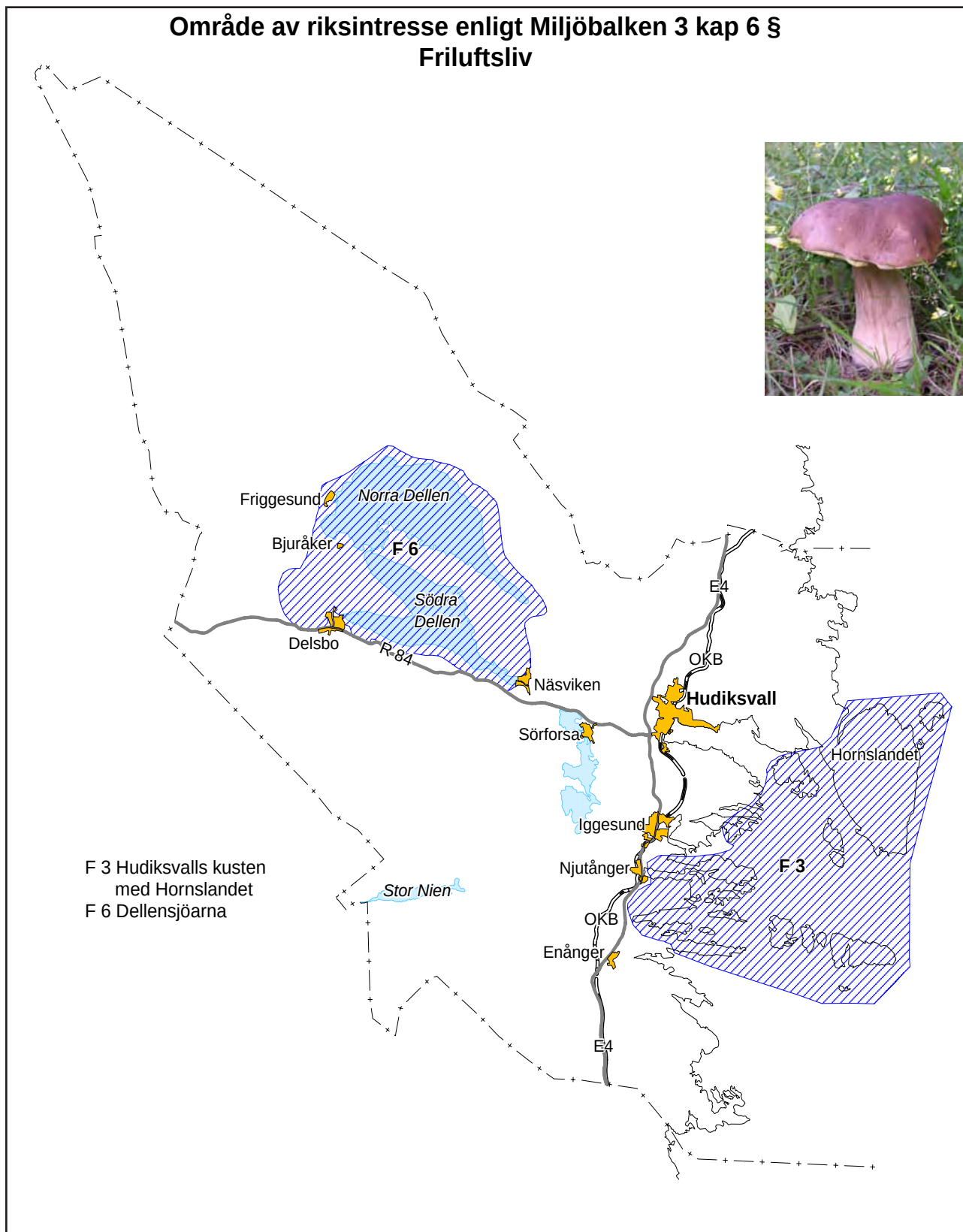
Naturområden med mycket höga naturvärden, som är unika i Sverige, har utpekats som riksintresseområden. Detsamma gäller för det rörliga friluftslivet. Statens Naturvårdsverk har vid olika tidpunkter 1988 till 2000 beslutat vilka områden som är av *riksintresse för naturvård och friluftsliv* i kommunen.

Område av riksintresse enligt Miljöbalken 3 kap 6 § Naturvård

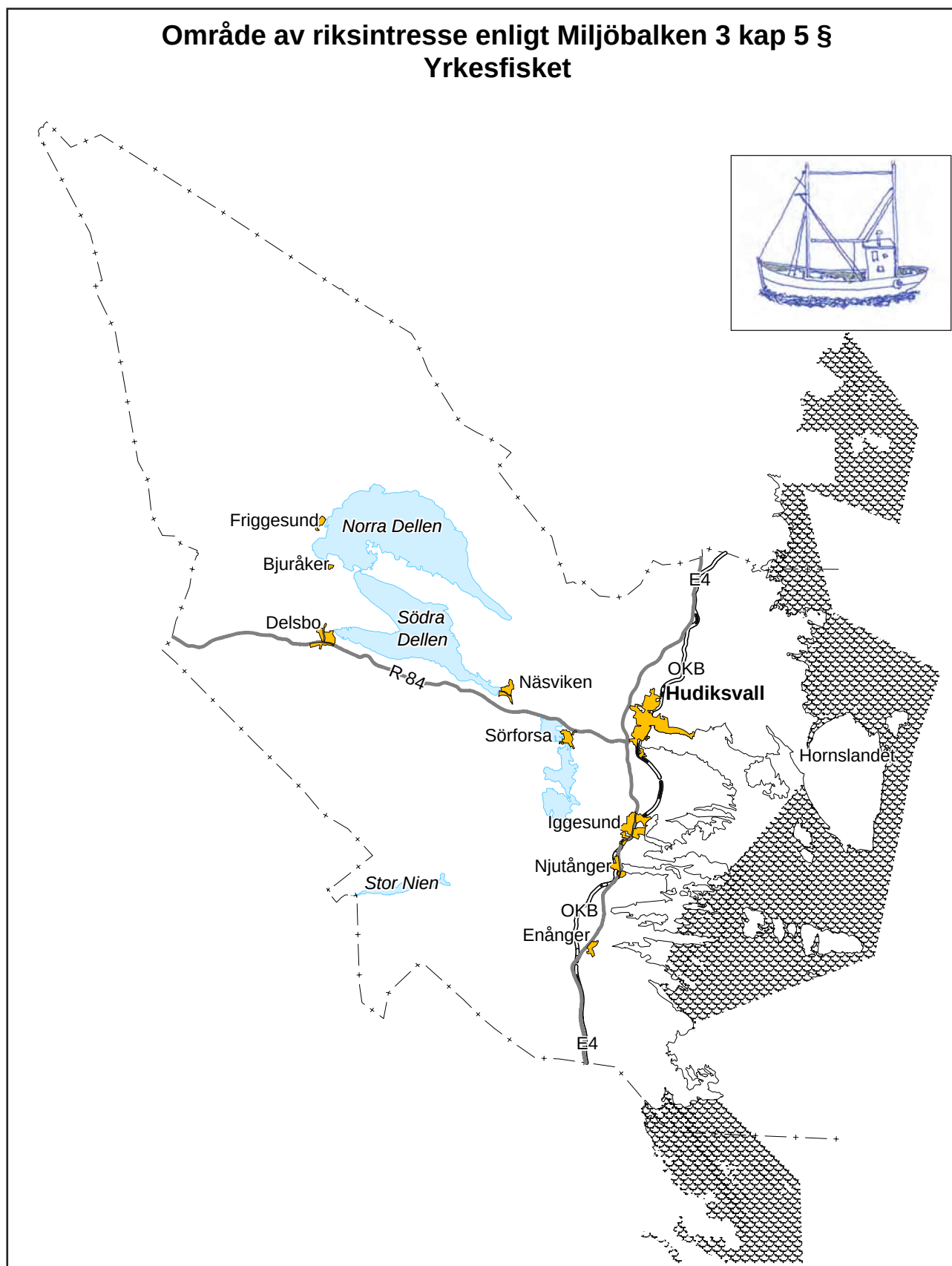
Friluftsliv

Nedanstående områden är av riksintresse för det *rörliga friluftslivet*. Här avses bl a vandring, skidturer, svamp-plockning, fritidsfiske och bad mm.

Fiske

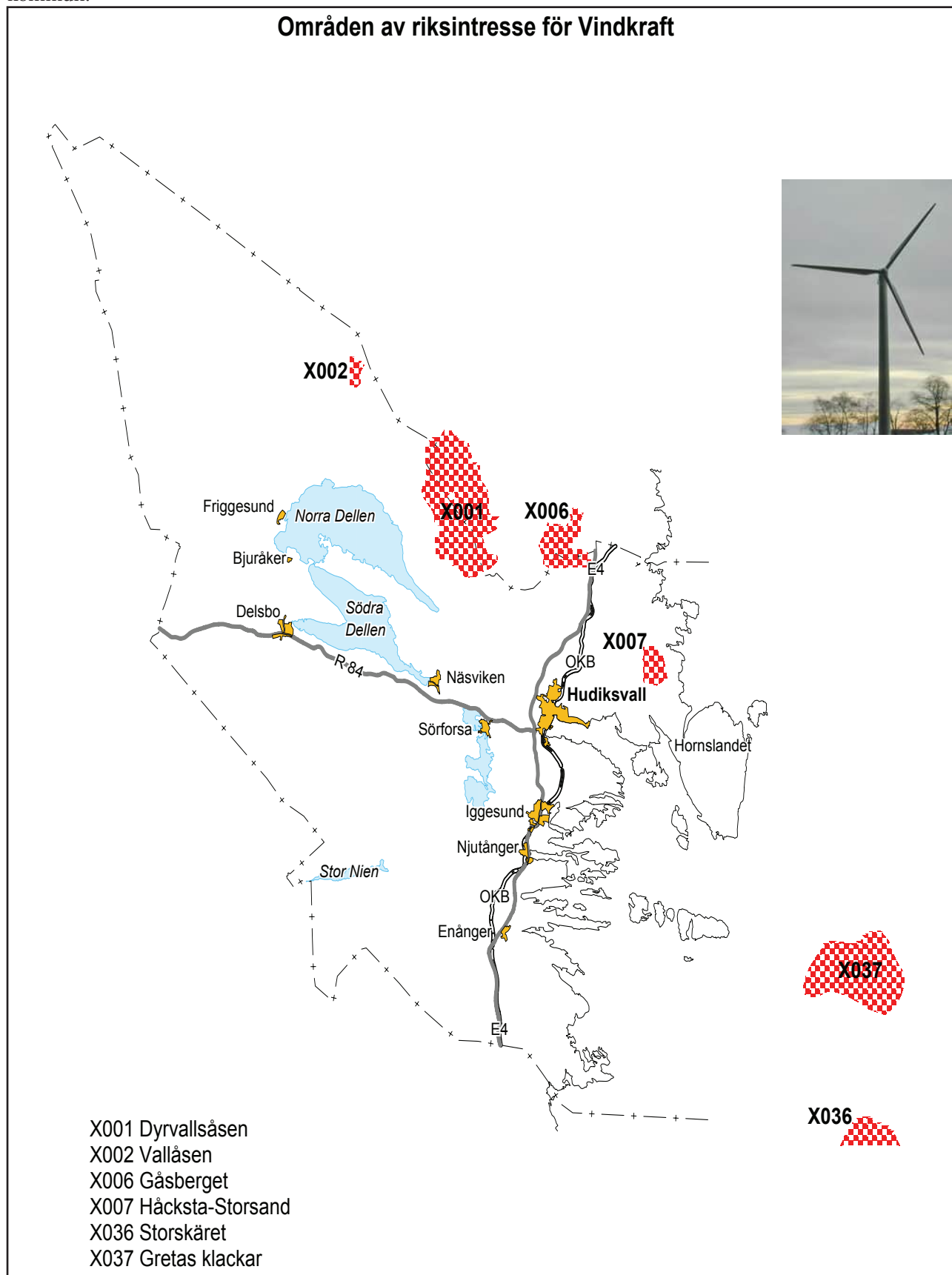
Hudiksvalls skärgård är av *riksintresse* för yrkesfisket.

Vindkraft

Statens Energimyndighet har pekat ut områden av *riksintressen för vindkraft* motsvarande ca 2% av Sveriges yta. Detta innebär att vindkraft täcker behovet av nästan all hushållsel i landet. Sex områden finns i Hudiksvalls kommun.

Områden av riksintresse för Vindkraft

Naturresevat och naturvårds-områden

Kommunens läge, med alltifrån en utpräglad ytterskärgård till kuperade storskogar, skapar förutsättningar för en rik och varierad natur. Majoriteten av de skyddade områdena utgörs av äldre skogar, ofta med urskogskvalitéer.

Här kan nämnas *Ysberget* i Enånger och *Stensjön-Lomtjärnen* i Bjuråker. Stora områden som skyddats finns också längs kusten bl a *Agön-Kråkön*, *Bålsön* och flera reservat på *Hornslandet*. Bland reservaten finner vi också områ-

den som främst skyddats för sina geologiska kvalitéer som te x *Bodagrottorna* och *Snäcken* eller pga skyddsvärda vattenområden som *Flotthöljan*.

Genom inventeringar av bl a urskogar, våtmarker, grusåsar, ängs- marker och grunda havsvikar av länsstyrelsen, kommunen och ideell naturvård finns idag en stor kunskap om skyddsvärda naturområden i kommunen.

De nyckelbiotopsinventeringar som bla skogsstyrelsen under senare år genomfört, har dock visat på att

det fortfarande finns många okända naturpärlor runt om i kommunen.

Riksdagen har beslutat om att förstärka skyddet av framför allt skogsmark. Målet är att minst 5 % av all skogsmark ska skyddas. Idag är ca 1% av skogsmarken i Hudiksvalls kommun skyddad. I förhållande till andra delar av länet är ändå den siffran hög.

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt för ett skydd av ytterligare områden. Kommunen har genom skapande av en miljöfond bidragit till att bilda Rossåsens naturresevat.

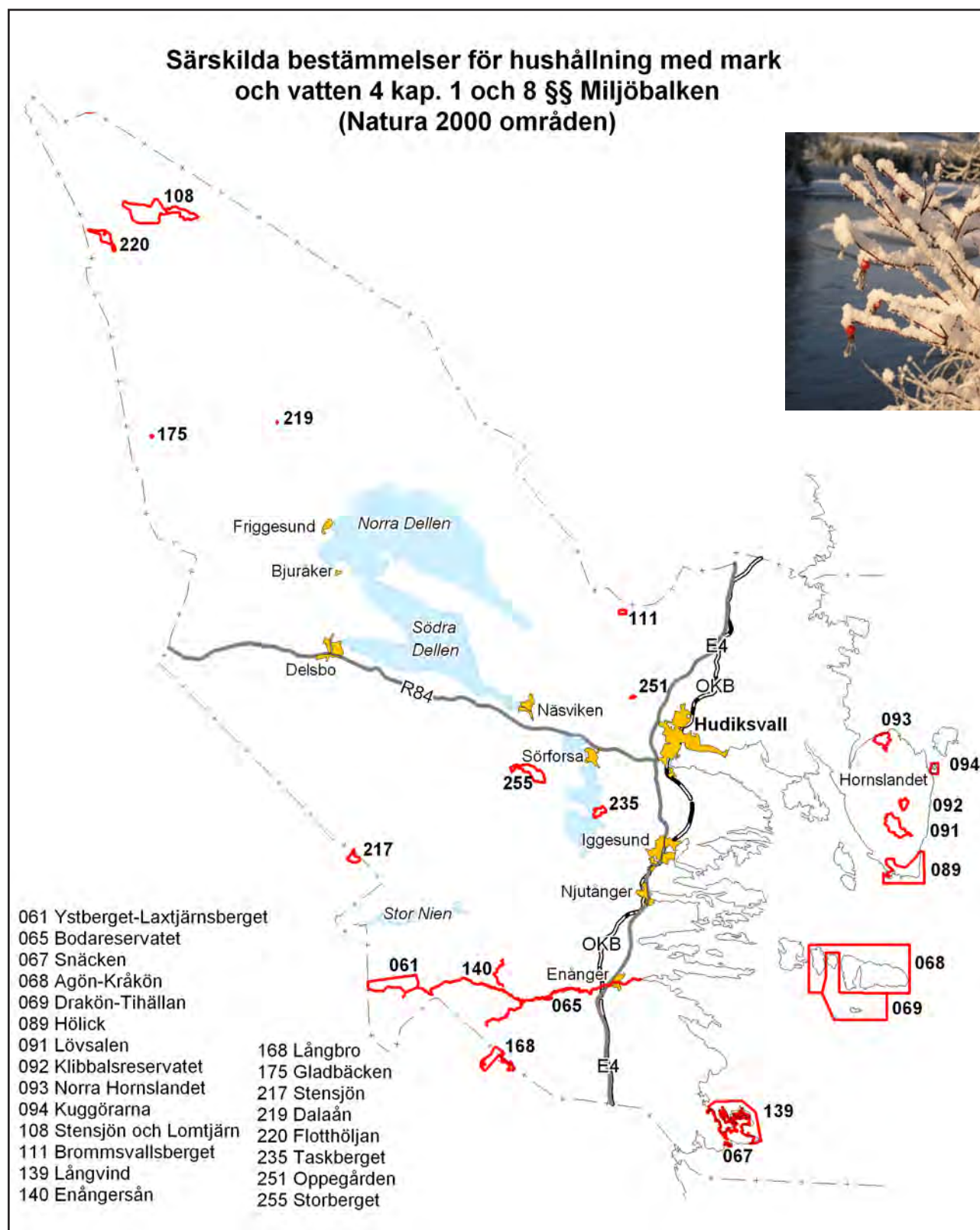

Snäckens naturresevat i Långvind

Natura 2000 områden

Natura 2000-områden är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden och är även av riksintresse för naturvård. Alla medlemsländer ska genom Natura 2000 se till att skyddsvärda naturtyper och arter har sk gynnsam bevarandestatus. Livsmiljöerna och arterna ska finnas kvar i livskraftiga bestånd.

Samtliga områden utom *Enångersån*, *Dalaån*, *Oppegården* och *Långvind* i Hudiksvalls kommun är dessutom skyddade som naturreservat.

Mellankommunala intressen

Kommunen verkar i ett geografiskt sammanhang. Vi är beroende av eller påverkas av våra grannkommuner och de påverkas av oss.

Något som blir alltmer tydligt är regionförstoringen. Vi pendlar till arbete och studier samt gör inköp i ett allt större omland.

Arbetsmarknadens utveckling i Sundsvall och Gävle samt hälsingekommunerna påverkar oss. Detsamma gäller detaljhandelns lokalisering och expansion.

Ett samarbete pågår i Hälsingelands rådet regi om räddningstjänsten, personalförsörjning, inköp, konsumentrådgivning, vatten- och avloppsfrågor, GIS (geografisk informationssystem) och turism samt även i hälsingegårdsprojektet och kustleden.

För kommunens del är det i första hand ett antal kommunikationsleder som berör omgivande kommuner, men även några naturområden samt några områden för vindkraft.

Trönödiagonalen, en kommande gen vägförbindelse mellan Hudiksvall och Bollnäs, berör till största delen Söderhamn.

Kustleden får en ökad betydelse när E4 flyttas och är tänkt att bli ett sammanbindande stråk av kustnära turistvägar mellan Gävle och Sundsvall. Berör även Söderhamn och Nordanstig.

Svågans dalgång, Älvåsen, Hälsen, Skåssan/Långvind samt Gröntjärn/Sandviksmoarna

– riksintresseområden för naturvården berör tillsammans samtliga våra kranskommuner.

Vindkraft, Söderhamn och Nordanstig berörs.

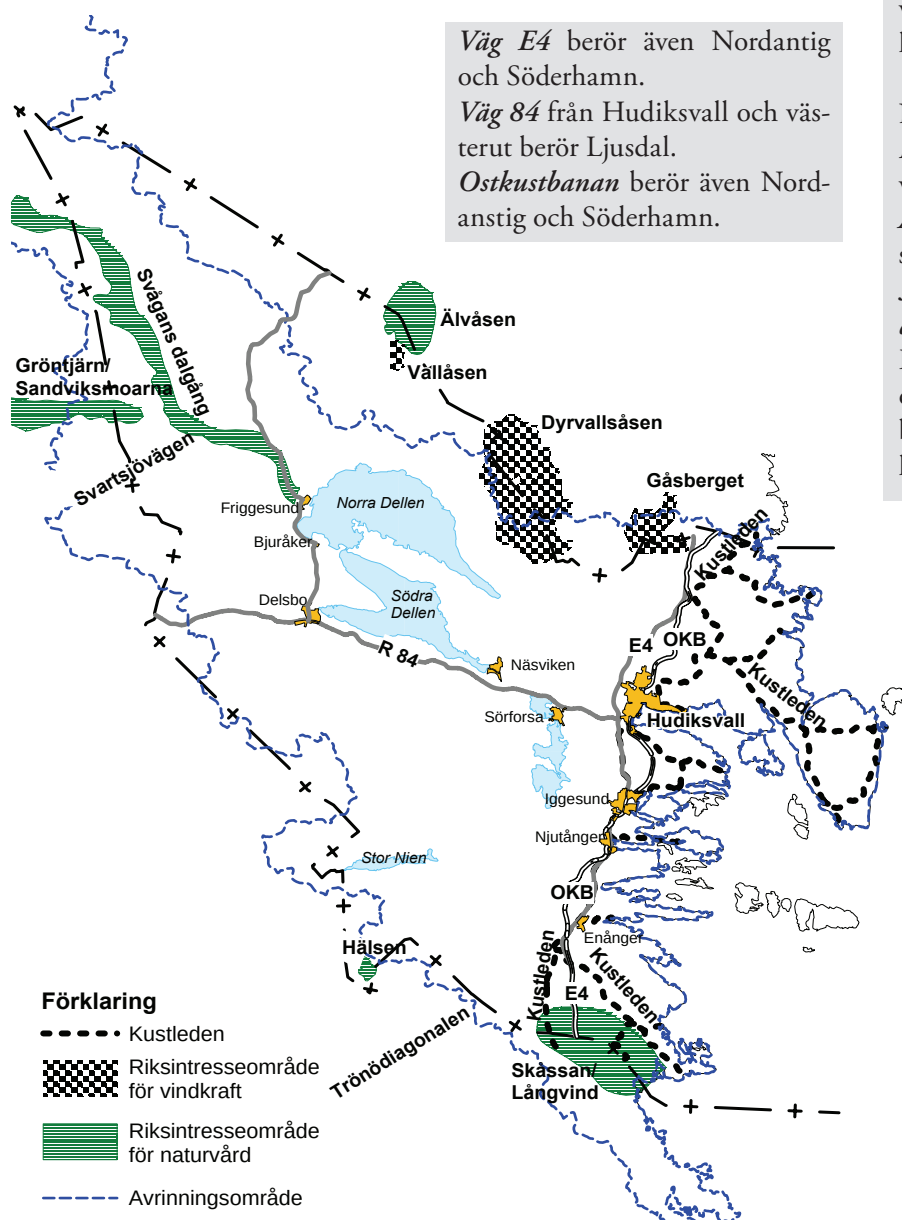
Hälsingegårdar - förslag till världsarv.

Avrinningsområden - över gränserna.

305:an Svartsjödiagonalen Ljusdal - Hudiksvall.

En tvärförbindelse mellan Ljusdal och Sundsvall som har stor betydelse för landsbygdsutveckling och turism.

För alla dessa intressen bör ett samarbete etableras med berörda kommuner i syfte att få tillstånd en likartad syn på värdena och eventuella skyddsåtgärder.

Tätorternas historiska utveckling och nutid

Hudiksvalls stads historia

Hudiksvall är en urgammal bosättning som existerade långt innan staden Hudiksvall grundlades. Anledningen till valet av platsen var goda sjökommunikationer, ett folkrikt omland och en välkänd marknadsplats.

Staden fick stadsprivilegierna den 7 februari 1582 av kung Johan den III. "Glada Hudik" är därmed Norrlands näst äldsta stad. Bebyggelsen låg då vid Hornån och där bodde ca 1000 personer. Byarna Hudik och Vallen hade här sina marker och i samband med stadsgrundandet fick orten sitt namn Hudiksvall. Spår av kvarnar, garverier, skofabrik och annat finns än idag kvar i området.

Staden hade sin skyddade hamn i Lillfjärdens norra del, dit fartygen seglade via dåtidens sund, dagens kanal. På grund av landhöjningen blev Lillfjärden för grund att besegla. Man var därför tvungen att flytta staden ut till näset och anlägga en ny hamn där. Flyttningen av staden var i princip helt genomförd i mitten av 1600-talet.

Under stadens mer än 400 åriga historia har flera stadsbränder drabbat bebyggelsen. Därmed har också bebyggelsen ständigt förändrats. De senaste stora stadsbränderna, åren 1878 och 1879, resulterade i att stadskärnan förnyades, vilket innebar att vi fick dagens gatusystem i rutnät, parker och torg.

Kommunikationer har alltid haft en stor betydelse för stadens utveckling. Först sjöfarten i 350 år, sedan järnvägar från 1860-talet och vägar ända från medeltiden. Staden har alltid legat strategiskt.

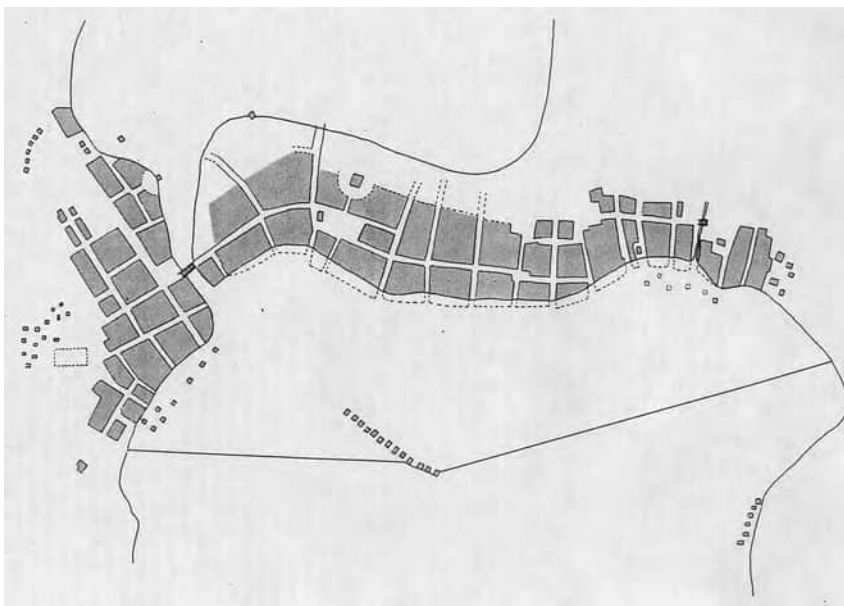
Hela centrala Hudiksvall är av riksintresse för kulturmiljövården, bl a beroende på den rika trähusbebyggelsen. Bland stadens kulturmiljöer urskiljer sig den småskaliga trästaden i "Fiskarstan" och de ståtliga handelsgårdarna längs östra Storgatan, hela inre hamnområdet från 1880-talet, sågverkssamhället Åvik från början av 1900-talet samt Tingshusbackens villabebyggelse från 1920-talet.

Efterkrigstidens bebyggelse återspeglas mycket väl i stadsbilden. Punkthusen ovanför sjukhuset från 1950-talet, flerbostadshusen vid Djupegatan och Vallvägen från 1950-talet, Håstahöjdens flerbostadsområde, stadens största, med lamellhus och punkthus från 1960-talet, punkthusen på Öster från 1960-talet, 1970-talets flerbos-

stadsområden på Björkberg samt villa bebyggelsen i Håsta By är alla välkända och tidstypiska områden i staden.

Målsättningen i centrumplanen från 1998 var att de miljöer som ännu finns kvar bör bevaras och vårdas så att stadens historiska identitet och särdrag ej försvinner. Ett särskilt bevarandeprogram upprättades som underlag för centrumplanen.

Stadens historiska utveckling kan starkt knytas samman med skogen och trävaruindustrin. Idag och i framtiden finns en stark inriktning mot fiberoptiken och dess möjligheter. I korta ordalag kan Hudiksvalls historia, nutid och framtid kan sammanfattas med de fyra orden: *"Från träfiber till glasfiber"*.

Hudiksvall på 1640-talet.

Dagens Hudiksvall

I dag bor ca 15 400 personer i staden. Hudiksvalls stadskärna är trång och har fysiska begränsningar som är naturgivna i form av havet och Lillfjärden och begränsas ytterligare av Ostkustbanan och annan infrastruktur. Tidvis är bilismens tryck på centrum relativt starkt, t ex i samband med helger, då många gör sina inköp. Det sker även en hel del bilpendling genom centrum mellan arbetsplatser och bostadsområden, såväl i öst-väst som i nord-sydlig riktning.

Centrumhandeln är en stor tillgång och bidrar i högsta grad till stadens attraktivitet. Att understödja och stärka centrumhandeln och samtidigt skapa bra trafikförhållanden är en utmaning och kommer att kräva stort engagemang. Goda parkeringsmöjligheter med minimerad söktrafik, minskad genomfartstrafik, säker trafikmiljö samt minskad miljöpåverkan är utmanande planeringsfrågor framöver.

En väl fungerande kollektivtrafik till centrum stöder handeln och minskar biltrafiken samt parke- ringsbehovet.

Under de senaste decennierna har en tydlig *"centrumvandring"* ägt rum i Hudiksvalls stad. Handeln har koncentrerats till handelskvarteren Fyren, Guldsmeden och Bryggeriet på bekostnad av kvarteren öster om Sundskanalen, där handel och service under senare år kämpar med vikande lönsamhet.

Handel och service

Hudiksvalls tätort har ett stort utbud av offentlig och kommersiell service och är service- och handelscentrum för hela norra Hälsingland.

Vad gäller detaljhandeln har centrum under en 20-årsperiod genomgått en geografisk förskjutning mot området kring Bryggeriet-Guldsmeden-Fyren, vilket bl a

föranlett vissa trafik- och miljöproblem. I de östra delarna av centrum har ett flertal butiker stängts och lokalerna byggts om till bostäder. Orsaken till centrumförskjutningen kan delvis förklaras av bristen på närliggande parkeringsplatser i östra centrum.

I västra centrum ligger större delen av den offentliga servicen, bl a kommunförvaltningen, försäkringskassan, polisen, arbetsförmedlingen och skattemyndigheten.

Trafik

En *trafikanalys* togs fram 2005. Den ger ett underlag för framtida förbättrad trafikmiljö vilken skall vara säker, tillgänglig och attraktiv för alla trafikanter.

Ny E4 väster om Hudiksvall står klar hösten 2011.

Det planerade framtida Hudiksvall finns det mer att läsa om i del 2.

Folkvimmel på Storgatan Foto: Roland Waax

Iggesunds historia

Den industriella verksamheten i Iggesund har anor som går tillbaka till slutet av 1600-talet. Redan år 1665 startade Östanå Pappersbruk. Det lilla järnbruket med hytta och smedja låg samlat kring Iggån. I slutet av 1860-talet expanderade järnbruket kraftigt. Nya företagsägda arbetarbostäder byggdes då på områden strax intill det gamla bruksområdet. Omkring sekelskiftet år 1900 började företaget även att satsa på pappersmassa. Stålindustrin levde kvar till 1950-talet.

I takt med massaindustrins utbyggnadsetapper uppfördes nya arbetarbostäder i företagets regi utanför det gamla bruksområdet. På 1920-talet tillkom Villaraden och de sk Bläckhornen. Då bebyggdes också det första egnahemsområdet, Väster. Högkonjunkturen på 1950-talet resulterade i nya flerfamiljshus, radhus, egnahemsvillor och på 1960-talet byggdes ytterligare villaområden. Det senaste bostadsområdet, Brunnsnäs, tillkom vid början av 1980-talet. Bostadsområdena är typiska representanter för de olika tidernas byggnadsstilar.

Samhällets äldsta centrum låg i anslutning till det gamla bruksområdet. På 1920-talet började det förskjutas något norrut. Sedan det sk centrumkvarteret invigdes 1963 har centrum legat där.

Iggesund är ett brukssamhälle som är starkt beroende av sysselsättningen inom Iggesunds Bruk och dess underleverantörer. Industriområden har tillkommit väster om Iggesund efter Ölsundsvägen.

Delar av Iggesund, kring det gamla järnbruket samt de genuina arbetarbostadsområdena, är av riksintresse för kulturmiljövården.

Dagens Iggesund

Idag bor ca 3 400 personer i tätorten. Iggesund har ett överskott på arbetstillfällen i förhållande till förvärvsarbetande boende i tätorten. Ca 900 iggesundsbor pendlar till arbeten utanför tätorten medan 1 700 pendlar till arbeten i Iggesund.

Handel och service

Iggesund har en mycket väl utbyggd service och även ett bra utbud av idrotts- och fritidsanläggningar. Förutom två livsmedelbutiker finns även post, bank, två bensinstationer, bageri, bibliotek, Folkets Hus och brandstation. Bollplaner, campingplats och en sporthall finns vid Ankarmon samt ett badhus vid skolan i centrum.

Under senare år har Iggesund mist två dagligvaruhandlare, så nu finns bara en kvar.

Iggesunds centrum har för några år sedan upprustats där en ny park, en scen med läktare och en torgyta färdigställt i syfte att göra centrum mer attraktivt, som en mötesplats för människor.

Trafik

Iggesund är hårt drabbad av den trafikbelastade E4:an som passerar genom tätorten. Ny E4 väster om Iggesund står klar hösten 2011. Vissa trafiksäkerhetshöjande åtgärder har vidtagits under de senaste åren, bl a byggande av mittrefuger. Hastigheter är nedsatt till 50 km/tim.

Gång- och cykelvägssystemet i Iggesund är relativt väl utbyggt. Under 1998 byggdes en separat gc-väg efter E4:an från bron över Iggesundsån förbi Långviken. Dessutom har GC-vägar byggts till den nya järnvägsstationen.

Länstrafikens regionaltåg angör Iggesund i och med anläggandet av den nya stationen. Nu är det möjligt att ta tåget till Sundsvall eller Gävle igen. Detta underlättar för Iggesundsbornas studie- och arbetspendling.

Det planerade framtida Iggesund finns det mer att läsa om i del 2.

Iggesunds centrum

Njutångers historia

Njutångers kyrkby har från medeltiden till 1880 varit socknens centrum. Ett antal fornlämningar i närheten av kyrkan antyder att bygden är äldre. Närheten till havet och goda odlingsmarker i dalgången från Kyrkbyfjärden upp mot Kvavtjär var grunden för bosättningen. Här fanns också ett vattendrag, Snäckmorån, som under historisk tid har gett kraft åt kvarnar och andra vattendrivna anläggningar.

Den äldre bebyggelsen inom Njutångers tätort karaktäriseras av bondgårdar, mindre jordbruksfastigheter och båtmanstorp. Omkring sekelskiftet och fram mot 1920-talet byggdes ett antal egna hem i närheten av Kyrkbyn. Från och med 1940-talet har ytterligare villaområden byggts. Det senaste villaområdet tillkom under 1970-talet.

Under senare delen av 1800-talet övertog Iggesund rollen som expanderande sockencentrum med allt fler institutioner för samhällsservice. Njutånger blev då en bostadsort med egna hem på behörigt avstånd från bruket.

De norra delarna av samhället, nordväst och sydost om kyrkan, är av riksintresse för kulturmiljövården

Dagens Njutånger

I tätorten bor ca 890 personer. Byggnad av nya bostadsområden har lockat många att bosätta sig i Njutånger, trots att de har sina arbetsplatser i Iggesund eller Hudiksvall. Den totala utpendlingen uppgår till ca 400 personer, dvs 90% av de förvärvsarbetande som bor i samhället.

Handel och service

Idag finns ingen livsmedelsbutik. Däremot finns skolbibliotek, gymnastiksal i skolan, bollplan i Skarplycka, elljusspår samt Folkets hus. Njutångersgården, med vandrarhem, konferensmöjligheter, museum och annan utåtriktad verksamhet är en vital del av samhället.

Trafik

Eftersom Njutånger delas i tre delar av två stora trafikleder, E4 och Ostkustbanan, samt pga E4's låga standard genom tätorten, är trafikförhållandena på flera platser mycket besvärliga.

Avsnittet av E4 förbi Njutånger och fram till norra Iggesund har den sämsta standarden på delen mellan Enånger och Hudiksvall. En utflyttning av E4 till en ny sträckning väster om tätorten är mycket angelägen och står klar hösten 2011. I ett längre perspektiv är det även viktigt att Ostkustbanan förläggs väster om samhället

Det planerade framtida Njutånger finns det mer att läsa om i del 2.

Njutångers gården - vandrarhem, konferensgård mm

Njutångersfjärden - den första ögonkontakten med havet i bil från Stockholm

Enångers historia

Enångers centrum har alltsedan järnåldern legat vid Enångersfjärdens inre del. Kring Enångersåns utlopp finns socknens flesta järnålderslämningar. Här byggdes också den första kyrkan som är en av Hälsinglands allra bäst bevarade medeltidskyrkor. Kring denna kyrka och den intilliggande ån har socknens centrum vuxit fram. Medeltidskyrkan övergavs 1847 och en ny byggdes en bit därifrån.

Området kring kyrkan blev snart ett kommersiellt sockencentrum med flera affärer och småindustrier såsom kvarnar, smedjor och andra vattendrivna verk som besöktes av sockenbor och hudiksvallshandlare.

Socknens största industrier var bruken i Långvind och Boda, men till skillnad mot t ex Iggesunds bruk kom aldrig enångersbruken att växa ut till större tätorter. Inte heller kom Ostkustbanan att spela någon större roll för tätorten Enångers utbyggnad. I stället var det kyrkbyn som forsatte att expandera.

Efter att den nya kyrkan tagits i bruk vid mitten av 1800-talet moderniserades eller nybyggdes en rad nya gårdar utefter gamla landsvägen förbi kyrkan. I tätortens östra och sydöstra delar finns dock ett ännu väl hävdat odlingslandskap med flera äldre, välbevarade traditionella bondgårdar samt torp från 1700-talet och fram mot sekelskiftet.

Under senare år har bebyggelsen förtätats med nya småhus men även en del flerfamiljshus. Ett servicehus för äldreboende har uppförts. Karaktären av en agrar tätort finns dock ännu kvar.

Stora delar av tätorten, från centrum syd och sydost mot kyrkorna, är av riksintresse för kulturmiljövården.

Dagens Enånger

Enånger är centralort för jord- och skogsbruksbygden i södra delen av Hudiksvalls kommun, där ca 1 600 personer är bosatta. I tätorten, där det bor ca 700 personer, finns viss

offentlig och kommersiell service samt en verkstadsindustri. Enånger ligger ca 2,5 mil från Hudiksvall och ca 3 mil från Söderhamn. Många av de bosatta pendlar till arbetsplatser i dessa orter.

Handel och service

I tätorten finns en dagligvarubutik, bibliotek, skola med gymnastiksal, bollplan, elljusspår, Borka brygga med småbåtshamn, bygdegård och en bensinmack vid nuvarande E4. Bensinmackens framtid är osäker med tanke på flyttningen av E4 en dryg kilometer västerut.

Trafik

E4 väster om Enånger står klar hösten 2011. Detta innebär en del nya planeringsförutsättningar. Bullret från E4 minskar och därmed kan nya bostadsområden planeras, säkare skolvägar kan anordnas mm.

Det planerade framtida Enånger finns det mer att läsa om i del 2.

Enångers medeltidskyrka

Sörforsas historia

Tätorten Sörforsa är ett ungt samhälle som har uppstått kring ett linspinneri från slutet av 1890-talet. Ursprungligen, för 100 år sedan, fanns här endast en ren bondbygd med ett antal bondgårdar i Bäck, Berglock, Lund, Skarmyra och Tövsätter. Centrum i denna bygd låg kring Lundströmmen där det fanns ett litet förindustriellt centrum. I Sörforsa, liksom på många andra ställen, är det alltså ett vattendrag som varit grunden till samhällets utveckling.

Under fabriken storhetstid, under första hälften av 1900-talet, byggdes så gott som all bostadsbebyggelse i företagets regi. Bolaget engagerade sig också i flera sociala inrättningar såsom barnstuga, katolsk kyrka mm. Efter att verksamheten vid fabriken avtagit har flera av de företagsägda bostäderna blivit överflödiga och rivits. I stället har Sörforsa alltmer blivit en expanderande förort till Hudiksvall.

Stora delar av samhället är av riksintresse för kulturmiljövården.

Dagens Sörforsa

Den återstående bebyggelsen från linspinneriets tid bevarar ännu idag sin genuina karaktär, främst i Norrtull och området strax norr om Lundströmmen. Mitt inne i tätorten och i en rand kring samhället finns flera mycket välbevarade hälsingegårdar av traditionellt slag. Folkmängden uppgår i dag till ca 1 300 invånare.

*Gamla vattentornet,
ett landmärke i samhället*

Handel och service

Trots närheten till Hudiksvall finns en väl utbyggd service. I tätorten finns bl a följande serviceanläggningar: Gymnastiksal, elljusspår, idrottsplats, bibliotek och Folkets Hus. Dessutom finns dagligvarubutik, bank, biograf, frisör, bensinmack och matservering.

Trafik

En hel del trafiksäkerhetshöjande åtgärder för de oskyddade trafikanterna har utförts av Vägverket under senare år. Kommunen har bl a anlagt en G/C-väg från skolan upp mot Folkets Hus. Ändå återstår en del säkerhetshöjande åtgärder, främst kring busstorget.

Det planerade framtida Sörforsa finns det mer att läsa om i del 2.

Bostadshus vid Forsavägen - ursprungligen byggda som bostäder för anställda vid Linspinneriet

Näsvikens historia

Brukssamhället Näsviken har vuxit fram ur ett antal bondbyar i anslutning till Böleströmmen. Omkring mitten av 1800-talet startade ett träsliperi i Forsså och en ångsåg i Hillen.

Från dessa industrier samt järnvägen, som år 1874 nådde Näsvikens hamn vid Södra Dellen, har tätorten utvecklats. Ångsågen revs år 1911, men träsliperiet fanns kvar till början av 1980 talet.

Till skillnad mot många andra industriorter har bolagen inte styrt samhällsutbyggnaden och därmed har Näsviken aldrig blivit en genuin bruksort. Istället har bostäderna fått växa fram tämligen fritt, vilket har resulterat i en varierad och spridd bebyggelse.

Delarna kring Rolfstaån är av riksintresse för kulturmiljövården.

Dagens Näsviken

Den äldre bebyggelsen domineras av villabebyggelse samt några större bondgårdar. Under senare år har den ursprungliga bebyggelsen förtätats med moderna småhus, blandade med flerfamiljshus. Brukets gamla fastigheter har sålts till privatpersoner eller rivits. Näsvikens folkmängd uppgår till ca 1 000 personer.

Handel och service

Näsviken har ett ganska bra utbud av serviceanläggningar, såväl kommersiella som offentliga.

Centrum ligger något utspritt med tyngdpunkt vid dagligvarubutiken och kiosken. Tyvärr saknas en bensinmack. Här finns även ett Folkets Hus och en F-9 skola med bibliotek och ungdomslokal. I servicehuset Rosenborg finns dagcentral, matservering mm.

Det finns gott om idrottsanläggningar, för fotboll, ishockey samt idrottshall. En skidstadion med elljusspår och sprintbana.

På fd Forså Bruks industriområde finns ett antal handels - och tillverkande företag.

Trafik

Trafikförhållandena i Näsviken är relativt besvärliga. Gatunätet är dåligt och trafiksäkerheten är på många platser låg. Vägverket har under senare år färdigställt en trottoar mellan skolan ner till centrum och mellan Tamms Kanal och livsmedelsbutiken.

Anslutningen Näsviksvägen/Norrbovägen byggdes om för några år sedan. Kommunen har iordningställt en bussangöringsplats trafiksäkert vid skolan. Men detta räcker inte fullt ut.

Det planerade framtida Näsviken finns det mer att läsa om i del 2.

Böleån - i centrala Näsviken

Delsbos historia

Delsbo urgamla centrum har legat vid kyrkan och den gamla byn Vi. Ännu under 1800-talet låg socknens centrum i närheten av kyrkan vid Avalund. När järnvägen mellan Näsvisen och Ljusdal byggdes under 1880-talet började centrum att förskjutas mot järnvägsstationen i Ede by.

Under några år kring sekelskiftet byggdes i anslutning till stationen gästgiveri, tingshus och telegrafstation. Där byggdes också lokaler för handelsmän och hantverkare. Socknens nya centrum kom att bestå av två delar; en vid stationen samt en utefter Köpmangatan och Kalvstigen

"Delsbo - Stintan" - som staty i den centrala parken

Dagens Delsbo

Köpmangatans affärsbebyggelse ger ännu ett genuint intryck, även om de äldre husen är ombyggda och blandade med yngre. Runt tätorten finns flera mycket välbevarade bondgårdar i ett storslaget odlingslandskap.

Folkmängden uppgår idag till ca 2 200 personer. Utpendlingen är omfattande, ca 700 personer har sina arbetsplatser utanför Delsbo.

Handel och service

Delsbo är handels- och servicecentrum för de västra kommundelarna med en väl utbyggd offentlig och kommersiell service.

Handel med stort utbud finns centralt i samhället, två dagligvarubutiker och ett stort antal specialbutiker.

Centralt finns badhus, bank, biograf, brandstation, bibliotek, Folkets Hus, bygdegård, två ben-

sinstationer. För sport och fritid finns idrottsplats, elljusspår, uppvärmt utomhusbad, småbåtshamn, inomhushall, simhall, ishockeyplan mm.

Trafik

Riksväg 84 och väg 305 passerar genom tätorten och delar Delsbo tätort i tre delar, vilket innebär att vägarna belastas med lokaltrafik samt att vägarna korsas av många fotgängare och cyklister.

I de centrala delarna har åtgärder nyligen genomförts av Vägverket, bl a en miljöprioritering av vägarna och byggande av gång- och cykelväg efter norra sidan av riksväg 84.

Ett markreservat finns sedan början av 1990-talet för en omläggning av riksväg 84 söder om tätorten.

Det planerade framtida Delsbo finns det mer att läsa om i del 2.

Västerängs by - Kulturresevat

Friggesunds historia

Friggesunds historia är nära förknippad med den såg som i slutet av 1820-talet byggdes vid Svågans utlopp i Norra Dellen. Vid den tiden kallades platsen Heden. Då fanns där också en lastageplats för brukens varor.

Efter sågens tillkomst fick hamnen större betydelse, men efter att produktionen vid sågen överflyttats till Iggesund år 1870 var det framför allt kvarnrörelsen som drog till sig folk.

Bjuråkers centrum har ursprungligen legat i Kyrkbyn i södra delen av socknen. För alla de skogsarbetare som bodde och arbetade i Bjuråker fanns behov av en mer central tätort.

År 1954 utarbetade dåvarande stadsarkitekten i Hudiksvall en

byggnadsplan för Friggesund. Nu byggdes ett 10-tal allmänna byggnader med lokaler för kommunen, sjukkassa, polis, post och bank, brandstation, vårdhem samt läkarmottagning och folktandvård.

Därtill uppfördes även ett 20-tal egnahemsvillor samt hyreshus med 40 lägenheter, affärslokaler, fritidsområde och lekplatser.

Dagens Friggesund

Friggesund är ett villasamhälle med övervägande 1950-tals bebyggelse, men med enstaka inslag av äldre torp och gårdar. I tätorten bor ca 600 personer.

De flesta förvärvsarbetande i Friggesund har sina arbeten på annan ort.

Handel och service

Två dagligvarubutiker finns i tätorten, samt dessutom bl a bibliotek, bensinstation och brandkår. För idrott och fritid finns idrottsplats, elljusspår, småbåtshamn mm.

Trafik

Bussomstigningsplats och parkeringar med motorvärmarruttag för kollektivpendlare har redovisats i planen vid korsningen väg 305 och Friggesundsvägen.

Det planerade framtida Friggesund finns det mer att läsa om i del 2.

Småbåtshamnen vid Norra Dellen

Näringsliv och sysselsättning

Kommunens naturresurs i form av skogsråvara, präglar basen för näringslivet, direkt eller indirekt.

Näringsgrenarna jord- och skogsbruk, tillverkningsindustri samt vård och omsorg är överrepresenterade i förhållande till riksgenomsnittet. Underrepresenterade näringsgrenar finns inom tjänstesektorn (undantaget landstinget och kommunen). Turismen spelar en liten roll för sysselsättningen.

Utvecklingen de senaste decennierna har följt rikstrenden. En fördubbling av den offentliga sektorn (huvudsakligen vård och omsorg), en minskning av antalet anställda inom jord- och skogsbruk med 70 procent samt nedgång inom tillverkningsindustrin föranledd av kraftiga rationaliseringar inom främst basindustrin.

Skogsindustrin (t ex Iggesund Paperboard, Holmen Skog, Hol-

men Timber) har rationaliserats med minskat behov av arbetskraft. Fortfarande spelar näringen dock en mycket betydande roll för regionens ekonomi och sysselsättning.

Ett andra ben står att finna i *maskinindustrin*, delvis baserad på hydraulik (t ex HIAB AB, Sunfab Hydraulics AB, Huddig, Iggesund Tools). En viktig bransch är också kabel- (bl a opto) och kablagerätillverkning (Ericsson Network Technologies).

Företagsstrukturen är varierad, men präglas i hög grad av att arbetskraften är beroende av ett fåtal stora arbetsgivare. Ett tiotal företag och offentliga arbetsgivare svarar för 60 procent av sysselsättningen inom kommunen.

Ett annat karaktäristiskt drag är det stora antalet små företag och, relativt sett, få medelstora företag.

Hudiksvall, liksom övriga kommuner i Gävleborgs län, har en arbetslöshet som överstiger riksgenomsnittet, samtidigt som antalet lediga platser är mycket litet.

Hudiksvall är centrum för "Fiber Optic Valley" efter södra Norrlandskusten, är ett innovationssystem som syftar till att utveckla tjänster och produkter med utgångspunkt i fiberoptik, systemet stöds av EU, staten och kommunerna.

Målet är att 5 000 arbetstillfällen skall skapas fram till 2015 i området Sunddsvall-Hudiksvall-Gävle. Fiberoptik är således det tredje benet, vid sidan av skogen och hydrauliken, i kommunens näringsstruktur.

Igesund Paperboard

Befolkning

Folkmängden stabil

Folkmängden inom den nuvarande kommunens gränser har varit stabil de senaste hundra åren. Variationen har legat inom intervallet 35 000 - 39 000 invånare. 1994 redovisades den högsta siffran. Idag har kommunen 37 000 invånare.

Perioden 1965 till 1994 var mycket positiv med en genomsnittlig folkökning på 117 personer per år.

Mellan 1994 och 2002 inträffade en svacka i befolkningsutvecklingen. Folkmängden minskade då med 220 personer per år i genomsnitt.

De senaste åren (2003-2007) har dock folkmängden varit i stort sett oförändrad. En positiv nettoflyttning har balanserat födelseunderskottet.

Att sja om hur det blir i framtiden är svårt. Utifrån Statistiska Centralbyråns bedömning av den framtida fruktsamheten och dödligheten i olika åldersklasser samt med det flyttningsmönster vi idag har, får vi en prognos som innebär oförändrad folkmängd. Men det förutsätter att inga större förändringar sker i kommunens försörjningsbas.

Omflyttning från inlandet mot kusten

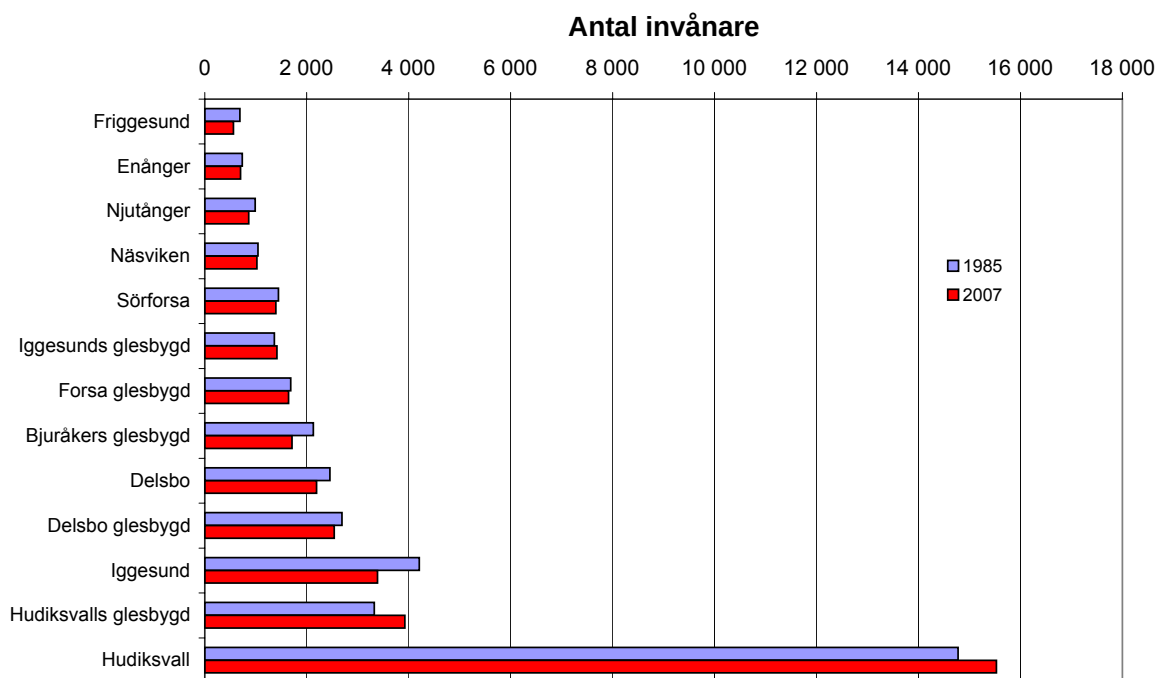
Bakom den stabila totalramen döljer sig omflyttning från de inre delarna till kusten och från glesbygden till tätorterna. Som framgår av nedanstående diagram har folkmängden

ökat i Hudiksvalls stad och glesbygder runt Hudiksvall och Iggesund. Övriga områden uppvisar folkminskning under de senaste två decennierna.

Det är sannolikt att denna utveckling fortsätter. Ökade energipriser talar för bostäder närmare arbetsplatser, service och kollektiva transportmedel.

Nyproduktionen av bostäder koncentreras till Hudiksvalls tätort och dess närmaste omland. I övriga tätorter handlar det om vård och förädling av befintliga byggnader och miljöer. Det gäller att öka attraktionen i de mindre tätorterna genom insatser i det offentliga rummet, torg, planteringar och bussterminaler etc.

Folkmängd 1985 och 2007 i tätorter och glesbygder

Medelåldern ökar

Medelåldern i kommun är idag (år 2007) 43,1 år (länet 43,0 och riket 40,9). Enligt prognosen bli medelåldern år 2020 ca 45 år.

Utvecklingen i olika åldersklasser har stor betydelse för kommunal service i form av barnomsorg, skola och äldreomsorg men även för utvecklingen på bostads- och arbetsmarknaderna.

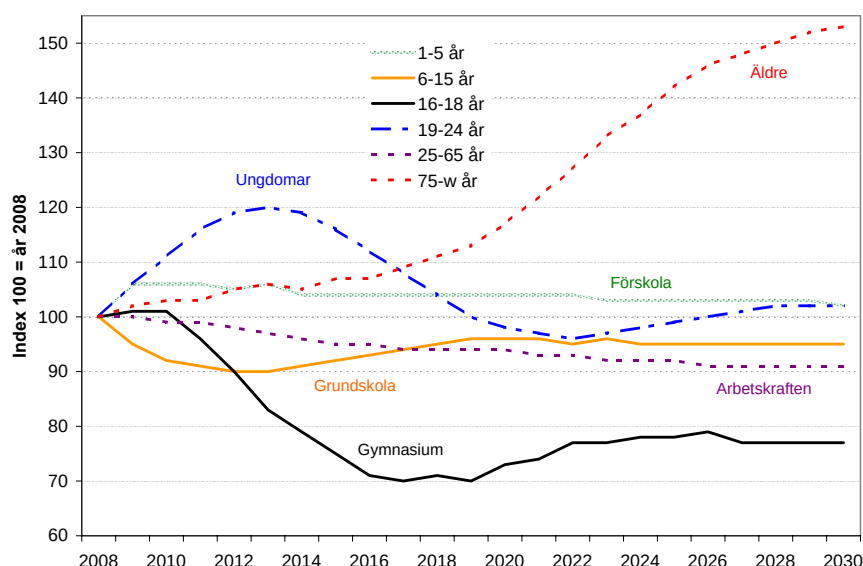
Antalet äldre (75 år och däröver) växer kontinuerligt framöver. Ökningstakten blir större efter 2019. Underlaget för gymnasiet, minskar med ca 30 procent den kommande tioårsperioden.

Underlaget för grundskolan minskar sedan något år tillbaka,

men bottnar runt 2012, för att senare öka svagt. Antalet i arbetsföra åldrar (25-65 år) minskar svagt samtidigt som antalet ungdomar som lämnat gymnasiet (19-24 år)

ökar med en topp 2013. Prognosen för förskolebarnen är osäker men indikerar en relativt konstant nivå efter en liten uppgång mellan 2008 och 2009.

Relativa förändringen av antalet invånare i olika åldersgrupper

Iggesunds tågstation

Bostäder

I Hudiksvalls kommun finns för närvarande ca 18 500 bostäder, varav drygt hälften i småhus. Nyproduktion av bostäder har under det senaste decenniet varit i stort sett obefintlig. För närvarande märks en tendens till ökat intresse för nybyggnation i Hudiksvalls stad.

Hushållen har minskat i storlek till följd av mindre barnkullar, separationer och, inte minst, ökat eget boende för de äldre.

1960 bestod genomsnittshushållet i Sverige av 2,8 personer. År 2000 hade denna siffra sjunkit till 2,0. *Typhushållet idag är en ensam-boende* (40 % av antalet hushåll). Nära vart tredje hushåll består av personer 65 år och däröver och endast vart fjärde är ett barnhushåll (med barn under 16 år). Stora hushåll hör till undantagen. Endast vart sjätte hushåll består av fyra eller fler personer.

Bostadsbyggandets villkor

Antalet hushåll förefaller att bli i stort sett oförändrat i framtiden, men med färre barnhushåll och fler äldre hushåll (se diagram). Det innebär ökad efterfrågan på bostäder som är anpassade för äldre invånare. Samtidigt ökar kravet på tillgänglighet, inte bara till bostäderna utan också till olika servicefunctio-

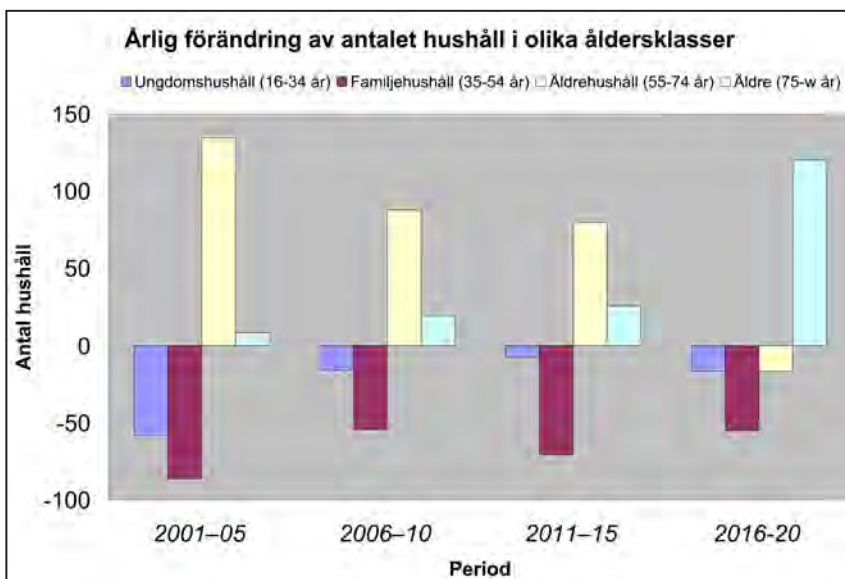
ner i samhället. Tillgänglighetsplaneringen bör därför ses över i kommunens samtliga tätorter.

Ett stort problem idag är byggkostnaderna som är så höga att många familjer inte har råd med en nyproducerad villa eller lägenhet. Det innebär i praktiken att nyproduktionen idag riktas till förhållandevis köpstarka hushåll. För kommunens utveckling är det viktigt att attraktiva bostadsmiljöer kan nyskapas för hushåll med olika köpkraft.

I översiktsplanen har mark reserverats för sammantaget cirka 500 småhus och lägenheter i flerfamiljshus.

Bostadsbyggandet de närmaste åren:

- Begränsat nybyggnadsbehov av storleksordningen upp till 50 lägenheter/småhus per år.
- Nya bostäder byggs sannolikt i första hand i Hudiksvalls stad eller omgivande landsbygd
- Antalet fritidshus som används för permanent-boende kommer sannolikt att öka förutsatt att relativpriset för drivmedel inte ökar dramatiskt.
- Planberedskap för nybyggnation i samtliga tätorter.

På längre sikt finns även planer för bostadsbebyggelse på Galgberget

Fritidsbebyggelse

I kommunen finns totalt ca 2 000 detaljplanelagda fritidstomter, varav ca 1 600 vid havskusten. Av dessa tomter är ca 500 obebyggda. Fritidshusen och miljöerna runt omkring spelar en stor roll i begreppet attraktivt boende för kommunens invånare, men även i ökad utsträckning för personer från andra delar av Sverige, i samband med att kommunikationerna söderut blir bättre.

Under senare år har det märkts ett ökat intresse från folk i Mälardalen att förvärva fritidshus efter södra norrlandskusten. En kontakt med kommunen via fritidsboendet kan, i ett andra steg, leda till att man flyttar permanent till Hudiksvall.

En tydlig trend är också att *antalet fritidshus som förvandlats till permanentboende ökat kraftigt*. Detta sedan flera detaljplaner i stadsnära fritidsområden ändrats för att ge utökade byggrätter. Som grund för detta har VA-frågor, vägfrågor mm utretts.

Trots relativt omfattande fritidsbebyggelse har kommunen stor tillgång till fria stränder för det rörliga friluftslivet. Ca 70 % av havsstrandlinjen är obebyggd.

Även stränderna runt Dellensjöarna är till stora delar oexploaterade. I kommunen finns ca 40 meter obebyggd inlandsstrand per invånare. Fritidsbebyggelsen inkräktar inte, i någon nämnvärd omfattning, på det rörliga friluftslivet.

Fritidshus vid Norra Dellen

I kommunen gäller nu *strandskydd* på 300 meter vid havskusten, 200 meter runt Dellensjöarna och 100 meter runt alla andra sjöar och vattendrag som är redovisade på ekonomiska kartan. Strandskyddet finns till för att värna om det rörliga friluftslivet och den biologiska mångfalden. Nybyggnationer är i princip förbjuden inom dessa områden.

Dispens kan medges om sk. "särskilda skäl" föreligger. Detta kan vara tex. komplementbyggnader i nära anslutning till huvudbyggnad, ersättningsbyggnad för brunn-

nen eller riven byggnad. Även sk. "lucktomter" kan i vissa situationer utgöra ett särskilt skäl att medge strandskyddstillstånd. En befintlig väg av viss storlek kan också "släcka" strandskyddet.

Det finns ett stort efterfrågetryck på att etablera fritidshus i strandnära lägen i så gott som hela kommunen. Inom kommunen finns vissa möjligheter till lokalisering av ny fritidsbebyggelse i vattennära lägen, särskilt efter havskusten. Den nya bebyggelsen skall i första hand utgöra komplement till bebyggda områden eller som så kallade "lucktomter".

Kommersiell och offentlig service

I nedanstående tablå redovisas fördelningen av kommersiell och samhällelig service i kommunens tätorter.

I Hudiksvall pågår för närvarande en hel del förändringar inom butiksbeståndet.

Centrumhuset genomgår just nu en stor förändring, där en galleria i två plan skapas.

Den fortgående geografiska koncentrationen av dagligvaruhandeln försämrar servicen på landsbygden, men även i många stadsdelar i sta-

den. För många hushåll utgör bilen en förutsättning för dagligvaruhandel. Denna utveckling har pågått sedan länge och kommer troligen att fortsätta. Ett sätt att mildra effekterna av detta är att skapa tillgänglighet med kollektiva färdmedel.

Offentlig och kommersiell service i kommunens tätorter								
	Hudiksvall	Iggesund	Delsbo	Sörforsa	Näsviken	Njutånger	Friggesund	Enånger
Högskolekurser								
Grundskola								
Gymnasium								
Förskola/dagbarnv								
Fritidshem								
Fritidsgård								
Badhus								
Idrottshall								
Gymnastiksal								
Elljusspår								
Idrottsplats								
Bibliotek								
Brandstation								
Servicehus								
Distriktssköterska								
Distriktsläkare								
Tandläkare								
Hälsocentral								
Sjukhus								
Dagligvarubutik								
Postkontor								
Bank								
Apotek								
Försäkringskassa								
Arbetsförmedling								
Biograf								
Teater								
Polis								

Kollektivtrafik

För *tågtrafiken* på Ostkustbanan svarar för närvarande två företag, SJ och X-Trafik. Järnvägen har mycket stor betydelse för såväl regionala resor, till i första hand Gävle och Sundsvall, som interregionala resor till framför allt Stockholm och Arlanda flygplats. Arlanda kan efter nedläggningen av Hudiksvalls flygplats betecknas som hemmaflygplats.

Den *regionala trafiken* med buss och tåg har utvecklats mycket starkt under den senaste tioårsperioden och är ett viktigt instrument för att vidga arbets- och studiemarknader. Vi kan idag se Sundsvall och Gävle som en pendlingsregion med tillgång till universitet och högskola och hundra tusen arbetstillfällen. Regional kollektivtrafik är mycket viktig ur utbildnings- och arbetsmarknadssynpunkt. En hög servicenivå är en väsentlig fråga för kommunens framtida utveckling.

Lokal kollektivtrafik sker utslutande med buss, men mellan Sundsvall och Gävle kan man även välja X-tåget. För att trygga en lägsta nivå av service till kommuninvånare som bor vid sidan av busslinjenätet erbjuds "Flextrafik" med taxi två gånger per vecka, något som används i ringa omfattning.

Turtätheten varierar mycket kraftigt i den lokala trafiken, från tjugominuterstrafik på dagen på vissa delar av stadstrafiken till en dubbeltur per dag under skoldagar på vissa landsbygdslinjer. En trafik som möjliggör arbets-, gymnasie- och service-resor till/från kommunens tätorter samt mellanliggande samhällen. Övriga landsbygdslinjer betjänar i huvudsak grundskolan.

Kollektivtrafiken *inom kommunen* har sin största betydelse för skolbarnen. För arbetsresor spelar bilen huvudrollen. Tio gånger fler använder bil till arbetet jämfört med buss. För service- och fritidsresor spelar bilen en än större roll.

Bussbållplats på landet

Infrastruktur

Kvaliteten på den nationella storskaliga infrastrukturen i form av vägar och järnvägar ger förutsättningarna för våra kontakter med omvärlden. E4, Ostkustbanan och Arlanda flygplats är väsentligast i det sammanhanget. Stora förbättringar har skett men mycket återstår för att erhålla en långsiktigt godtagbar standard.

Nationella vägar

E4 är Sveriges enskilt viktigaste väg för såväl person- som godstransporter och är av *riksintresse för kommunikationer*. Den förbinder Norrlandskusten med Stockholm och Sydsverige samt vidare mot Europa. Vägen har också, för Hudiksvalls kommun, en viktig regional funktion för arbets- och studiependling mot Gävle och Sundsvall.

Standarden på E4 är idag motorväg mellan Stockholm och Gävle samt mellan Söderhamn och Enånger. Från Gävle upp till

Söderhamn är standarden mittfältsseparerad trefältsväg. Den återstående motorvägsdelen Enånger - Hudiksvall har påbörjats och färdigställs hösten 2011. Då har E4 en godtagbar standard söderut med mötesfri väg till Stockholm och vidare söderut mot Malmö.

Mot Sundsvall uppgraderas E4 som trefältsväg upp till Hammarbacken. Projektet Sundsvall syd och sträckan kommungränsen Hudiksvall/Nordanstig upp till Gnarp inryms dock inte under planperioden 2005-15.

Regionala och lokala vägar

Kvaliteten på det regionala och lokala vägnätet är av stor betydelse för hur det dagliga resandet till arbete, service och fritid fungerar. I stort kan man konstatera att det befintliga nätets utbredning och sträckningar är tillfredställande.

Problemen som finns är i huvudsak kopplade till bristande underhåll och då främst de mindre allmänna vägarna i glesbygden. Här kan som exempel nämnas tidvis mycket dåliga vägar i Bobygden och Bjuråker.

Nianforsvägen och vägen mot Kuggörarna är upprustade. Det samma gäller vägen mellan Ångebo och Ljusdal, den sk Svartsjövägen.

Vägen mellan Arnövik och Hölick bör bli allmän med Vägverket som huvudman, med tanke på den stora turistströmmen, vilken knappast blir mindre, när hela Hornslandet nyligen blivit en ekopark.

I länets tillväxtprogram betonas att brister i infrastrukturen, som försvårar arbets- och studiependling, skall åtgärdas. En sådan brist är vägförbindelsen mellan Bollnäs och Hudiksvall - två av Hälsinglands städer som ligger på ett fågelvägsavstånd på 6 mil men har en vägförbindelse på 9 mil.

Den så kallade *Trönödiagonalen* som utretts i samverkan mellan Vägverket, länsstyrelsen och berörda kommuner har inte kunnat inrymmas i länsplanen 2004-15, trots stor samhällsekonomisk lönsamhet. *Vid nästa revidering av länsplanen bör vägbygget beredas plats i planen.*

Ostkustbanan

Ostkustbanan (OKB) är av riksintresse för kommunikationer. Järnvägen spelar en allt större roll för persontrafiken. Ostkustbanan har

tagit över flygets roll visavi Arlanda/Stockholm och blir allt viktigare för att vidga arbets- och studieomlanden till Gävle och Sundsvall. Efter investeringar på drygt fyra miljarder kronor introducerades X2000 år 1996. Några år senare etablerades även regionaltågtrafik, som redan genererar 100 000 resor per år och som har stor utvecklingspotential.

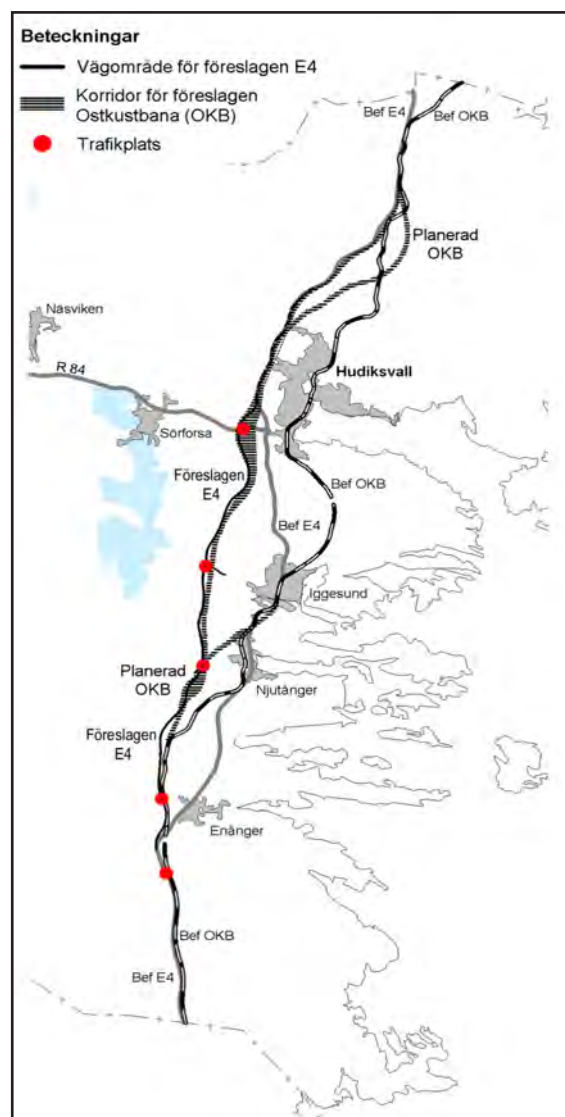
Trots gjorda investeringar lider OKB av besvärande kapacitetsbrister vilka inte åtgärdas tillräckligt under den period som Banverkets framtidsplan omfattar (-2015), då endast ett antal mötesstationer byggs, varav tre i Hudiksvalls kommun. En, som dubbelspår från Idenor till Hudiksvalls station, en i Rogsta och en vid Långsjön i norra delen av kommun. Dubbelspår medför att all korsande trafik ska ske planskilt. Detta innebär att dubbelspåret i södra infarten till Hudiksvall kan komma att resultera i stora förändringar i stadsbilden för att skapa en bra trafikförsörjning till Håstaholmen och Kattvikskajen.

Hösten 2008 ska riksdagen fatta ett nytt inriktningsbeslut om ramar för infrastrukturutbyggnaden under perioden 2010-2019.

Den idéstudie som utförts av Banverket Mellersta Banregionen tillsammans med berörda kommuner och regionala myndigheter visar på att *den långsiktigt hållbara lösningen är dubbelspår till*

Sundsvall. En investering på i storleksordningen 10-15 miljarder kronor. Enligt Banverkets planer kan denna inte komma till stånd förrän efter år 2020 och sannolikt längre fram.

Den långsiktiga utvecklingen av OKB förutsätter att nya sträckningar utreds och fastläggs i princip norr om Enånger till kommungränsen i norr. Sträckningen genom eller runt Hudiksvalls stad är därvid den mest utmanande och järnvägsinvesteringarna är således kopplade till två utomordentligt viktiga framtidsfrågor; regionförstoringen och stadsomvandlingen.

Hamnar

Hudiksvall

Hudiksvalls hamn har i dag betydelse enbart för fritidsbåtar, ett fåtal flottbesök och andra gästande nöjes- eller nyttofartyg som inte hanterar gods. För stadsbilden och det attraktiva boendet är hamnen en mycket stor resurs.

Den 365 meter långa *Kattvikskajen*, med största djupgående 9,5 meter färdigställdes i början av sjuttioalet. Hamnverksamheten har avvecklats under de senaste åren. *Oljehamnens* verksamhet öster om Köpmanberget har alldeles nyligen upphört.

År 1985 renoverades *Stenkajen*. Stenkajen nyttjas i dag för bl. a. Marinens, Sjöfartsverkets och Kustbevakningen fartyg som anlöper Hudiksvall. Vissa turistbåtar och andra enstaka fartyg kan även nyttja denna kaj.

Skärnäs hamn i Iggesund

Skärnäs har sedan år 1999 tagit över i stort sett alla sjötransporter i kommunen. Hamnen kan ta emot fartyg med ett djupgående på 7,3 meter och nyttjas till 80 procent av Holmen AB för uttransport av framför allt kartong och införsel av skogsråvara.

IT-infrastruktur

Målet att företag, offentliga institutioner och hushåll skall ha data- och telekommunikation med hög överföringskapacitet är uppnått. 97% av kommunens innevånare har idag möjlighet att få bredband och utbyggnaden fortsätter, framförallt i de centrala delarna av kommunen, som av statsbidragsskäl ej prioriterats under de senaste 2 åren.

Arbetet med att via fibernät nå alla innevånare, istället för kopparnät som har sämre kapacitet, kommer de närmsta åren att bli en satsning som är beroende av EU:s och statens satsningar inom detta område.

Nationella och regionala bredbandsnät

Hudiksvalls kommun är anslutet till de stora nationella bredbandsnäten samt ett par regionala.

Ortssammanbindande och lokala bredbandsnät

Dagens fibernät når ca 95% av kommunens innevånare. Kommunen har byggt med fiber till telestationerna och utnyttjar befintliga kopparnät från dessa till hushåll och företag. På ett drygt 20-tal orter har en egen telestation byggts för att skapa förutsättningar för fortsatta nätutbyggnader på orten.

Kommunikation med radio har tillsvidare prioriterats ned och vissa radioanslutningar har avslutats. Undantag är Norrbobyn där ny radioanslutning har etablerats med telestationen.

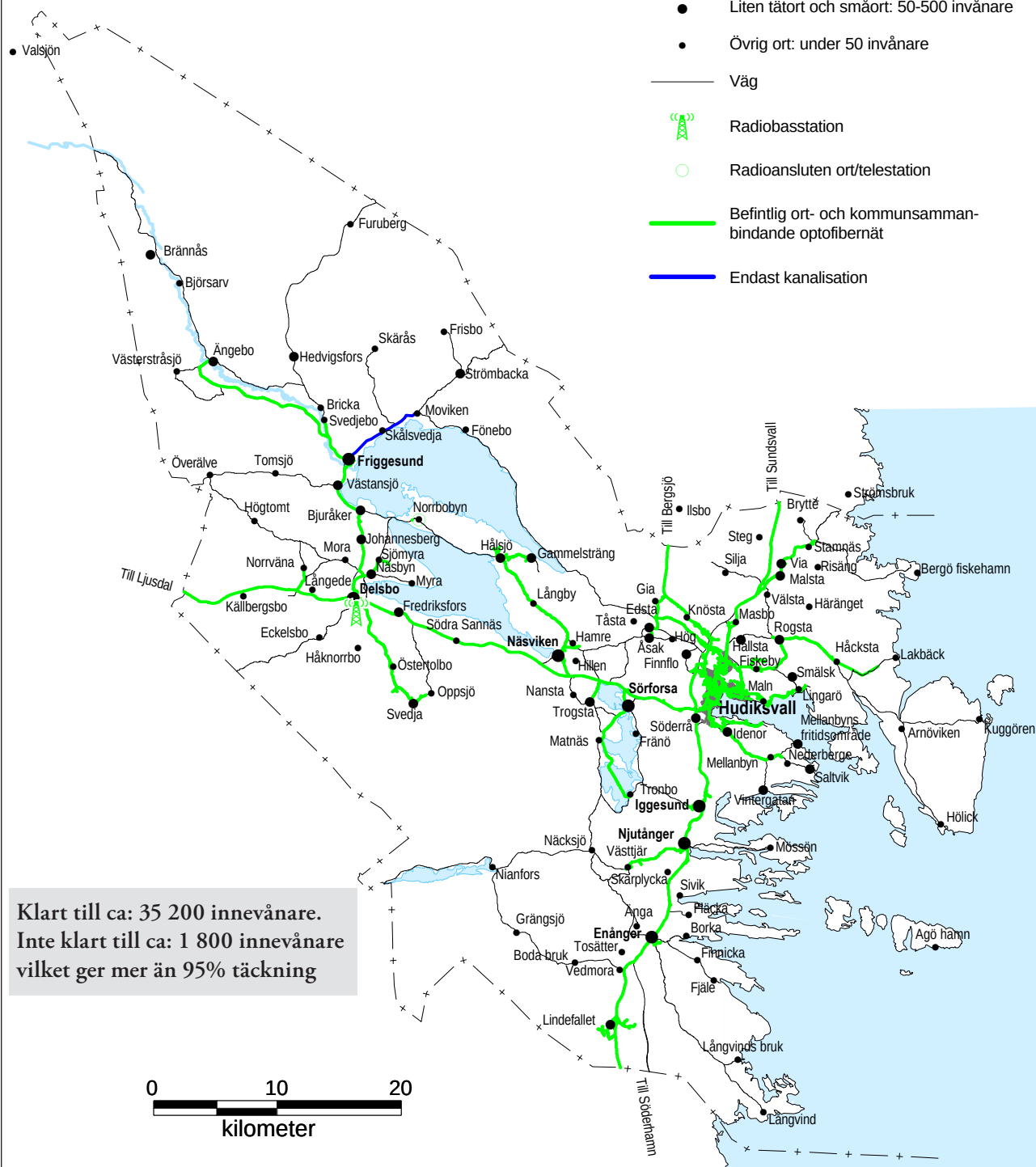

Skärnäs hamn i Iggesund

Bredbandsnät i Hudiksvalls kommun 2008

Teckenförklaring

- Huvudort
- Tätort: över 500 invånare
- Liten tätort och småort: 50-500 invånare
- Övrig ort: under 50 invånare
- Väg
- Radiobasstation
- Radioansluten ort/telestation
- Befintlig ort- och kommunsammanbindande optofibernät
- Endast kanalisation

Fiber Optic Valley

En arena för utveckling och test av bredbandsteknik och tjänster baserade på fiberoptisk spjutsspetskompetens.

Hudiksvall är navet i strukturen Fiber-Optic Valley (FOV), en funktionell region från Gävle till Sundsvall med Hudiksvall i mitten, för utveckling av bredbandsteknik och bredbandstjänster. I regionen bor ca 350 000 invånare. Huvudintressenter i FOV är Acreo optofiberlaboratorium, Ericsson Network Technologies fiberfabrik, Hudiksvalls stadsnät samt specifika utbildningar. *Tillsammans skapar vi Europas fiberoptiska centrum.*

Telekommunikation

Hudiksvalls kommuns vision är att vi ska tillhöra landets främsta kommuner på informationsteknikens område. Vi ska utnyttja de möjligheter informationstekniken erbjuder och ge medborgare och företag tillgång till bra service. IT ska också vara ett medel för medborgerlig insyn i verksamheterna samt erbjuda en möjlighet till medverkan i den demokratiska beslutsprocessen.

Tredje generationens mobiltelefonisystem, 3G, håller på att byggas ut i Sverige. Med 3G kommer mobiltelefonen mer och mer likna en dator med tillgång till Internet.

Sveriges befolkning ska ha tillgång till ett fungerande 3G-nät enligt riksdagens beslut. Detta innebär att ett stort antal basstationer med master skall uppföras. Under

gynnsamma förhållanden kan en basstation för 3G ha en räckvidd av 7 km på landsbygden. I områden med många människor blir det betydligt kortare avstånd mellan basstationerna. För Hudiksvalls stad innebär detta att ett tiotal antenner monterats. Totalt i kommunen kommer ett femtiotal basstationer att byggas.

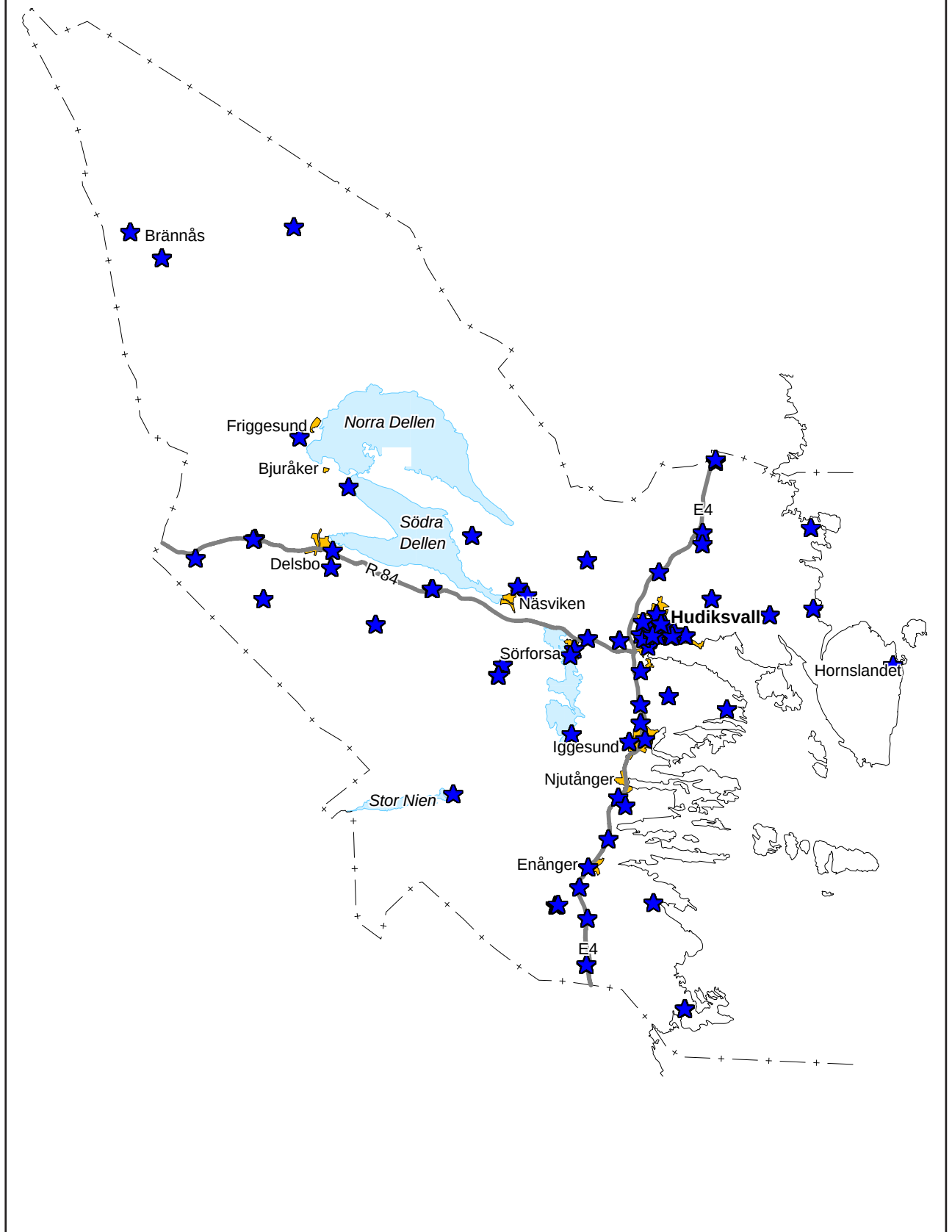
Vid bygglovsprövning skall rimlig hänsyn tagas till ev problem med strålningsrisker.

Samlokalisering av basstationer till gemensamma master skall eftersträvas, men har visat sig svårt i praktiken.

Fortfarande kan vissa brister i täckningen konstateras, bla över delar av Hornslandet och Svågadal.

Befintliga master och antenner 2008

Energi

Kommunens energiplan antogs i maj 2007 av fullmäktige.

Förbrukning och energibalans

Energikonsumtionen per invånare är relativt hög i Hudiksvalls kommun (liksom i länet). Detta beror på en energiintensiv industri. Utslaget per invånare uppgår förbrukningen till ca 90 Megawattimmar (MWh) per år. Riksgenomsnittet är 54 MWh per invånare och år. Av förbrukningen står industrin för 61 procent, bostäder för 27 procent och transporter för 12 procent.

Den energi som tillförs kommunen baseras till drygt hälften på träbränslen. En fjärdedel utgörs av fossila bränslen och en femtedel är el (huvudsakligen från vattenkraft och kärnkraft).

Kommunen har en negativ energibalans, d v s förbrukningen av 3 300 Gigawatt timmar (Gwh) är större än produktionen. El från vattenkraft uppgår till 50 GWh och el från kraftvärmeverk till drygt 200 GWh, varav tre fjärdedelar från Iggesunds Bruk och en fjärdedel från kraftvärmeverket i Hudiksvall.

Energiaktörer

I och med att kommunen avvecklat energiproduktion (fjärrvärmeverket i Djuped mm) och energidistribution (el och fjärrvärme) är finskägda Fortum den mest betydande energiaktören i kommunen. Företaget svarar för eldistribution (nätägare) i stort sett i hela kommunen. Fortum producerar och distribuerar fjärrvärme i Hudiksvall, Iggesund, Sörforsa, Näsvisen och Delsbo. Vid fjärrvärmeverket i Hudiksvall produceras även elkraft. Fortum äger även vattenkraftverk i kommunen.

Iggesunds Bruk är också en betydande energiaktör med energiproduktion kopplad till den egna verksamheten (mottrycksel och bioenergi samt vattenkraft).

Dellensjöarna kan i en framtid utgöra en viktig geotermisk energi.

Kommunen kan påverka energianvändning och energiåtgång genom den fysiska planeringen, samt genom service till allmänhet och företag med energirådgivning etc.

Nybyggnationen av bostäder och lokaler är för närvarande, och under överskådlig framtid, mycket begränsad och ger därmed liten styreffekt. Däremot kan förändringar i infrastrukturen ge betydande effekter genom minskat resande (IT), genare sträckningar i vägnätet, mindre stopp (rödljus) och jämnare hastigheter samt övergång till kollektiva färdmedel.

*Kraftvärmeverket
i Hudiksvall*

Vattenkraft

De flesta befintliga vattenkraftverken i kommunen är belägna inom Delångersåns avrinningsområde som även omfattar Svågans dalgång. Flertalet av stationerna är små och det är därför troligt att vissa kan komma att byggas ut och effektiviseras. Fortum har tillstånd att bygga ett nytt kraftverk vid Digerön i Svågan. Hudiksvalls kommun överklagade beslutet om utbyggnad av Svågan.

Inom Enångersåns avrinningsområde är de flesta vattendrag för små för att vara intressanta för en utbyggnad under rådande ekonomiska förutsättningar. Dessutom

ingår Enångersån i nätverket Natura 2000-områden, där det krävs tillstånd för verksamheter som på ett betydande sätt påverkar miljön.

De små vattendragens bevarandevärden avseende natur- och kulturmiljö bör väga mycket tungt innan tillstånd medges för utbyggnad.

Vindkraft

Intresset för att etablera vindkraftsparker är mycket stort för närvarande.

Kommunen, som förfogar över planmonopolet, måste göra avväg-

ningen mellan exploateringsintresset och annan markanvändning utifrån ett helhetsperspektiv. Huruvida energointresset gentemot andra intressen?

Sex områden är utpekade av staten som riksintresseområden för vindkraft. Se sid. 17. En utbyggnad av dessa kan ge betydande tillskott till elförsörjningen.

Kraftverket Pappers väster om Iggesund

Friluftsliv och turism

Naturen i Hudiksvall är en viktig resurs för rekreation och utveckling av turismen i kommunen. Vacker natur och tätortsnära friluftsområden är också ingredienser i strävan att skapa attraktivt boende i kommunen. Närhet till strövområden är bra för folkhälsan.

Tätortsnära skog är skogsmark som på grund av sitt läge och typ utnyttjas i mycket hög grad för rekreation och är därmed värdefull ur ett socialt perspektiv. Kring samtliga tätorter i kommunen finns skogsområden som är särskilt värdefulla för det rörliga friluftslivet, rekreation samt skolskogar där skogsbruket bör visa särskild hänsyn. Sådana områden skall skyddas från åtgärd som påtagligt kan skada friluftsintressena. Det finns idag, i samband med planerade avverkningar inom tätortsnära skogsområden, ett fungerande samråds-

förfarande mellan Skogsstyrelsen, markägarna och kommunen. Dessa samråd bör hållas även i fortsättningen.

De områden som är av särskilt intresse för en utveckling av *turismen* är Hornslandet, Dellenbygden, Svågadalen, kusten och skärgården samt staden Hudiksvall. Men även i andra delar av kommunen finns turistintressen som vandringsleder, hälsingegårdar, bruksmiljöer och skoterleder.

Byalagen i Njutånger, Rogsta och Norra Bjuråker har presenterat många idéer och förslag till hur friluftsliv och turism kan utvecklas inom sina respektive områden. Bland annat utbyggnad av vandrings-, kanot-, skoter- och cykelleder, satsningar på kulturturism, turistbåt på Dellen, skyltning och information, bo på lantgård mm.

Dellenbanan har en viss potential för en utveckling av turism. Intresseföreningen Dellenbanans Vänners målsättning är att järnvägen åter ska trafikeras, vilket dock kräver en mycket kostsam upprustning av banan.

Sveaskog har utnämnt *Hornslandet* till en *ekopark*, vilket innebär att ca 50% av Hornslandet kommer att avsättas för naturvård. Hornslandet har mycket stor betydelse för rörligt friluftsliv och turism, och det är viktigt att skogsbruket bedrivs i en omfattning som tar stor hänsyn till friluftslivets intressen.

Kommunen har tagit fram en *fiskeplan* som bla syftar till att återställa havsmynnande vattendrag så att en naturlig reproduktion av fisk kan ske. Även detta kan bidra till att öka turismen.

Teknisk försörjning

Vatten

Områden där kommunen har verksamhet för dricksvatten finns i Hudiksvall, Iggesund, Njutånger, Enånger, Sörforsa, Näsvisken, Delsbo, Bjuråker, Friggesund, Ingsta, Edsta och Malsta. I de flesta områden finns utrymme för ytterligare anslutningar. På vissa orter, exempelvis Edsta, är utrymmet begränsat vilket gör att det krävs extra investeringar om man vill ansluta en större mängd nya abonnenter.

I huvudsak är vattenkvaliteten god men den kan förbättras ytterligare i några områden, bl a genom att minska andelen ytvatten vid Iggesund vattenverk och att införa hårdhetshöjande åtgärder i Näsviskens vattenverk.

I framtiden kommer säkerheten i dricksvattenförsörjningen att bli allt viktigare och *vi bör arbeta för att ha en så säker dricksvattensförsörjning som möjligt.*

Avlopp

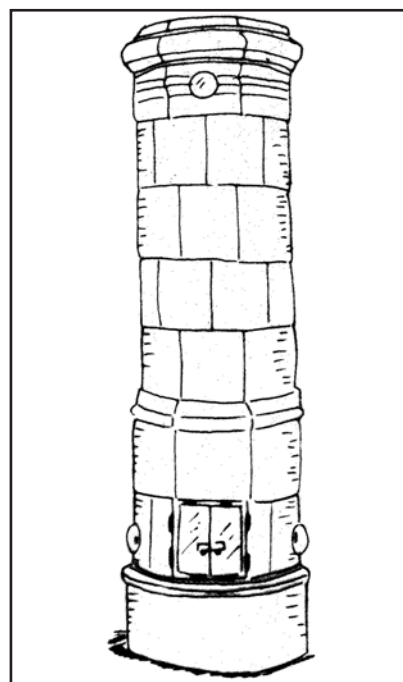
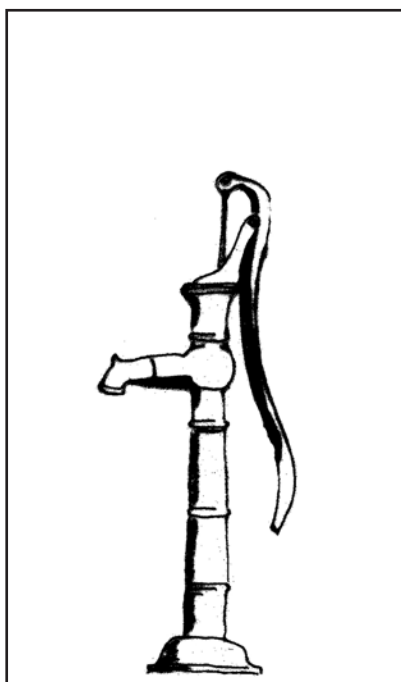
Kommunala områden för avlopp finns i Hudiksvall, Iggesund, Njutånger, Enånger, Sörforsa, Näsvisken, Delsbo, Bjuråker, Friggesund, Ingsta och Edsta. Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter i de flesta områdena. Områden där kapaciteten för nya anslutningar är begränsad är bl a Njutånger och Ingsta, där krävs investeringar om ytterligare anslutningar görs.

Utanför tätorterna har fastigheter egna avloppsanläggningar i form av trekammarbrunnar och liknande. De *enskilda avloppen* står för en relativt stor andel av utsläppen av näringsämnen till sjöar och vattendrag i kommunen. Kommunen har inventerat ca 1 000 enskilda avloppsanläggningar och funnit att ca hälften är undermåliga. Av de undermåliga har 30% byggts om och *ett åtgärdsprogram finns upprättat* för resterande anläggningar.

I LIP-programmet (lokalt investeringsprogram för ökad hållbarhet) har kommunen i ett projekt prövat möjligheten med urinsortering av avloppslösningar för enskilda fastigheter. I kommunen har det hittills installerats 27 sådana anläggningar med i huvudsak gott resultat.

Fjärrvärme

Fjärrvärmeverksamhet finns i Hudiksvall, Iggesund, Delsbo, Sörforsa och Näsvisken. Fjärrvärme innebär en miljövänlig och bränsleeffektiv energiförsörjning.

Dagvatten

I tätorterna leds regnvatten bort från hårdgjorda ytor, tak och dräneringar till diken, dagvattenledningar eller avloppsledningar till sjöar och vattendrag. Beroende på markanvändningen påverkas dagvattnet av föroreningar. Dessa kan bestå av tungmetaller, korrosions- och förslitningsprodukter, beläggningssmaterial, olja mm. Trafiken är den dominerande föroreningskällan till dagvattensystemet, vilket leder till att dagvattnet belastas med stora mängder föroreningar som hamnar i sjöar och vattendrag.

Avfallshantering

Kommunens avfallsstation finns vid Ulvberget, väster om Hudiksvall. För Ulvbergets avfallsstation finns i grunden ett länsstyrelsebeslut från 1995 som reglerar markanvändningen och avfallshanteringen.

För lakvattenhanteringen har en ny reningsanläggning byggts under 2004. Anläggningen består av luftad damm, markbädd och våtmark.

Ett förbud mot deponering av utsorterat brännbart avfall genomfördes 2002. Detta har lösts genom att avfall transporteras till Sundsvall för sortering. Från och med 2005 infördes ett förbud mot deponering av organiskt avfall. På sikt leder detta till en minskad gasproduktion. En produktion som idag uppgår till 10000 MWh och utgör 4% av energimängden vid fjärrvärmeverket i Djuped. Organiskt av-

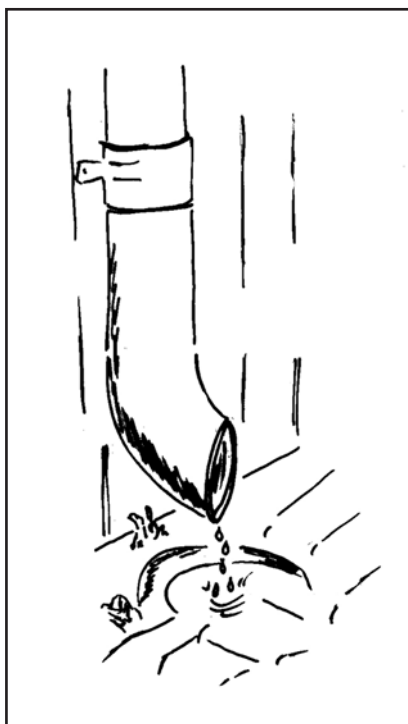
fall transporteras till Sundsvall för förbränning

Vid Ulvberget sker en omfattande återvinningsverksamhet av träavfall, metallskrot, papper, plast samt olika produkter som omfattas av producentansvar.

Farligt avfall från i huvudsak hushåll samlas in och mellanlagras på Ulvberget innan transport till Sakab i Kumla. Det farliga avfallet har på senare år fått en alltmer framträdande roll.

Kommunen ansvarar för insamling av hushållens avfall. På uppdrag av kommunen ombesörjs detta av en entreprenör.

Insamling av förpackningsavfall sker genom "Förpackningsinsamlingen". Ca 20 återvinningsstationer har placerats ut i kommunen. Tömningarna sköts av entreprenörer.

Miljö, hälsa och säkerhet

De *nationella miljö kvalitetsmålen*, de *regionala miljömålen* och de framtida *lokala miljömålen* skall tillsammans med de nyligen framtagna *folkhälsomålen* vara ett verktyg för att nå en *hållbar utveckling*.

De av riksdagen fastställda nationella miljö kvalitetsmålen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv

Miljö kvalitetsnormer

Miljöbalken är en ramlag som innehåller olika styrmedel för att nå en hållbar utveckling. Ett av dessa styrmedel är miljö kvalitetsnormer. Dessa anger en föroreningsnivå som inte bör över- eller underskridas.

De mätningar som utförts under många år i Hudiksvall av svaveldioxid, kvävedioxid och bensen, visar att miljö kvalitetsnormerna för dessa ämnen inte överskrids.

För övriga ämnen som det finns miljö kvalitetsnormer för (partiklar, bly och kolmonoxid) har inga mätningar gjorts. Troligtvis överskrids inte normerna för bly och kolmo-

Dellensjöarna - Moviken

noxid heller, om man jämför med andra kommuner i landet.

Det som är svårt att klara för många kommuner är normen för partiklar. Hur vi i Hudiksvall ligger till vet vi inte, men beräkningar kommer att ske inom den närmaste framtiden.

Nya miljö kvalitetsnormer kommer att beslutas för bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och fina partiklar.

Hudiksvall kommun har i planeringen fokus på det hållbara samhället. Syftet är att genom olika samhällsplaneringsåtgärder minska trafikarbetet i tätorten.

Lokala miljömål

Hudiksvalls kommun har arbetat fram lokala miljömål utifrån de nationella miljö kvalitetsmålen och de regionala miljömålen. Arbetet har processats fram under en längre tid. Det arbetet har genomförts tillsammans med näringsliv, intresseorganisationer och kommunala förvaltningar.

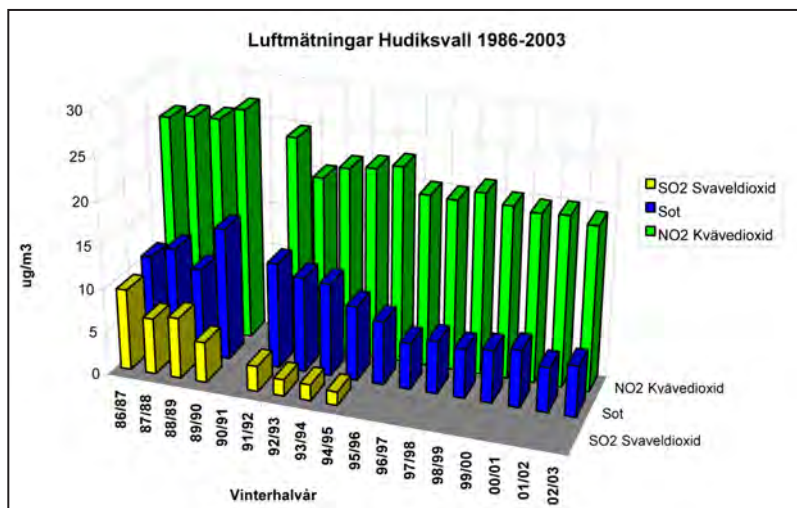
De lokala miljömålen har passerat kommunstyrelsen och kommer

att antas av kommunfullmäktige tillsammans med det handlingsprogram som är under utarbetande och som väntas färdigt under 2008.

Luft

Luften utgör en av de främsta orsakerna till att vi exponeras för hälsofarliga ämnen. Förutom den lokala påverkan som kan medföra hälsoeffekter, försurning av sjöar och vattendrag och mark, övergödning, skogsskador, korrosion av byggnader, den forna svartlistningen av sjöar, cesiumhaltiga livsmedel, ger luftföroreningar även upphov till *globala effekter*. Till de globala effekterna hör växthuseffekten och uttunning av ozonskiktet.

Studier görs också vad gäller exponering via luft och effekter av luftföroreningar. Resultaten visar i många fall på att det har blivit bättre och att exponeringen för hälso-skadliga ämnen minskar. Dock är hälsoeffekterna allvarigare än man tidigare trott, luftföroreningar orsakar idag väsentligt mer dödsfall i Europa än vad exempelvis trafikolyckorna gör.

Luftföroreningarnas källor

Luftföroreningar kommer från ett stort antal källor, främst från olika förbränningsprocesser. Under 1990-talet har luftföroreningarna minskat kraftigt. Trafiken och uppvärmning av våra bostäder är de två största källorna till flera av de vanligaste luftföroreningarna, samtidigt som processutsläpp från industrier och hushållens användande av flyktiga organiska ämnen också är betydande utsläppskällor.

Luftkvaliteten i Hudiksvall

Luften i Hudiksvalls kommun är generellt sett bra, utanför tätorterna och en bit från de stora trafiklederna är det låga halter av luftföroreningar. Förhöjda halter av kvävedioxid och bensen kan främst ses

i Hudiksvalls tätort, halterna har dock minskat sedan mätningar påbörjades 1986. Även i en del tätbebyggda villaområden med vedeldning förekommer förhöjda halter av luftföroreningar.

Trenden är att halten av luftföroreningar minskar, ändock så är halterna, främst i tätorterna där det är mycket trafik, fortfarande så höga att de kan påverka människors hälsa negativt.

Personer med astma eller annan luftvägssjukdom samt personer med hjärt-kärlsjukdomar är speciellt känsliga. Det är därför angeläget att *exponering och effekter övervakas och att halterna på sikt minskas under de nivåer där effekter börjar uppträda.*

Halterna av *svaveldioxid* i luften i centrala Hudiksvall ligger i princip på samma nivå som de normala

bakgrundshalterna för övriga områden i kommunen. För *kvävedioxid* är halterna ca 10 ggr högre i centrum än de normala bakgrundshalterna. Halterna av *bensen* i centrum överstiger de långsiktiga miljömålet, men understiger gällande miljökvalitetsnorm.

De låga halterna av svaveldioxid som uppnåtts beror till stor del på inkopplingen av fjärrvärme i Hudiksvall. De förhöjda halterna av kvävedioxid och bensen kommer till största delen från trafiken i tätorten.

Dålig vedeldning kan lokalt ge stora utsläpp och orsaka störning hos närboende, främst i tätbebyggda områden.

Ozon bidrar till flera olika miljöproblem. I marknära luftlager sker idag en ozonbildning som orsakas av utsläpp av kväveoxider och flyktiga organiska ämnen. Eftersom ozon är en sekundärt bildad förening uppträder de högsta halterna på ett visst avstånd från utsläppsområdena. Här leder ozon till effekter på växter, på människans hälsa och korrosion av material. Ozon bidrar också till växthuseffekten. Ozonhalten i de lägsta luftskikten ligger liksom landet i helhet nära den kritiska gränsen för skador på växter och hälsa.

I stratosfären, på ca 10-40 km höjd, finns det mesta av atmosfärens ozon i det så kallade ozonlagret. Det minskar för närvarande på grund av utsläpp av vissa ozonnedbrytande ämnen, bland annat CFC och HCFC föreningar (freoner, köldmedier). Detta är allvarligt med tanke på att ozonlagret i stratosfären skyddar livet på jorden mot ultraviolett strålning. Kommunen sammanställer årligen hur mycket CFC och HCFC-föreningar som släpps ut vid de större anläggningarna. De anläggningar som innehåller dessa föreningar är främst värmepumpar och kyl- och frysanläggningar.

Radon

Radonkällor

Förhöjda radonhalter i inomhusluft beror mestadels på att radonhaltig *markluft* tränger in till bostaden via otätheter i grunden. Andra orsaker kan vara att huset är uppfört av ett radonavgivande *byggnadsmaterial* eller att radon från den egna borrhade brunnen följt med *hushållsvattnet* in till bostaden.

Markradon

Radongas bildas när de radioaktiva grundämnena uran och radium sönderfaller. Dessa grundämnen förekommer naturligt i berggrunden och i olika typer av jordarter.

Insamlade data över markförhållandena finns sammanställda på en översiktlig kommunkarta. Här rangordnas radonriskerna i hög-, normal och lågradonmark.

Erfarenheterna av mätningar i kommunen visar att radonhus kan förekomma även i låg- och normalriskområden.

De byggnadstekniska åtgärderna är således helt avgörande för hur höga inomhushalterna blir.

Mätningar

Tack vare de mätinsatser som genomförts i kommunen är radonläget väl dokumenterat och kartlagt.

Kommunen är långt på väg mot ett radonfritt boende. Sedan 1980 har 6500 egnahemshus undersökts i Hudiksvall. Detta innebär att 75% av småhusbeståndet har kontrollerats. De flesta undersökta hus hade acceptabla radonvärden. Andelen hus, som behövde åtgärdas och där inomhushalterna översteg riktvärdet uppgick till 12 %.

De saneringar som hittills utförts har visat på gott resultat.

För att nå det nationella miljömålet måste dock ytterligare ca 500 småhus åtgärdas. Samtliga skolor och förskolor är undersökta och har radonnivåer som inte innebär några hälsorisker.

Byggnadsmaterial

Tillverkningen av blå lättbetong pågick på flera platser i Sverige under åren 1929-1975. Detta byggnadsmaterial var baserat på alunskiffer, som normalt innehåller mera radium än annat stenmaterial.

Drygt 200 småhus och ca 80 flerfamiljshus är kartlagda inom kommunen. Större delen av dessa hus är sanerade.

Radonet kan ventileras bort, men strålningen från radium är svår att avskärma.

Radon i hushållsvatten

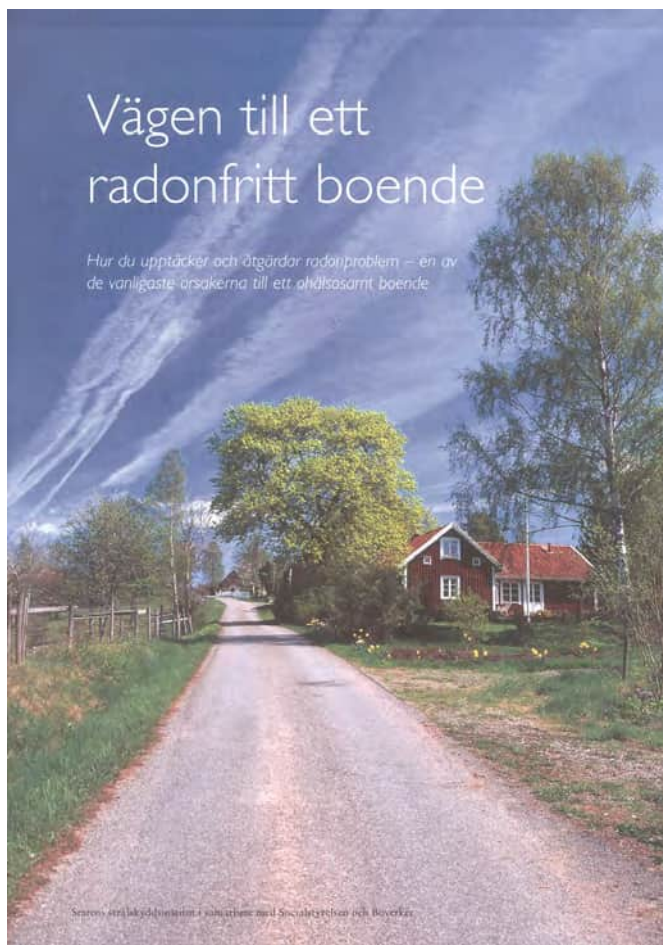
Radon förekommer naturligt i grundvatten. Det gäller särskilt i de områden där berggrundens uranhalt är högre än normalt. Höga radonhalter kan finnas i bergborrade brunnar. Samtliga brunnar bör kontrolleras.

Uppskattningsvis finns det omkring 3000 borrhade brunnar i kommunen. Drygt en tredjedel av dessa har hittills kontrollerats.

Mätresultaten visar att ungefär var femte brunn har otjänligt vatten på grund av radon. Många fastighetsägare har åtgärdat problemen med bra resultat tack vare de radonavskiljare, som idag finns på marknaden.

Hälsoriskerna med att dricka radonhaltigt vatten har under de senaste åren tonats ned när det gäller andra cancerformer än lungcancer.

Det är endast i undantagsfall som hushållsvattnet ensamt kan ge höga radonhalter inomhus.

Broschyr från Statens strålskyddsinstitut i samarbete med Socialstyrelsen och Boverket

Radioaktivt nedfall/Cesium

Tjernobylolyckan drabbade Hudiksvalls kommun framför allt i kustbandet. Här var cesiumnedfallet störst, men även vissa högt belägna områden inåt landet drabbades. Konsekvenserna har inte medfört några begränsningar för lokalisering av vare sig bostadsområden eller annat byggande. Problemet ligger istället inom det rörliga friluftslivet, där jakt och fiske samt bär- och svampplockning drabbats.

Sedan olyckan i Tjernobyl mäts i alla Sveriges kommuner omgivningsstråldos. Mätpunkterna ingår i ett rikstäckande nät för bakgrundsmätningar.

I Hudiksvalls kommun mäts markstrålningen var sjunde månad på fem olika platser. Alla mätplatser utom den i Hölick har idag normala bakgrundsvärden.

Kunskapen om cesiumläget i kommunen är väl dokumenterad. Allmänheten har under årens lopp haft möjlighet att utan kostnad få sina livsmedel analyserade. På grund av den långa halveringstiden för cesium, 30 år, märks effekterna fortfarande speciellt i skogsmark. Cesiumet kommer här under lång tid framöver att vara tillgängligt för upptag i växter och djur. Hos vilt varierar cesiumhalterna år från år beroende på deras val av föda. Trenden är ändå att halterna minskar. Hos insjöfisk har cesiumnedgången haft ett snabbare förlopp. De flesta sjöar i kommunen har idag acceptabla värden.

I några enstaka försurningskänsliga sjöar och i sjöar med liten vattenomsättning kan man fortfarande påträffa förhöjda halter i fisk.

Buller

Buller definieras som oönskat ljud och är ett stort samhälls- och hälsoproblem. Det är den miljöfaktor som, när det gäller effekter i form av störningar och besvär, berör flest människor i landet. Buller kan göra det svårt att uppfatta tal och medföra irritation, sömnproblem och effekter på hjärt- och kärlsystem. Det har också upptäckts att bullerutsatta personer kan få ett minskat immunförsvar.

Riktvärden

Föreslagna riktvärden bör tillämpas vid nyetablering eller ändrad användning av områden samt vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur.

För gatumiljöer i övrigt föreslås inget riktvärde, men en strävan bör vara att miljöer där människor vistas mer än rent tillfälligt, bör ha en så bullerfri miljö som möjligt och som alltid möjliggör samtal. Det bör gälla torg, gågator, entréer till affärer, arbetslokaler, hotell o.dyl, offentliga miljöer i tätorter där människor behöver vistas för inköp m.m. och även i möjligaste mån gång- och cykelvägar.

Miljökvalitetesnormer

Miljökvalitetsnormernas gränsvärden bedöms översiktligt ej överskridas i Hudiksvalls kommun. Det som i dagsläget är osäkert är halten av partiklar i luften

Trafikbuller, vägar och järnvägar

Bullersituationen i Hudiksvalls kommun är delvis kartlagd. Vissa undersökningar är genomförda av Vägverket, Banverket och kommunen.

Kommunen har i Hudiksvalls stad genomfört bullerberäkningar längs Södravägen, Kungsgatan och Hamngatan.

Följande *riktvärden* för trafikbuller vid vägar och järnvägar bör normalt inte överskridas vid nybyggnation av bostadsbebyggelse.

30 dB(A) ekvivalentnivå inomhus,
45 dB(A) maximalnivå inomhus nattetid,
55 dB(A) ekvivalentnivå på utepå plats i anslutning till bostad,
60 dB(A) ekvivalentnivå utomhus för bostadsområdet i övrigt.
70 dB(A) maximalnivå på utepå plats i anslutning till bostad.

E4 genom Iggesund

Banverket har genomfört en utredning av bullerstörningar längs järnvägsnätet i samband med att de fått pengar för att genomföra bulleråtgärder. Målsättningen är att åtgärda de fastigheter där man i sovrum utsätts för mer än 55 dB fler än 5 ggr/natt. I Hudiksvalls kommun är det ca 25 fastigheter, de flesta är åtgärdade enl Banverket.

Vibrationer

I närhet av järnvägar kan vibrationer i marken vara besvärande. Det är svårt att lösa buller- och vibrationsproblem inom ett område 30-50m från Ostkustbanan

Ostkustbanan genom centrala Hudiksvall

Risk och säkerhetsfrågor

Enligt plan- och bygglagen skall de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid beslut om användning av mark- och vattenområden redovisas. Med risker i detta sammanhang menas naturrisker som översvämningar och skred, punktrisker vid industrier och lager, risker i samband med kommunikationer, transporter samt risker under beredskap och krig.

Risker för *översvämningar* finns längs Delångersån. En kartläggning av vilka områden som kan drabbas av översvämningar har utförts av SMHI. Särskilt utsatta kan områden kring Kyrksjön och Storsjön i Forsa vara.

Transporter av farligt gods sker efter E4:an, riksväg 84 och på Ostkustbanan. *Anläggningar med farliga ämnen* finns huvudsakligen i tätorterna, dels inom industriområden, vid bensinstationer och färghandelsbutiker.

Naturresurser

Hudiksvalls kommun har god tillgång till naturresurser i form av skogar, jordbruk och fisk i hav och inlandsvatten, samt en rik tillgång på vatten.

Jord- och skogsbruk

Jordbruket och skogsbruket är mycket viktiga näringar i kommunen som ger sysselsättning åt ca 3300 personer. Detta visar att näringarna är mycket viktiga för Hudiksvalls kommun.

Jord- och skogsbrukets arealer är också viktiga för friluftslivet och för rekreation. Markerna har också höga värden för den biologiska mångfalden.

Hög - Rumsta jordbruksbygd

I Hudiksvalls kommun finns 197 000 hektar skog, vilket motsvarar ca 72 % av kommunens totala yta. Kommunens egna skogar är i huvudsak tätortsnära för att markbehov för rekreation och utbyggnad ska vara säkerställt. Kommunens eget skogsinnehav är FSC-certifierat för att uppnå en ekologiskt hållbar utveckling i skogsbruket.

Vatten som resurs och rekreation

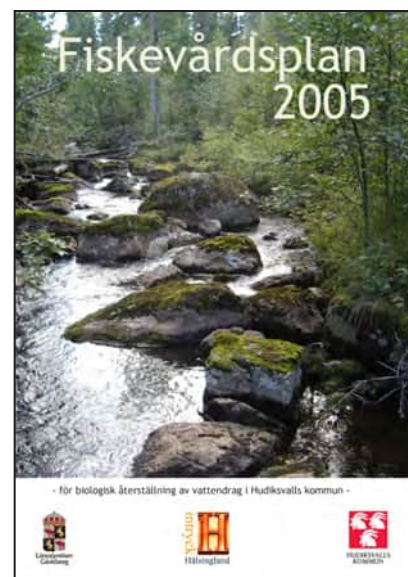
En sammanställning har tagits fram av Hudiksvalls kommun som särskilt beskriver situationen när det gäller havet, övergödning, försurning, utsläpp av toxiska ämnen, grundvatten och naturvärden.

Hudiksvalls kommun har även tagit fram en *fiskevårdsplan*, där alla kustmynnande vattendrag som är vattenförande året runt finns beskrivna med åtgärdsförslag. Huvudsyftet är att öka den naturliga reproduktionen av fisk, att öka den biologiska mångfalden och ge underlag för en ökad turistnäring.

I kommunen finns både inlandsvatten och kustvatten. Svågan och Delångersån, Dellensjöarna och kustbandet med skärgården är viktiga områden för friluftsliv, turism

och fiske. *Målet bör vara att skapa en så naturlig och god vattenmiljö som möjligt med hög vattenkvalitet.* Tre problemområden, försurning, övergödning och utsläpp av toxiska ämnen är särskilt viktigt att bevaka.

En god vattenmiljö är en av de viktigaste förutsättningarna för att kunna genomföra många av intentionerna i översiktsplanen.

Försurning

Fortfarande pågår en försurning av mark och vatten från nedfall där den större delen av den luftburna försurningen som drabbar Sverige kommer från andra länder. Sverige bidrar till andra länders försurning.

Den viktigaste insatsen för att minska det sura nedfallet är att förbättra reningen vid utsläppskällan. Så länge som marken fortsätter att ta emot försurande ämnen måste **kalkningsinsatser** företas. För att motverka försurningen i en del av vattendragen genomförs omfattande kalkningsinsatser, vilket också skapar bättre förutsättningar för bra fritidsfiske och ökad biologisk mångfald.

Sedan 1990 har försurningen generellt minskat till följd av minskade utsläpp främst av svavel och genom förbättrad rening samt genom kommunens kalkningsverksamhet.

Övergödning

Övergödning av sjöar, vattendrag och hav orsakas av förhöjda halter av närsalter, främst **kväve och fosfor**. Livsvillkoren för organismerna förändras vid ökad näringstillförsel vilket i sin tur leder till att vattnet grumlas som ett resultat av ökad produktion och massutveckling av vissa planktonalger. Resultatet av det blir delvis att undervattenväxterna minskar eller försvinner samt att fiskarna dör.

Kalkning av sjö

Kväve och fosfor kommer från mänskliga verksamheter som jordbruk, reningsverk, industrier och vattenbruk. Nästan hälften av kväveläckaget kommer från jordbruket och en betydande del av fosforutsläppen kommer från enskilda avlopp som inte är anslutna till kommunala reningsverk.

Utsläpp av toxiska ämnen

Utsläpp av toxiska ämnen kommer idag från olika typer av industriell verksamhet, men inom kommunen finns också ett flertal områden som historiskt har förorenats.

Utsläppsdata av mer eller mindre giftiga ämnen finns idag endast från större industrier.

Länsstyrelsen genomför en inventering av förorenad mark i Gävleborgs län. Hittills har länsstyrelsen identifierat 386 objekt i Hudiksvalls kommun varav 39 är inventerade och riskklassade. Utöver inventeringen finns det kommunala deponier och bensinstationer som kan utgöra en risk för människor och miljö. Här genomförs särskilda inventeringar.

Fiberbankarna i Rolfstaån har inte sanerats men däremot har ett antal undersökningar gjorts angående fiberbankarnas miljöeffekt.

Tunasjön

Utnyttjande av vattnet

Vattnet utnyttjas i stor omfattning som recipient för avloppsvatten. Förutom detta finns många andra verksamheter som påverkar vattnets kvalitet. I denna del redovisas nyttjande av vatten i form av vattenbruk eller fiskodlingar, vattenkraftverk och dammar, småbåtshamnar och badplatser.

Fiskodlingar

I kommunen finns för närvarande sex kommersiella *fiskodlingar*. Dessa är belägna i Södra Dellen, Mössön i Njutångersfjärden och två i Gladbäcken, som är ett biflöde till Svågan. Gladbäcken bedöms även vara ett bra naturligt uppväxtområde för öringen i Dellen varvid inga ytterligare eller utökade odlingsverksamheter rekommenderas.

Vattenkraftverk och dammar

I kommunen fanns 1999 ungefär 28 dammar varav 13 är reglerade dammar för vattenkraftsutvinning och 13 är reglerade dammar för annat utnyttjande. Därutöver finns en raserad damm och en damm avsedd för okänt ändamål. Dammarna för kraftutvinning finns i Nianån, Delångersån, Svågan, Gimnaån samt Dalaån som är ett biflöde till Svågan.

De reglerade dammarna som finns för andra ändamål än kraftutvinning finns belägna i Åtjärnsbäcken, Tolockabäcken, Nianån, Storån, Klubboån, Lumpån och Dalaån. Den raserade dammen finns i Åtjärnsbäcken och dammen som används för okänt ändamål finns i Lumpån.

I Svågans övre del har tillstånd för *utbyggnad av vattenkraft* beviljats på två nya ställen uppströms Tvärforsen. Ett i Ljusdals kommun och ett i Hudiksvalls kommun.

Siviks fjärden

Båthamnar

Hudiksvalls kommun har ett flertal båthamnar, industrihamnarna Skärnäs, Kattvikskajen och Oljehamnen och ett antal fritidsbåthamnar av olika storlekar.

Anläggandet av båthamnar är en viktig planeringsfråga ur den synpunkten att båttrafiken har en stor påverkan på vattenmiljön och bottenarna. Speciellt fritidsbåtarnas motorer har en låg verkningsgrad och släpper ut mycket drivmedel som påverkar vattenmiljön.

Fritidsbåthamnar i grunda havsvikar kräver ofta muddringar, vilket har en stor påverkan på bland annat fiskens reproduktions- och uppväxtmiljöer.

Hudiksvalls småbåtshamn

Badplatser

I Hudiksvalls kommun finns ett antal badplatser som nyttjas av ett förhållandevis stort antal människor. Vid ett antal av dessa badplatser tas vattenprover kontinuerligt under säsongen för att ha kontroll på badvattnets tjänlighet för bad.

Vattnet som dricks-vatten

I kommunen finns två större *grusåsar*, Hudiksvallsåsen med Hallstaåsen och Enångersåsen. Hallstaåsen utgör kommunens största kända grundvattenförekomst.

Grundvatten är viktigt ur ett samhällsperspektiv, eftersom det oftast är en dricksvattenresurs. Felaktiga ingrepp i samband med markarbeten av olika slag kan resultera i en förändrad grundvattennivå eller grundvattenkvalitet som i sin tur kan, förutom få förödande effekter på olika ekosystem, dessutom slå ut dricksvattenförsörjningen i kommunen.

Grundvatten är en resurs för kommunens nuvarande och kanske i än större omfattning framtida dricksvattenförsörjning. Det är med det perspektivet viktigt att känna till och skydda dess förekomst och kvalitet.

Länsstyrelsen har nyligen inlett ett projekt där grundvattensituationen i länet skall kartläggas och det material som finns över länets grundvatten kommer att samlas in och sammanställas.

En bra dricksvattenförsörjning är en mycket viktig faktor i kommunernas planering. I Hudiksvall används både grundvatten och ytvatten som dricksvatten. Detta gör att såväl ytvatten som grundvatten bör förutom ur ekologiskt perspektiv även skyddas ur ett samhällsperspektiv.

Vattenskyddsområden fastställs av Länsstyrelsen. Även kommunen kan besluta om skyddsområden och föreskrifter.

Hudiksvalls kommuns vattentäkter skyddas genom upprättade skyddsområden. För de områden i Hudiksvalls kommun som saknar föreskrifter pågår arbete med att fastställa sådana, för vidare information se del 2.

De privata vattentäkterna är oftast grundvattenförsörjda. Vid grävda brunnar behövs framförallt rådgivning för att förbättra brunnens konstruktion. Detta minskar risken för bakterie- och försurningsproblem.

Vatten som naturmiljö

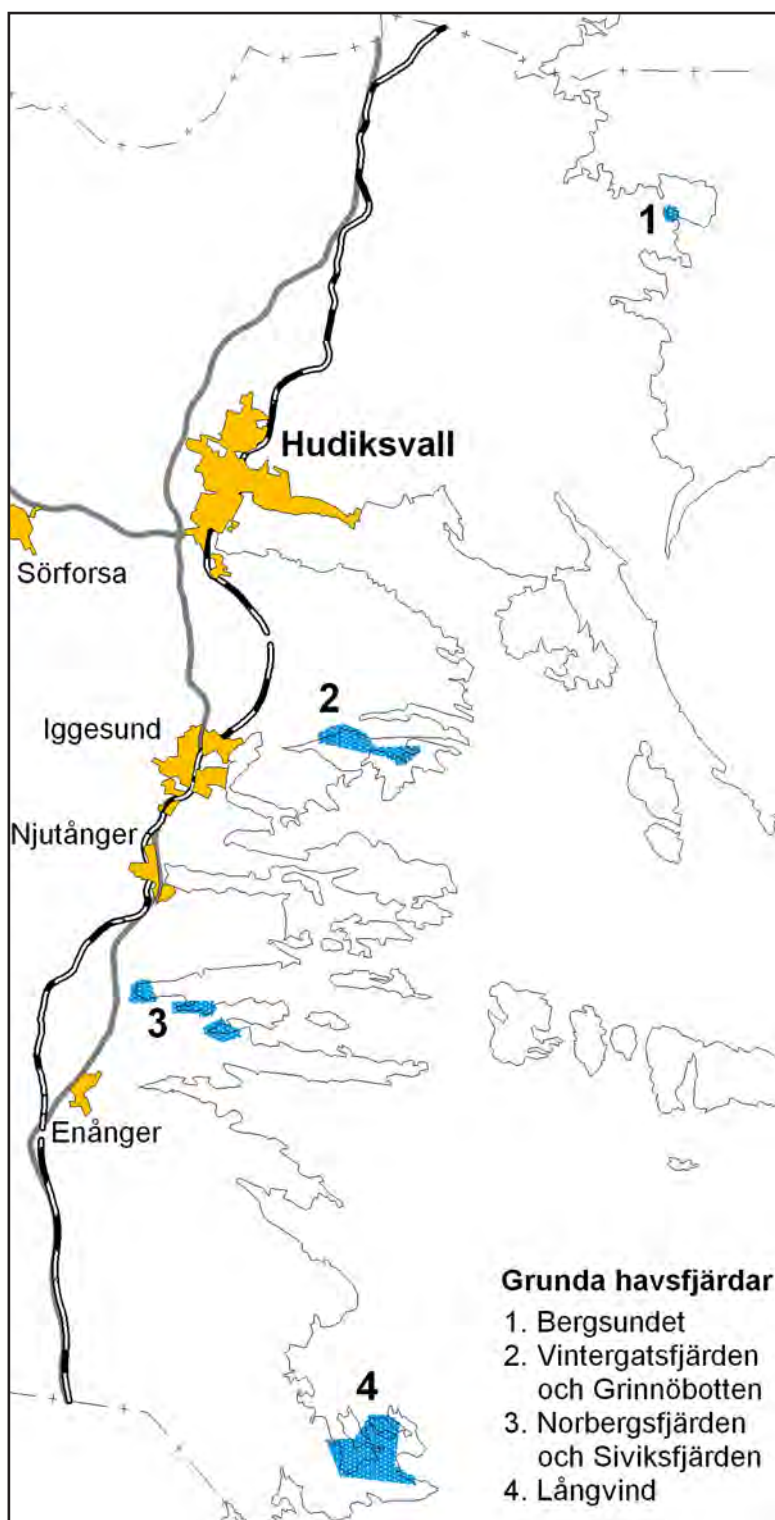
Skyddsvärda naturområden bör få det skydd som behövs för att säkerställa den biologiska mångfalden och bevarande av ekosystemet. Skyddsåtgärder kan vara allt från naturreservat till förbud mot enskilda verksamheter.

En viktig resurstillgång fyller vattnet som badvatten. En bra badvattenkvalitet uppnås lättast genom att begränsa avloppsutsläppen i badets närhet.

I det generellt artfattiga och relativt näringsfattiga *Bottenhavet* finns det lokalt relativt artrika och högproduktiva biologiska miljöer. Dessa utgörs av grunda vikar och fjärdar som är tillräckligt vindskydd-

dade, är högproduktiva miljöer och hyser en mångfald av, ofta skyddsvärda, arter. Bottenarna utgör också unika livsmiljöer för dessa arter. Fjärdarna är bl a viktiga lek- och uppväxtområden för många kustlevande fiskarter. Ekosystemen i dessa fjärdar är dock mycket känsliga för ökad näringsbelastning.

Utifrån länsstyrelsens inventering 1994 av *grunda havsfjärdar* i Gävleborg, framkom fyra klassfjärdar i Hudiksvalls kommun, dvs de mest värdefulla och skyddsvärda fjärdarna. Dessa är Långvindsområdet, Norbergsfjärden och Vintergatsfjärden samt den inre delen av Bergsundsfjärden.

Folkhälsa

Kommunerna får en allt större roll vad avser invånarnas hälsa och har en i många fall avgörande roll i många frågor som handlar om folkhälsa. Det är egentligen detta hela översiktsplanen handlar om. Bara som exempel kan nämnas vikten av en god miljö, attraktiva bostadsområden, bra gång- och cykelvägar, friskt vatten mm. Men även barnomsorg, äldreomsorg och handi-

kappomsorg samt utbildning och kulturella aktiviteter.

Det sägs att var sjätte svensk har ett handikapp av något slag. Vi tar detta på allvar, och har för Hudiksvalls stad och Delsbo tätort tidigare gjort tillgänglighetsplaner. Detta arbete återstår att göra i övriga tätorter.

Även tätortsnära skogar är viktiga för folkhälsan.

För folkhälsoperspektivet finns framtaget folkhälsomål för landet som omfattar 11 målområden. Hudiksvalls kommun har valt att arbeta med ett av målområdena. Målområde 11: *Tobak, alkohol, narkotika*, doping, överdrivet spelande och då koncentrerats sig på de tre förstnämnda.

Bro vid Dellenbaden, en av de vackraste i kommunen.

DEL 2.

ÖVERSIKTSPLAN FÖR HUDIKSVALLS KOMMUN 2008

Översiktsplanens roll

Översiktsplanens intentioner är grundläggande för kommunens planering och byggande. En översiktsplan kan av naturliga skäl inte förutse all framtida mark och vattenanvändning, därför skall dess aktualitet ses över en gång per mandatperiod. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande.

Tidigare översiktsplanering

För Hudiksvalls stad gäller fortsättningsvis centrumplan från 1998 samt fördjupningen för södra Hudiksvall från 2000, då endast marginella ändringar gjorts i dessa planer. För övriga tätorter ersätter

denna kommuntäckande översiktsplan med fördjupningar tidigare planer.

Läsanvisning

Denna del av översiktsplanen handlar om *framtiden*. Här försöker vi beskriva kommande allmänna och enskilda behov och ge möjligheter för detta i den framtida användningen av mark- och vattenområden.

Först redovisas fördjupningar i *åtta tätorter* med förslag till mark- och vattenanvändning.

Hudiksvall
Iggesund
Njutånger
Enånger
Sörforsa
Näsviken
Delsbo
Friggesund

För dessa tätorter tillhör kartmaterial i skala 1:20000 som finns att se på plankartans baksida.

Sedan beskrivs *landsbygd* och dess förutsättningar för en utveckling av boende, verksamheter och service.

Därpå följer två avsnitt om hur kommunen avser att bevara och utveckla våra *kulturmiljöer* och *naturområden* med höga värden.

Under avsnittet *infrastruktur* behandlas en kommande *ny E4* från Enånger till Hudiksvall, reservat för ny dragning av *Ostkustbanan* och andra allmänna vägar.

Turismen och dess framtida potential beskrivs.

Därefter följer kommunens arbete och målsättningar med *miljö-, hälsa- och säkerhetsfrågor*.

Sedan ett avsnitt med rekommendationer för *vattentäkter, kraftledningar, totalförsvaret och vindkraften*.

Förslag till *differentierat strandskydd* diskuteras.

Avslutningsvis en tabell av vilka planer och utredningar som översiktsplanen initierar.

Översiktsplan 1990

Konsekvensbeskrivning

För att åskådliggöra hur översiktsplanen medverkar till en hållbar samhällsutveckling och till hur den uppfyller intentionerna i de nationella miljömålen, har en beskrivning av planens konsekvenser upprättats.

Konsekvensbeskrivningen innehåller två delar - en för planen som helhet och en för de fysiska förändringar som föreslås i planen. För att belysa konsekvenserna av föreslagna åtgärder i planen har en konsekvensanalys gjorts.

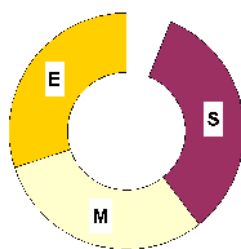
Påpekas bör att konsekvensbeskrivningen är grov och ett försök att pröva en ny metod. I dag saknas vedertagna metoder hur sådana här beskrivningar skall göras.

Analysen har gjorts utifrån tre aspekter:

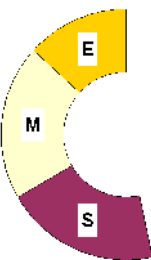
- Kommunalekonomiska konsekvenser (E) (5-15p)
- Konsekvenser för miljö (M) (5-15p)
- Konsekvenser för service och sociala frågor (S) (5-15p)

Den samlade analysen av dessa faktorer ger en sk EMS-faktor. Faktorn varierar mellan 15-45, där 45 poäng indikerar att åtgärden är utmärkt att genomföras ur ekonomiska-, miljömässiga- och service/sociala aspekter. En grov uppskattning av EMS-faktorn och dess värde kan bli så här:

- 30-45 poäng, ett förslag som har bra förutsättningar att genomföras

- 15-30 poäng, ett förslag som bör bearbetas för att höja kvaliteten

Nedan redovisas ett urval av indikatorer som beaktats vid utvärderingen.

Konsekvenser för ekonomin (E)

- Hur påverkas den kommunala ekonomin på kort och lång sikt?
- Skapas nya arbetstillfällen?
- Bidrar projektet till att öka antalet invånare?

Konsekvenser för miljö och ekologi (M)

- Området är lokaliserat så att gång- och cykeltrafik stimuleras.

- Området förtätar befintlig bebyggelse så att kollektivtrafik och service stimuleras.
- Området ligger i eller intill fjärrvärmenätet.
- Störningar i form av luftföroreningar, buller, kraftledning- ar etc.
- Tas mark i anspråk med ekologiska värden eller värden för biologisk mångfald?
- Tas mark i anspråk som är viktig för jord- eller skogsbruket?
- Hur påverkas kultur- och naturmiljövärden?

Konsekvenser för service och social miljö (S)

- Tillgång till närservice, butiker, hälsovård.
- Tillgång till skolor/förskolor.
- Trygghet att gå eller cykla till framför allt skolor.
- Tillgång till kollektivtrafik.
- Förekomster av olika fysiska hinder av olika slag, handikappvänligt, barnvänligt och dylikt.
- Tillgång till rekreationsområden.

Miljökvalitetsnormer (MKN)

I centrala Hudiksvall utgör trafiken den största riskfaktorn för att MKN skall överskridas. I övrigt utgör dålig vedeldning i tätbebyggda villaområden, den riskfaktor som kan leda till överskridanden av MKN och då främst normen för partiklar.

Tätorter

Hudiksvalls stad

Bostäder och verksamheter

I Hudiksvalls stad bor ca 15 400 personer. Trots att det i centrum och halvcentrala delar finns möjlighet enligt centrumplanen att bygga ca 500 nya lägenheter, så bedöms behovet av nya bostäder i Hudiksvalls tätort under kommande år som begränsat. Dock finns ett behov i centrala Hudiksvall och i attraktiva lägen. Ett behov av studentbostäder föreligger också.

Det finns även ett behov av mark för verksamheter.

I översiktsplanen för Hudiksvall har följande områden redovisats som markreservationer för ny bostadsbebyggelse och verksamheter.

Småhus

Maln och Skålbo (Q)
Väster om Håsta (K)
Idenor (O) (Kompletteringar)
Galgberget (C)
Malviken (R)

Flerbostadshus

Kv Färgaren (H)
Kv Snusfabriken (G)
Kristineberg (B)
Håstaholmen (L)
Åvik
Kattvikskajen
(blandade verksamheter)

Färdigställda bostäder i kv Färgaren år 2007

Verksamheter

(småindustri, kontor, handel)
Norra industriområdet (A)
Håstaholmen (L)
Västberga industriområde (E)
Reffelmansviken
Oljehamnsområdet
Varvet

Hamnområdet

Den mest utmanande planfrågan i Hudiksvalls stad är *förnyelsen av områdena runt den inre hamnen*, från Reffelmansverket i söder till oljehamnen i öster. Avindustrialiseringen och utflyttning av hamnverksamheten till *Skärnäs* i Iggesund har frigjort mycket attraktiva centrala markområden med direkt vattenkontakt.

Delar av området har varit föremål för planstudier och fördjupade översiktsplaner. Men det saknas fortfarande en sammanhållen vision över hur området kan bidra till att skapa intressanta verksamhetsmiljöer och attraktivt boende. I delar av området är marken delvis förorenad. Utan tvekan har området en mycket stor potential för Hudiksvalls utveckling. Hela området reserveras som ett *utredningsområde* i planen.

Foto: Bergslagsbild AB, Karlskoga

Nu är det hög tid att en ny professionell och kreativ process inleds med målet att klarlägga förutsättningarna för stadsförnyelsen i Hudiksvalls hamnområde. En fördjupad översiktsplan ska påbörjas under hösten 2008.

På en del av området planeras "Fiber Optic Valley", dvs uppbyggnaden av ett fiberoptiskt centrum med forskning och utveckling av fiberoptik och fiberoptiska komponenter i världsklass.

Handel och service

Enligt Centrumplan 1998 kan en utveckling av handeln i första hand ske i västra centrum i kvarteren *Milstolpen* (badhuset-idrottshallen). Centrumplanen ger även möjlighet för en omdaning/utveckling av handeln i kv *Flickskolan* (Fyren) och kv *Rådmannen* (Åhléns). Önskvärt är även en ökad handelsverksamhet vid *Möljen*. Dock måste detta ske utan att sjöbodarnas kulturhistoriska värden förändras påtagligt. Det är viktigt för stadens centrum att handel och service även kan utvecklas öster om kanalen.

Områden för kontorsverksamheter är kv *Grottan 7 (F)* samt ett

område intill *Borgarparken (D)*. Kontor kan även inrymmas i en ny bebyggelse i kv *Milstolpen*. De sk gula magasinerna på *Stenkajen* kan lämpligen byggas om till bostäder och/eller kontor, om de exteriöra arkitektoniska värdena inte avsevärt påverkas.

Trafik

Övergripande trafiknät

Tre kompletteringar av det övergripande vägnätet redovisas i planen med syfte att åstadkomma en ökad tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet på stadens gator eller för att förbättra stadsmiljön i centrum.

En *förlängning av Västra vägen* från Namsosplan till cirkulationsplatsen vid Björnmyravägen. Denna länk skapar en närhet mellan stadens södra och nordvästra delar, bl a Bromangymnasiet, sjukhuset, Prix och Lidl och det planerade området i *Västberga* för handel och småindustri. Samtidigt blir Södra vägen och Kungsgatan, som i hög grad är bostadsgator, avlastade från genomfartstrafik.

Ullsättersleden är en väg som förbinder E4 nordväst om Hudiksvall

med norra industriområdet. Denna led innebär att centrala delar av staden kan avlastas från tung trafik med målpunkt i norra eller östra industriområdet.

I planen redovisas en *ny vägförbindelse till Håstaholmen* från södra infarten, den sk *hamnleden*. Denna led går planskilt med Ostkustbanan (OKB) och är mycket viktig av två anledningar. Dels planeras en mötesstation som dubbelspår på OKB längs södra infarten till Hudiksvall och dels kommer trafiken på OKB att avsevärt öka sedan Bottniabanan öppnas för trafik år 2010. Motivet för den redovisade planskildheten med OKB är att Håstaholmens pågående och planerade omdaning resulterar i allt ökande transporter till och från området. På sikt måste framkomligheten till hela hamnområdet för biltrafiken förbättras, utan stopp för nedfälda bommar vid järnvägen.

Gång- och cykelvägnätet

I centrumplanen redovisas en sammanhängande strandpromenad som ett gång- och cykelstråk från *Håstaholmarna*, runt inre hamnen, via Varvet och ut mot *Köpmanberget*, hela sträckan längs vattnet. Detta är en mycket viktig framtida GC-väg för att allmänheten alltid ska få god tillgänglighet till havet, oavsett vad som kommer att byggas i dessa områden.

I översiktsplanen för Hudiksvall söder har redovisats nya gång- och cykelvägar från Överbergvägen till Håstaängarna, från det framtida bostadsområdet "Väster om Håsta" förbi Västra skolan och ner mot centrum, efter Västra vägens förlängning.

Nya cykelled planeras längs E4 mellan Hudiksvall och Iggesund.

En *trafikenätsanalys* godkändes av tekniska nämnden 2005.

Teknisk försörjning Vatten

Vattenförsörjningen i Hudiksvalls tätort baseras på grundvatten från *Hallstaåsen*. Det finns idag tre vattentäktsområden i Hallstaåsen: Södra brunnsområdet vid skidstadion, Norra brunnsområdet strax norr om vattenverket i Öst-anbräck samt Sanna. Hallstaåsens nordvästra del, vid Norra Dellen är också ett möjligt alternativ för framtida vattenförsörjning. *För att säkra en framtida vattenproduktion behöver skyddet av Hudiksvalls vattentäkter uppdateras.*

Utrymme finns för ytterligare anslutningar till den kommunala dricksvattenanläggningen.

Avlopp

Hudiksvalls avloppsreningsverk ligger vid *Reffelmansviken*, där avloppsvattnet renas mekaniskt, biologiskt och kemiskt. Slammet rötas i en rötchammare. Den producerade gasen leds och användas till uppvärmning i kraftvärmeverket i Djuped.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter till reningsverket.

Dagvatten

Det finns ledningsnät för dagvatten i stora delar av Hudiksvalls tätort. I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Fjärrvärmeverket ligger i *Djuped*, där det finns ett framtida behov av bättre lagringsmöjligheter för bio-bränsle samt att möjliggöra mottagning av bränsle sjövägen.

En ny produktionsenhet för att hantera sommarlasten planeras i Hudiksvall.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter.

Infrastruktur Ostkustbanan

Ostkustbanan passerar genom Hudiksvalls centrum med ett centralt stationsläge. Detta är på många sätt positivt för resenärerna och kommunikationerna med omvärlden, men utgör också en besvärande barriär genom att många bomfällningar, sju övergångar med bommar, hindrar framkomligheten för trafiken

Problemen kommer att förvärras när Botniabanan öppnas 2010. Studier har utförts av kommunen och Banverket som resulterat i ett flertal alternativa lösningar för Ostkustbanan, men där två av alternativen bedöms som mest realistiska. *Antingen att bygga en ny sträckning* av banan mellan Malsta/Via och Enånger och som passerar Hudiksvall parallellt med E4 väster om tätorten, *eller att Ostkustbanan sänks ned i en tunnel i befintlig sträckning* under staden mellan norra *Sandvalla* och *Visvall*.

Båda alternativen är mycket kostsamma och därför kommer Ostkustbanan under många år framöver att ligga kvar i befintlig sträckning och med nuvarande standard. I översiktsplanen har dock ett reservat för en sträckning väster om tätorten redovisats i planen. Den mest attraktiva lösningen för kommunen torde vara nedsänkningensalternativet. Då frigörs myck-

et centralt belägen mark lämplig för bl.a bostadsbebyggelse samtidigt som stationen kan vara kvar centralt i staden (dock några meter under markytan).

Ett annat alternativ är att förlägga godstrafiken väster om staden och persontrafiken kvar genom eller under staden.

Industrispår- gods- järnväg

Järnvägsspåret till industrierna på Öster behövs även i framtiden, dock kan stickspåret mot fjärrvärmeverket tas bort, vilket är mycket angeläget med tanke på Sunfabs utbyggnadsanspråk

Omvårdnad

Servicehus med äldreboende finns vid Fredens Kulle, Tunbacka, Håsta och Helenedal. Mark finns för en eventuell komplettering av flerbostadshus vid *Kristineberg (B)*.

I Hudiksvall ligger också *Norrhälsinglands sjukhus*, och det är kommunens absoluta vilja att sjukhuset blir kvar i Hudiksvall.

Tillgänglighet

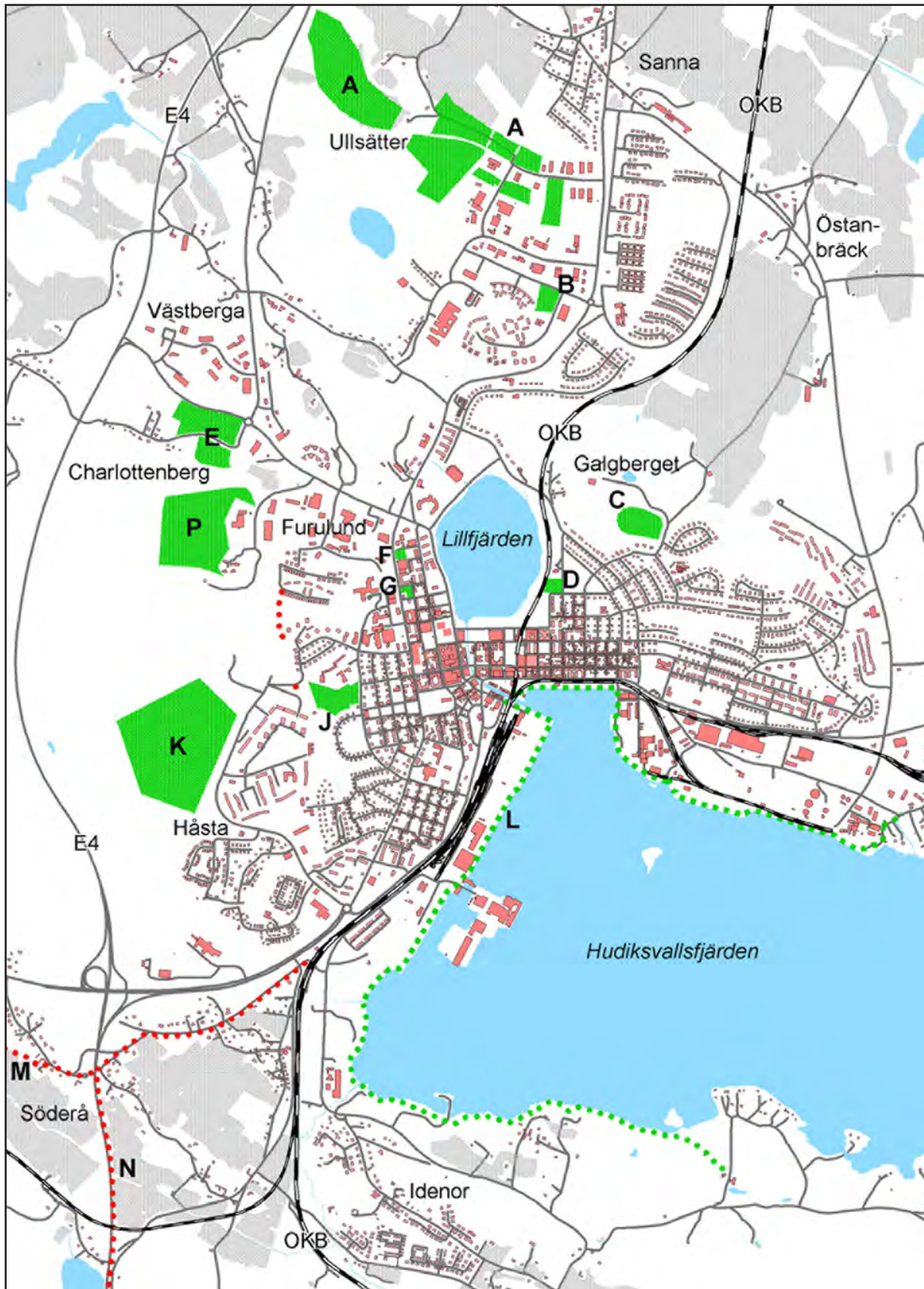
Tillgänglighetsplanen från 1995 skall revideras.

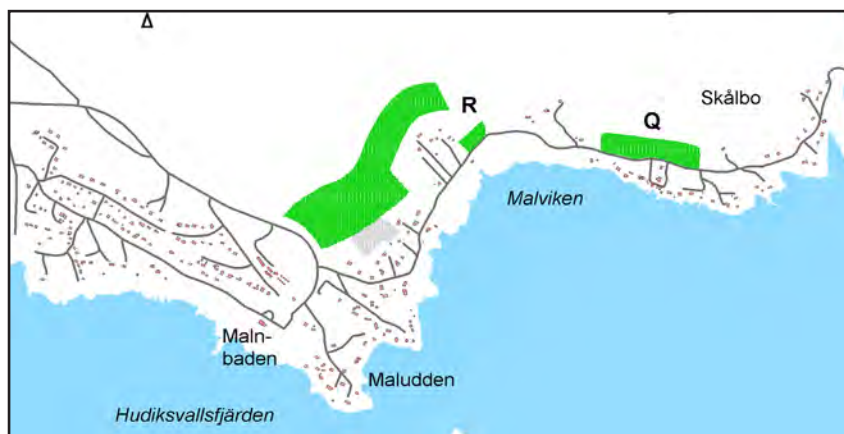
Utbildning

I tätortens utkant finns *Broman-gymnasiet* med elever från Hudiksvalls och Nordanstigs kommuner. *Centrum för utveckling och lärande* erbjuder högskolekurser och har elever från i princip hela Sverige. Norr om Hudiksvall ligger Glada Hudikskolans frigymnasium.

I Hudiksvall finns två F-9 skolor och sju F-6 skolor. Förskola finns i samtliga stadsdelar. Syd och sydväst om Västra skolan reserveras mark för en utbyggnadsmöjlighet av skolan och förskola.

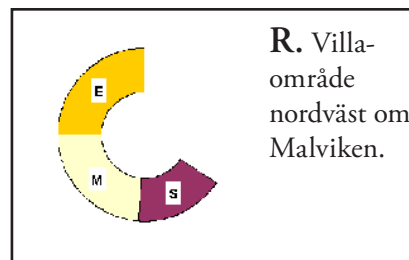
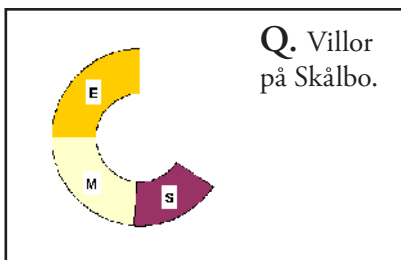
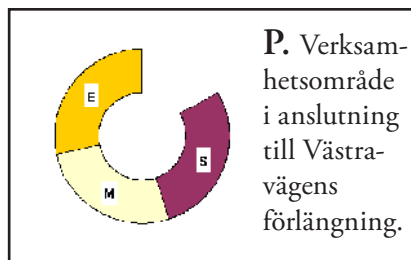
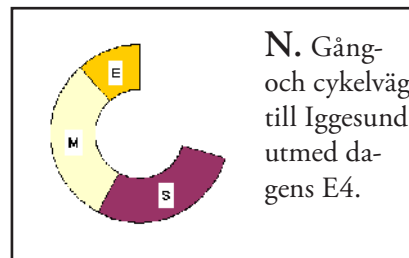
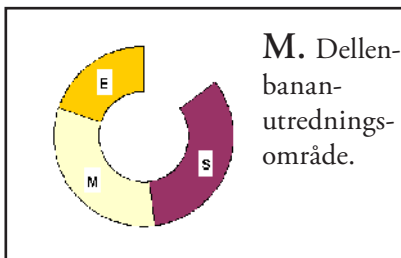
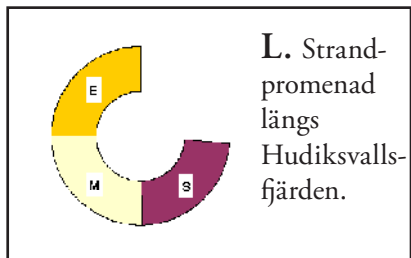
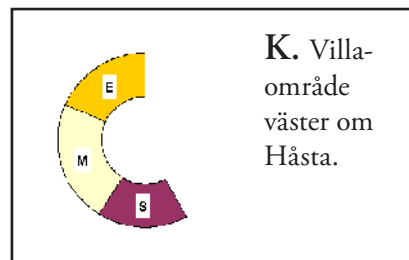
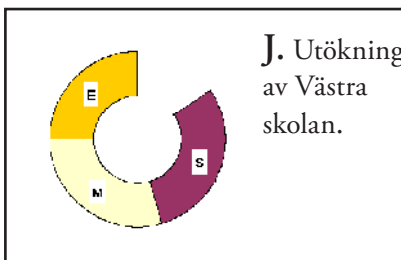
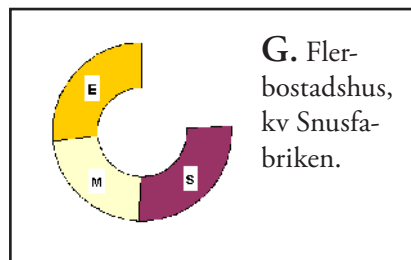
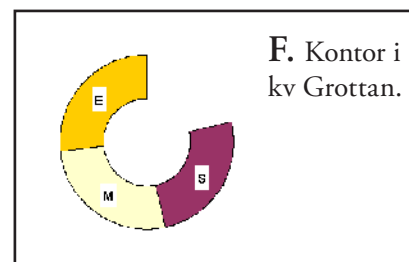
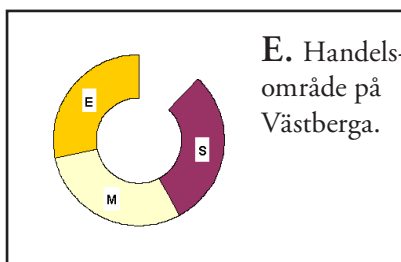
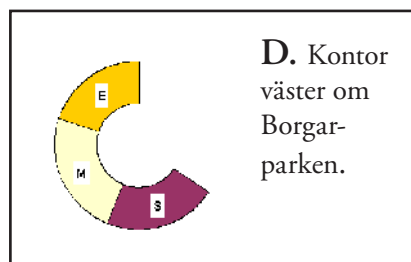
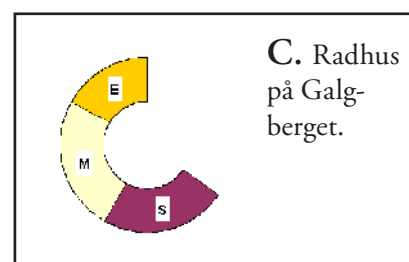
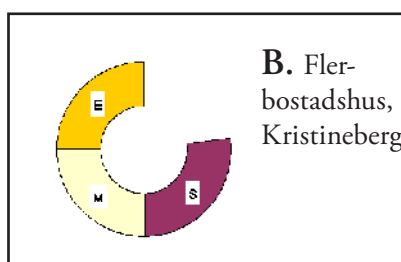
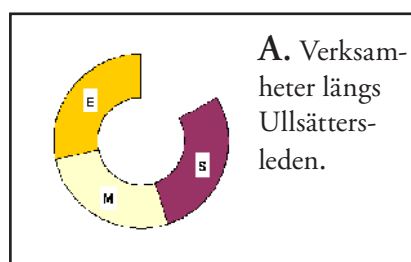
Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

Miljökvalitetsnormer.

Gällande miljökvalltetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

Iggesunds tätort

Bostäder och verksamheter

I samhället bor ca 3400 personer. Mark för nya moderna *flerbostadshus (B)* har reserverats efter *Centralgatan*, där flera hus av dålig standard har rivits eller kommer att rivas. Möjlighet till *småhuskompletteringar* finns vid *Brunnsnäs (C)*, *västra egnahemsområdet (A)* samt vid *Bodarna*.

Ett detaljplanelagt område (*D*) för *småindustrier* med obebyggda tomter finns söder om *Forsavägen* strax väster om Iggesund Tools. Detta område kan utvidgas västerut.

Skärnäs hamn är, i och med nedläggningen av handelshamnsverksamheten i Hudiksvall, kommunens enda allmänna kommersiella hamn. På lång sikt kan *Holmen* ha ett behov av att bygga en kompletterande fabrik på Skärnäsområdet (*E*). Dessutom planeras ett virkesupplag/mätstation i anslutning till den planerade fabriken.

En pelletsfabrik samt vindskraftsverk planeras också på Skärnäs.

Handel och service

När E4 flyttas några kilometer västerut finns risk att viss handel och service läggs ner. Något behov av att ny mark avsätts för handel och service föreligger inte.

Trafik

Villagatans utfart mot E4 planeras att stängas och en cirkulationsplats bör byggas i korsningen *Radhusgatan – E4*.

Även när E4 flyttas västerut så blir det en stor mängd trafik kvar

på nuvarande E4, på delen mellan Iggesund och Hudiksvall. Så behovet av de trafiksäkerhetshöjande åtgärderna kvarstår.

En komplettering av *gång- och cykelvägsnätet* föreslås efter Forsavägen från industriområdet till centrum, samt en gångtunnel under Forsavägen i höjd med *Ringvägen* för de oskyddade trafikanterna från *Brunnsnäs* mot centrum och skolan.

Infrastruktur

Ny E4 väster om samhället blir klar 2011. I samband med upprättande av en översiktsplan och en vägutredning för ny E4-sträckning väster om Iggesund har diskuterats en ny vägförbindelse söder om Iggesund mellan kommande E4 och fabriksområdet/Skärnäs, den sk *Hamnleden (F)*. Denna får än mer aktualitet om det blir nya fabriker på Skärnäs.

Om och när Ostkustbanan (OKB) förläggs längs nya E4, kan ett behov för Iggesunds Bruk finnas av att ett *industrispår* anläggs söderut för att anknyta till OKB.

Skärnäs hamn är inte bara en hamn för ortens fabrik utan den används även av externa brukare.

En ev *godsjärnväg* till Skärnäs hamn bör utredas.

Teknisk försörjning Vatten

För Iggesund baseras dricksvattnet på både yt- och grundvatten. Vattentäktområdet vid *Iggsjön* har ett befintligt skyddsområde. För att höja kvalitén på dricksvattnet är det önskvärt att minska andelen

ytvatten, då detta varierar i kvalitet, framförallt med avseende på temperaturen, över året.

Utrymme finns för ytterligare anslutningar.

Avlopp

Avloppsvattnet skickas vidare till Hudiksvalls reningsverk för behandling. Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter.

Dagvatten

Det finns ledningsnät för dagvatten i delar av Iggesunds tätort. I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Fjärrvärme finns i de centrala delarna samt öster om järnvägen, ända upp till Ringvägen/Villagatan. Energiförsörjningen till fjärrvärmeverket sker till fullo från Iggesunds Bruk, i huvudsak baserad på spillvärme. Planer finns för fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet.

Omvårdnad

I centrum finns hälsocentral och folktandvård samt Tryggebo servicehus för de gamla.

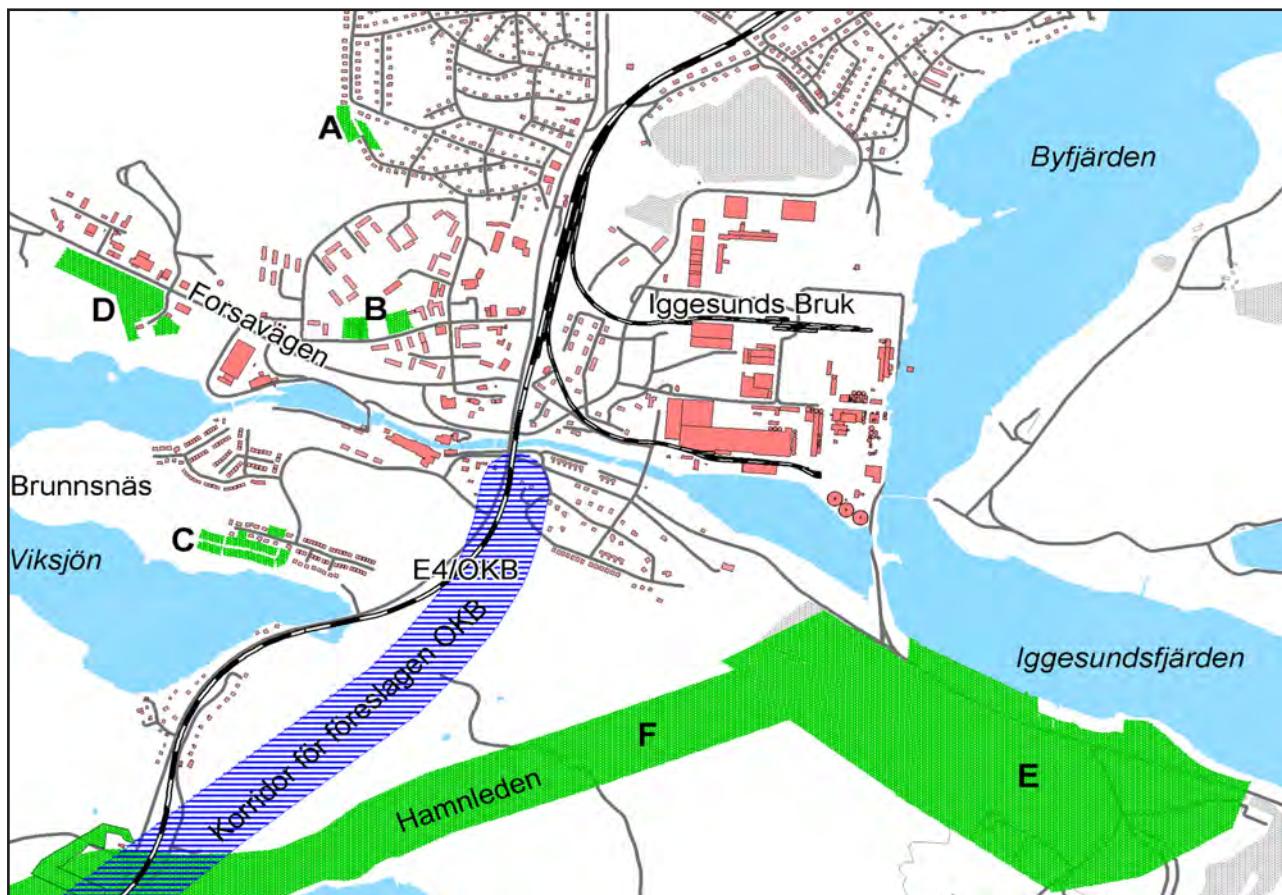
Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall upprättas för Iggesunds samhälle.

Utbildning

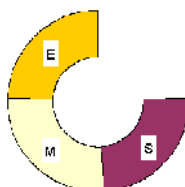
I Iggesund finns en F-9 skola samt två förskolor.

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

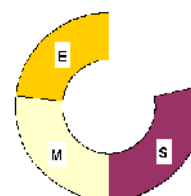

Miljökvalitetsnormer.

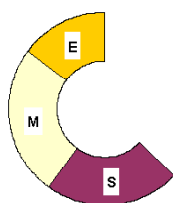
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

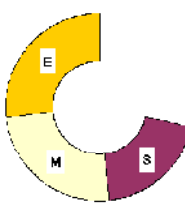
A. Villor
- 3-4 st som
förtätning.

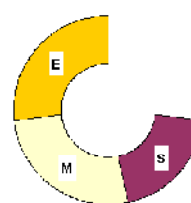
B. Flerbo-
stadshus
centralt
beläget.

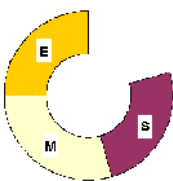
C. Villor/
radhus
i söder-
sluttning
mot Viksjön.
(Detaljplan
finns).

D. Indu-
striområde.
Komple-
tering av
befintligt
industriom-
råde.

E. Ny
fabrik.

F. Hamn-
leden avlas-
tar tätorten
från tung
trafik.

*Område (B) som
kan utökas med
flera flerbostadshus*

Njutångers tätort

Bostäder och verksamheter

I samhället bor ca 890 personer.

Ett område (F) efter *Fegärdevägen* bebyggd med sk temporära åldringsbostäder redovisas som ett förnyelseområde. Marken reserveras för framtida *nya enfamiljshus*. Söder om Nianforsvägen vid *Sundsätter* (D) redovisas i planen ett område för *småhusbebyggelse*.

Njutångers attraktionskraft som bostadsort kommer att öka när E4 har flyttats till en ny sträckning väster om samhället. Särskilt attraktivt för ny *småhusbebyggelse* är vatten nära områden med havsutsikt kring *Snäckmorsviken* och *Örange*, och även områden norr om *Kyrkbyfjärden*. Möjlighet finns att i nämnda områden komplettera befintlig bebyggelse med nya småhus (s k lucktomter) utan att detta skulle störa det rörliga friluftslivet.

En markreservation (A) för nya *småindustrier/verksamheter* har gjorts i planen söder om *Långviken* i anslutning till det befintliga industriområdet. Området har ett strategiskt läge intill den planerade Hamnleden till Iggesunds Bruk och Skärnäs.

Handel och service

Inga markreservationer har gjorts i planen för tillkommande serviceanläggningar i Njutånger. Dock är det intressant att etablera företag i anslutning till Hamnleden mot Skärnäs. Det finns tyvärr ingen livsmedelsbutik i samhället.

Område (F)
för nya villor

Trafik

Ny E4 väster om tätorten blir klar 2011. Vid Nianforsvägens korsning med nya E4:an kommer en trafikplats att anläggas, vilket innebär en avlastning av den tunga trafiken på Nianforsvägen genom Njutånger. Denna trafik bör välja E4:an och *Forsavägen* eller helst *Hamnleden* (B) till Iggesunds Bruk och Skärnäs, om och när den kommer till stånd.

Osäkerhet råder även om den föreslagna flyttningen av Ostkustbanan (OKB) till en ny sträckning väster om Njutånger. Med stor sannolikhet är en omdragning av OKB mycket långsiktig (minst 15-20 år), och därför redovisas i översiktsplanen, att den besvärliga korsningen vid Folkets hus skall ersättas av en planskild korsning vid *Slaktarbacken*, som öster om järnvägen ansluter till nuvarande E4 i höjd med f d *hockeyplanen* (E). *Skidvägen* (H) förlängs norrut till den nya *Kvavtjärsvägen* (C).

Söder om fd butiken anläggs en ny *tunnel under OKB* (G) mellan Njutångersvägen och Skidvägen, för personbilar samt gång-/cykeltrafik.

Teknisk försörjning

Vatten

Dricksvattenförsörjningen av Njutångers tätort sker med vatten från Iggesunds vattenverk.

Avlopp

Njutångers reningsverk ligger i *Snäckmor*. I reningsverket renas avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Reningsverket är hårt belastat med ovidkommande vatten (regnvatten), vilket förhindrar att ytterligare fastigheter kan anslutas till ledningsnätet, innan åtgärder vidtas antingen på befintligt ledningsnät eller med en utbyggnad av reningsverket.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Inget fjärrvärmesystem finns i Njutånger.

Omvårdnad

Lyckbackens servicehus ligger i nära anslutning till E4, varför en flyttning av E4 är angelägen.

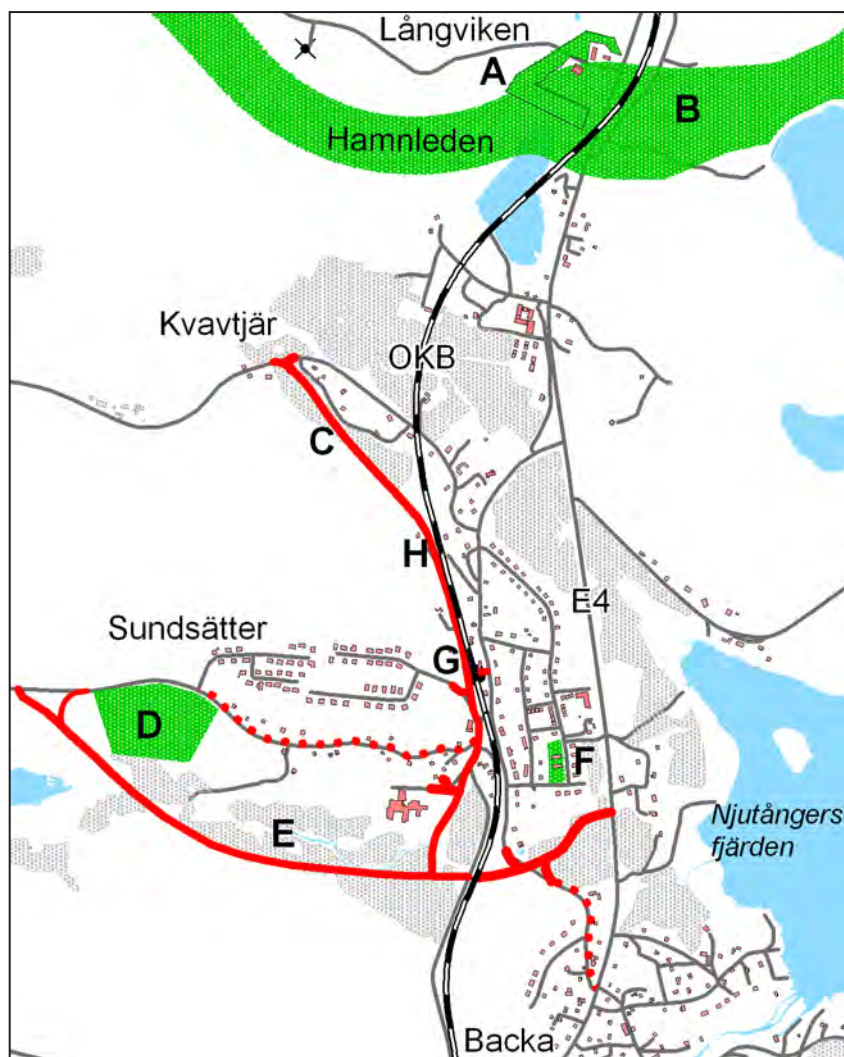
Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall tas fram.

Utbildning

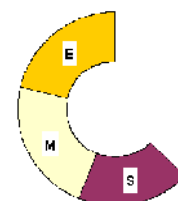
I samhället finns ett förskola och en F-9 skola.

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

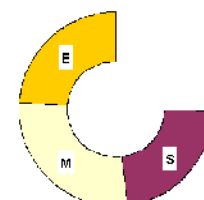

Miljökvalitetsnormer.

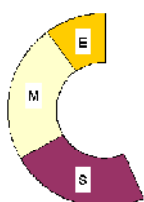
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

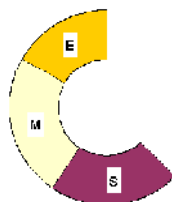
A. Utökning av befintligt industriområde.

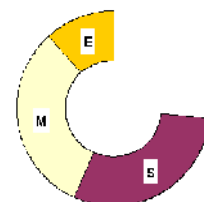
B. Verksamheter - i anslutning till Hamnleden.

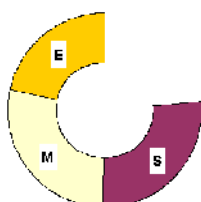
C. "Ny" Kvavtjärsväg.

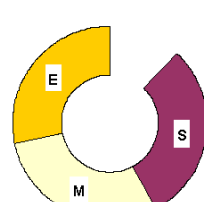
D. Villalområde - i sydsluttning.

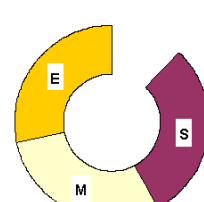
E. "Ny" Ni-anforsled - avlastar tätorten från genomfarts- trafik - även tung trafik

F. Villor - ersätter temporära bostäder.

G. Personbilsväg/ gångväg under OKB

H. Förlängning av Skidvägen.

Enångers tätort

Bostäder och verksamheter

I samhället bo ca 700 personer. Behovet av att reservera mark för nybyggnad av bostäder i Enångers tätort bedöms, även på lång sikt, vara lågt. För tillkommande *flerbostadshus* har redovisats två områden som idag är bebyggda med sk temporära äldreboenden, dels ett område (D) efter *Enångersvägen* vid nya kyrkan och dels ett område (E) efter *Brunlövsvägen*.

För *småhus* finns tre områden för framtida bebyggelse, dels i *Åkre* (B) norr om Enångersån, dels norr om *Svedtjärnen* (C) samt en mindre komplettering efter *Brovägen* (A).

Det iordningställda markområdet (F) efter *Stationsvägen* reserveras för *småindustri/verksamheter*.

Handel och service

Eventuellt kan det bli aktuellt med en trafikantläggning vid nya E4:s trafikplats. Där blir det även en av- och påstigningsplats för långfärdsbussar.

De centrala delarna bör upprustas miljömässigt, där möjligheter till bussomstigning, ett ev torg mm kan tillskapas

Trafik

Ny E4 väster om tätorten blir klar 2011. Trafiken på nuvarande E4 genom Enånger kommer att minska mycket kraftigt när den nya sträckningen har byggts, vilket bl a innebär att skolvägen för barn som bor väster om E4 blir säkrare. Enångersbor som skall till Hudiksvall förväntas ta nya E4.

Militärvägen och *Enångersvägen* från centrum och norrut bör försees med separat *gång- och cykelväg* (I) eller trottoarer för att höja trafiksäkerheten för fotgängare. Förslaget motiveras bl a av det ökade antalet skolbarn i tätorten eftersom skolan har kompletterats med ett högstadium. Av samma anledning bör *Tyterövägen* (J) kompletteras med en G/C-väg ner till *Finnickavägen*.

Ett område (G) i planen har även avsatts för ny *bussomstigningsplats*, norr om Konsum.

Industrier föreslås få en ny tillfart (H) från *väg 667* som utgör en del av järnvägsspåret, vilket ej längre används för tågtrafik.

Teknisk försörjning Vatten

Dricksvattenförsörjningen av Enångers tätort sker med vatten från Iggesunds vattenverk.

Avlopp

Enångers reningsverk ligger på vägen ut mot Borka. I reningsverket renas avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare abonnenter, i rimlig omfattning.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Inget fjärrvärmesystem finns i Enånger.

Omvårdnad

För de äldre finns Edsbacka servicehus.

Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall tas fram.

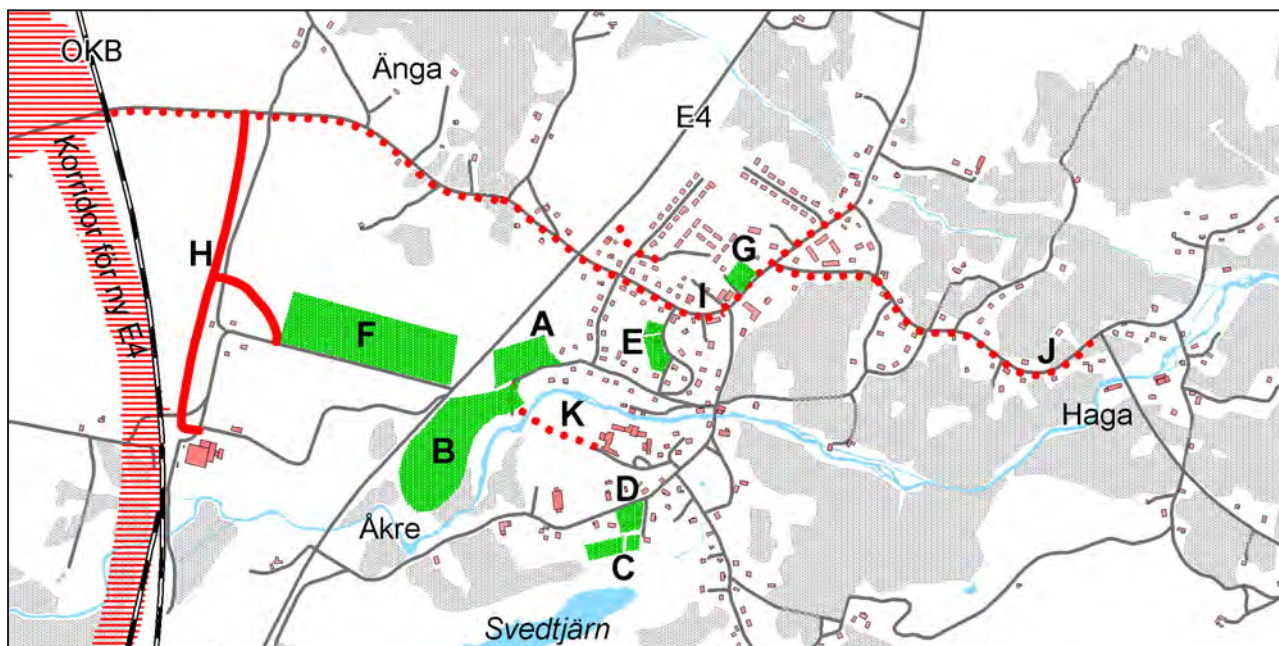
Utbildning

En F-9 skola finns i Enånger. Förskola och fritidshem finns i anslutning till skolan.

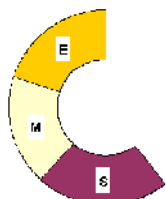
Kommande villaområde (B)

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

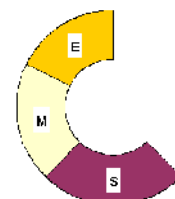

Miljökvalitetsnormer.

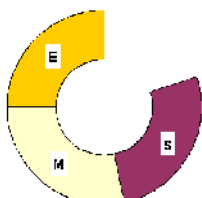
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

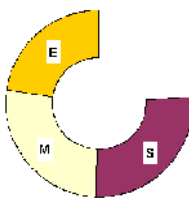
A. Villor - när E4 är flyttad.

B. Villor - i sydostslutning mot Enångersån.

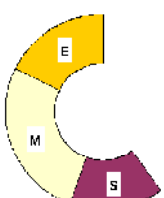
C. Villor - 4 st, planlagda och avstyckade.

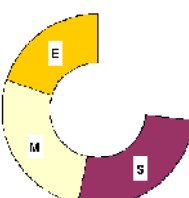
D. Flerbostadshus - ersätter temporära bostäder.

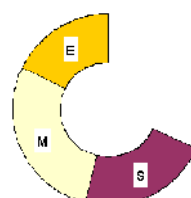
E. Flerbostadshus.

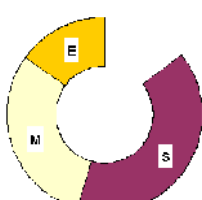
F. Industriområde.

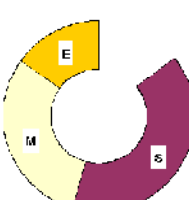
G. Central bussomstigningsplats - norr om Konsum.

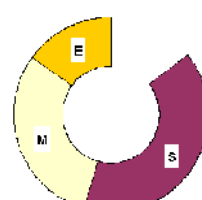
H. Ny industritillfart.

I. Ny gång- och cykelväg eller trottoar, Militärvägen.

J. Ny gång- och cykelväg, till Finnickavägen.

K. Gång- och cykelväg till skolan

Sörforsa tätort

Bostäder och verksamheter

I tätorten bor ca 1 350 personer. Efterfrågan på bostäder i Sörforsa är idag mycket låg. Med tanke på att Sörforsa ligger inom bekvämt pendlingsavstånd från Hudiksvall och Iggesund samt att tätorten har många fina kvalitéer som bostadsort, har ändå relativt stora markområden reserverats för nya bostäder.

För *flerfamiljshus* reserveras ett område (A) vid *Backavägen* där temporära åldringsbostäder tidigare har funnits. Mark för nya radhus (C) har reserverats kring det gamla och fina vattentornet, som är ett landmärke i samhället. Byggrätten i gällande detaljplan bör reduceras med hänsyn taget till det rörliga friluftslivet.

Ett detaljplanerat område (E) för *småhus* finns vid *Lars i Lundvägen*. Ett vattennära område (D) för småhus reserveras söder om handelsträdgården, dock ej för nära stranden då översvämningsrisk föreligger.

Ett annat område som är lämpligt för enstaka villor (B), är området där vattentornet i *Berglock* har stått. Där erbjuds en ståtlig utsikt i söderläge mot samhället med de blånande bergen i bakgrunden.

I planen reserveras mark för *verksamheter/småindustri (F)* intill Vägverkets vägstation i *Hedsta*.

Handel och service

De centrala delarna är i behov av en uppsnyggning och miljöförbättrande åtgärder, för att skapa en mötesplats i form av ett torg och parkytor mm.

Trafik

Förhållandena för kollektivpendlare samt trafiksäkerheten kring busstationen bör förbättras. Det behövs parkeringsplatser för kollektivpendlare vid busstationen.

En gång- och cykelväg (G) bör även byggas efter *Forsavägen* från centrum fram till idrottsplatsen.

Teknisk försörjning Vatten

Vattenförsörjning av Sörforsa tätort sker med vatten från Näsvisens vattenverk, där kapaciteten är begränsad med verkets nuvarande utformning. Vattnet som hämtas från Södra Dellen är mycket mjukt. Åtgärder i vattenverket krävs för att höja hårdheten.

Avlopp

Avloppsvattnet skickas vidare till Hudiksvalls reningsverk för behandling. Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Fjärrvärme finns i de centrala delarna och till Folkhögskolan som drivs av en modern biobränslepanna. Planer finns för fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet. Ingen ny värmepanna planeras.

Omvårdnad

Servicehuset Forsagården ligger i samhällets östra del.

Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall tas fram.

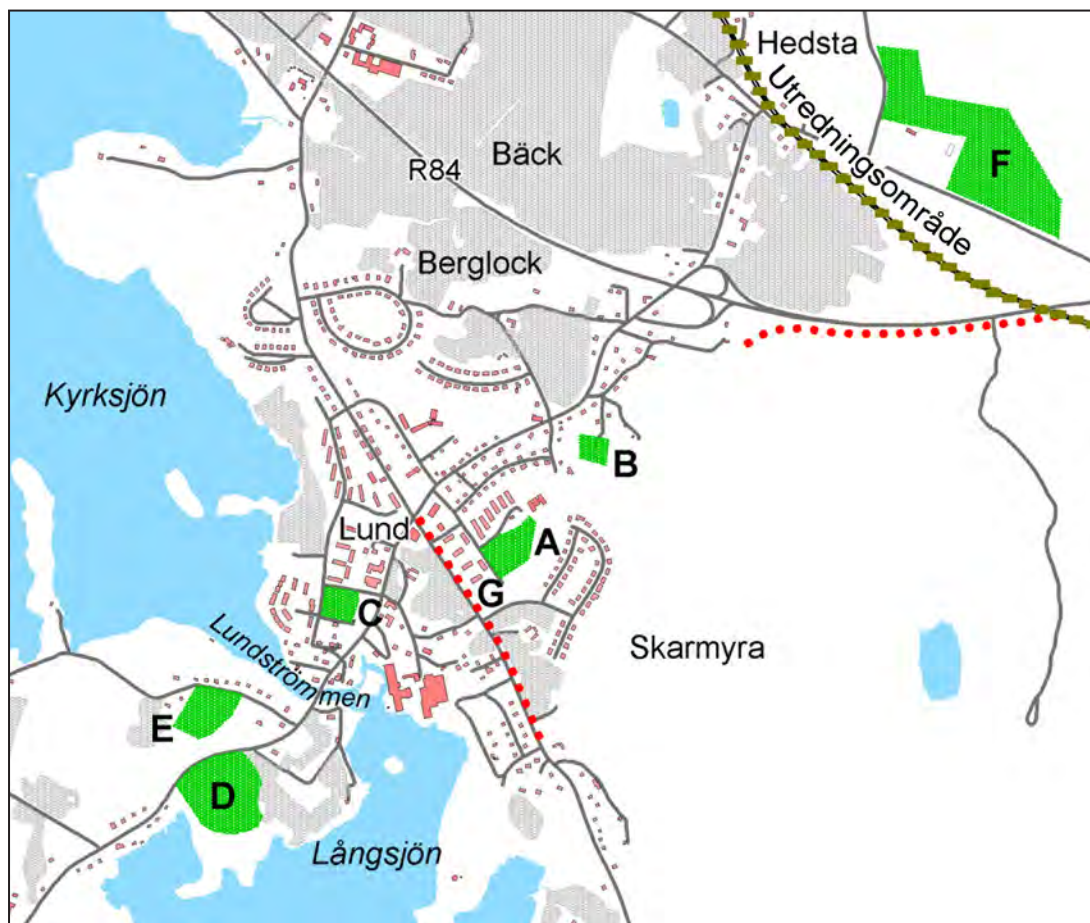
Utbildning

En F-9 skola samt förskola och fritidshem/fritidsgård finns centralt i samhället.

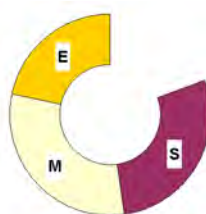
Område för nya bostäder (A)

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

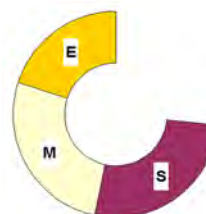

Miljökvalitetsnormer.

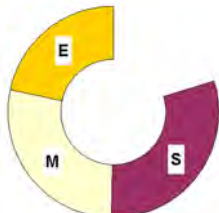
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

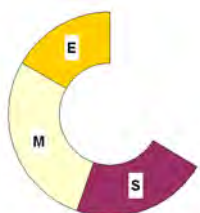
A. Bostadsområde - där tidigare temporära bostäder fanns. Detaljplan finns.

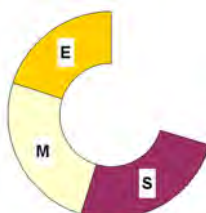
B. Enstaka villor - sydvästläge med sjöutsikt.

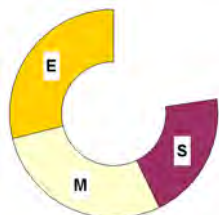
C. Bostadsområde - planlagt för radhus.

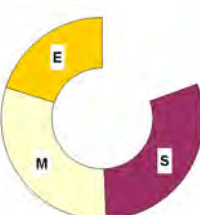
D. Bostadsområde i Kaked med sydostslutning mot Långsjön.

E. Villor i sydvästläge vid Lars i Lundvägen. Detaljplan finns.

F. Småindustriområde, vid vägstationen.

G. Separat gång- och cykelväg mot Åkernäs idrottsplats.

Näsvikens tätort

Bostäder och verksamheter

I samhället bor ca 1 050 personer. Näsvikens tätort ligger inom pendlingsavstånd från Hudiksvall och är en populär bostadsort för många familjer som arbetar i huvudorten. Efterfrågan på nya bostäder är för närvarande låg, men ett par områden har reserverats i översiktsplanen om efterfrågan ökar i framtiden.

För *flerbostadshus* finns reserverat ett område (A) efter *Övernäsvägen* där det idag står temporära åldringsbostäder. För *småhus* har ett högt beläget område (B) vid *Böle* redovisats.

Vid fd *Forsså Bruk* finns vissa lediga lokaler för *service och verksamheter*. Nya tomter för dessa ändamål har därför inte redovisats i planen. Området är till viss del förorenat efter tidigare industriell verksamhet. Detsamma gäller för Rolfstaån nedströms bruket.

Handel och service

Inga nya markområden har reserverats för tillkommande handel och service.

Trafik

Den besvärligaste delen utgörs av *Norrbovägen* och dess anslutning mot tätorten vid *Sågbäcksvägen*. En ombyggnad av korsningen har hög prioritet. Norrbovägens passage förbi Näsviken bör förbättras med hänsyn bl a till skolbarnen som bor efter vägen.

Busspendlingen från Näsviken har ökat under de senaste åren. Parkeringsplatser med motorvärmareuttag kan anläggas på området vid Folkets Hus.

Ny separat gång- och cykelväg (C) bör byggas efter *Näsviksvägen* fram till *Målarhöjden*. Norr om skolan fram till badet kan den gamla sträckningen av vägen utnyttjas till stora delar.

Teknisk försörjning Vatten

Vattenförsörjning av Näsvikens tätort sker med vatten från ett vattenverk vid Södra Dellen. Vattenverkets kapacitet är begränsad med verkets nuvarande utformning. Råvattnet som hämtas från Södra Dellen är mycket mjukt. Åtgärder krävs i vattenverket för att höja hårdheten. *Vattentäkten saknar idag skyddsområde, vilket bör åtgärdas.*

Avlopp

Näsvikens reningsverk renar avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare abonnenter, i rimlig omfattning.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Fjärrvärme finns i de centralaste delarna, där centralen är belägen vid Folkets Hus och består av en modern biobränslepanna. Ingen ny panna planeras.

Omvårdnad

Rosenborg som byggdes under 1980-talet ligger centralt i orten.

Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall tas fram.

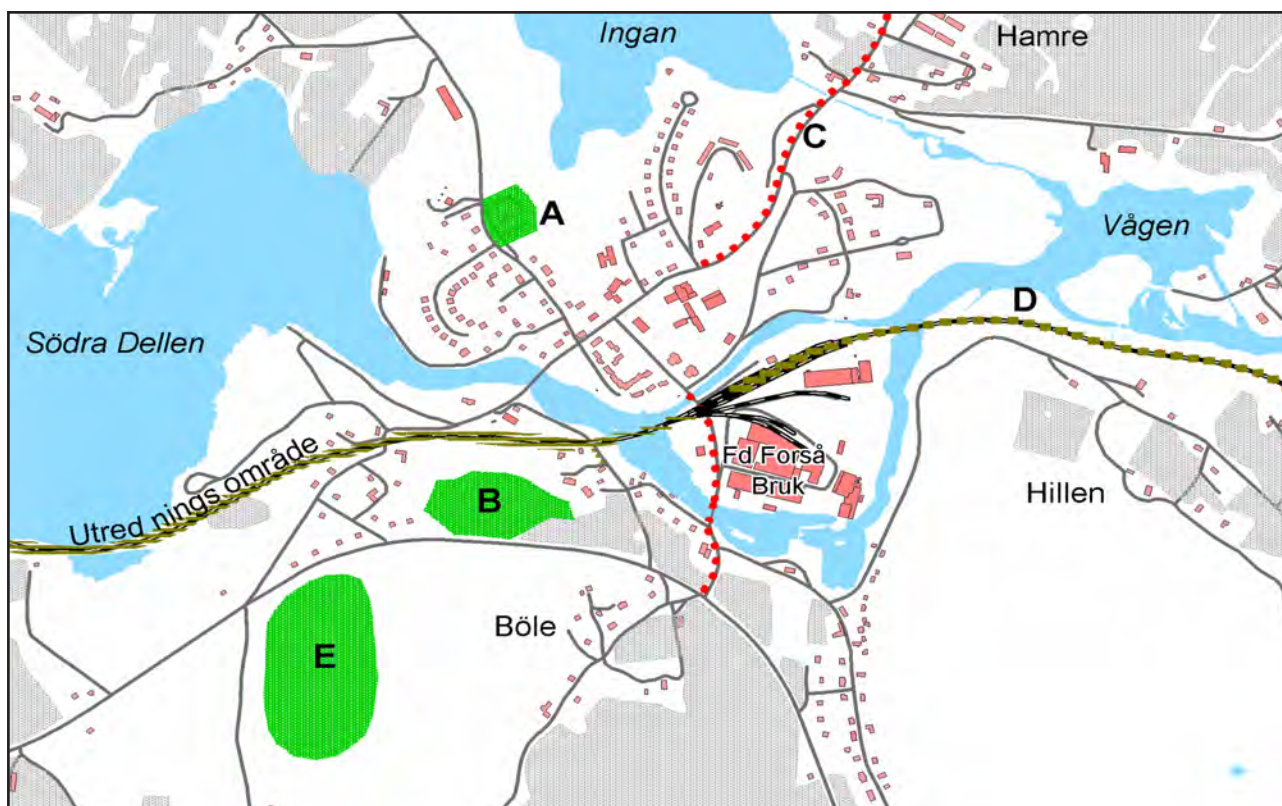
Utbildning

En F-9 skola samt ett förskola finns centralt.

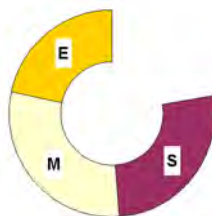
Område för nya bostäder (A), när dessa temporära bostäder rivits

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

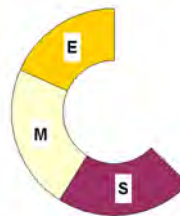

Miljökvalitetsnormer.

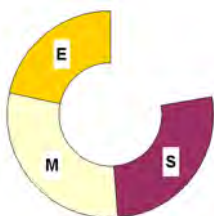
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

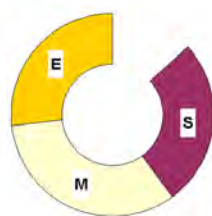
A. Bostäder - där temporära bostäder finns i dag.

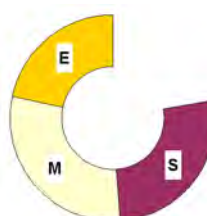
B. Bostadsområde, högt beläget i Böle.

C. Separat gång- och cykelväg mot Forså tunets idrottsplats.

D. Dellenbanan-utredningsområde.

E. Bostadsområde i sydväst sluttning på Böleberget.

Delsbo tätort

Bostäder och verksamheter

I samhället bor ca 2 200 personer. För *flerbostadshus* redovisas en möjlighet till nya lägenheter efter *Vapengatan (A)*, där det idag står temporära åldringsbostäder. En kompletteringsmöjlighet finns även efter *Ringvägen (B)*, där temporära åldringsbostäder revs för några år sedan. En utökning av *villaområdet* väster om *Knutslunda (G)* ner mot *Avasjön* föreslås. En mindre kompletteringsmöjlighet för *småhus* finns även efter *Länsmansvägen (C)* vid idrottsplatsen.

I översiktsplanen för centrum och området kring järnvägen från 1997 redovisades *nya service- och verksamhetstomter (D)* intill Dellenbanan mellan riksväg 84 och *Stationsgatan*. Dessa tomter ligger kvar i översiktsplanen.

På båda sidorna av vägen mot *Bobygden*, i tätortens östra del, reserveras mark (*H*) för *verksamheter*.

Handel och service

Möjlighet att *komplettera handeln* finns efter Köpmangatan vid korsningen med Edevägen, samt även vid Torget.

Trafik

Den tunga trafiken, som på grund av *Dellenbanans spår*, idag är hänvisad till Stationsgatan (vid transporter på *Kalvstigen*), vilken ej är

lämplig för tung trafik, måste så snart som möjligt ledas om. Genom att *ta bort järnvägsviadukten (F)* och bredda genomfarten genom järnvägsvallen, möjliggörs en kommunikation direkt ut på riksväg 84.

Dellenbanan redovisas som utredningsområde. Detta hindrar dock inte att den kan nyttjas som cykelled eller musei- och turistjärnväg, ej heller att järnvägsviadukten över Kalvstigen rivs eller förändras. Om inte förslaget om musei- och turistjärnväg realiserar, kommer banverket att riva järnvägen inklusive viadukten. Om förslaget realiserar behövs en viadukt av god trafiksäkerhet och tillgänglighet på Kalvstigen.

De åtgärder som utförts på R 84 och Edevägen har gjort att det blivit säkrare för de oskyddade trafikanterna att färdas genom tätorten.

En ny gata behövs mellan R 84 och Stationsgatan (*I*).

Pendelparkering vid R 84 i samhällets östra del bör utökas.

Teknisk försörjning Vatten

Vattenförsörjning av Delsbo och Fredriksfors tätorter sker med vatten från ett vattenverk i Norra Långsbo, vid Södra Dellen. *Skyddsområdet och skyddsföreskrifterna för vattentäkten skall uppdateras.*

Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter.

Avlopp

Delsbo reningsverk renar avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare abonnenter, i rimlig omfattning.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Fjärrvärme finns i de centrala delarna. Centralen ligger i östra delen av tätorten och drivs av en modern biobränslepanna. Planer finns för fortsatt utbyggnad av fjärrvärmenätet. Ingen ny panna planeras.

Omvårdnad

Servicehuset Edshammar för de äldre ligger centralt. I tätorten finns också hälsovårdscentral och tandläkare.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsplanen från 1999 skall revideras.

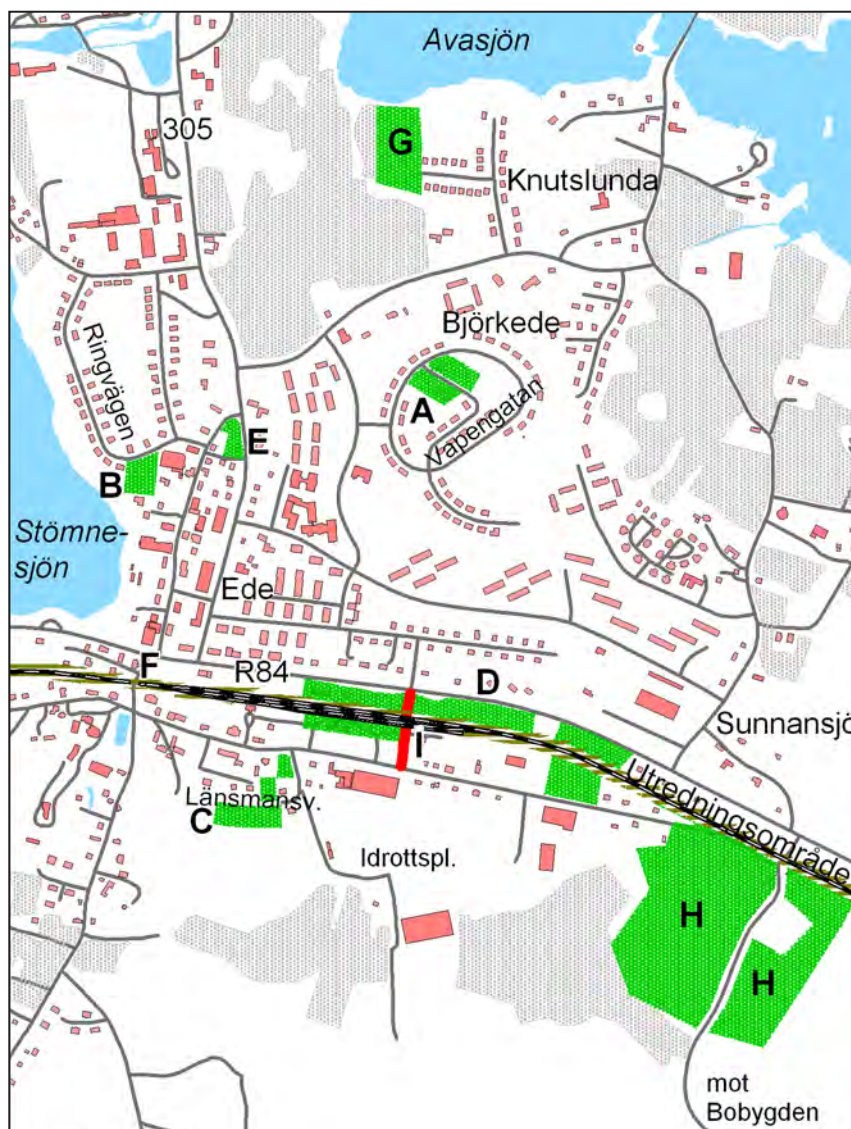
Utbildning

I norra utkanten efter *Edevägen* ligger F-9 skolan. I byn Vedmyra finns en Waldorfskola. En förskola finns.

Vy över kyrkan och klockstapeln

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

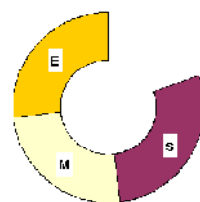

Miljökvalitetsnormer.

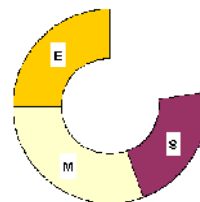
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

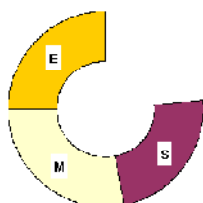
A. Bostadsområde, vid Vapengatan.

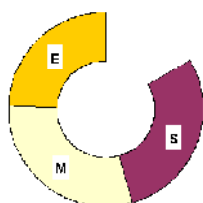
B. Bostadsområde, där temporära bostäder tidigare fanns.

C. Villor, sex avstyckade tomter.

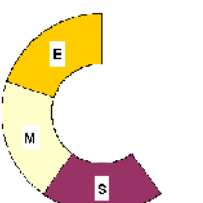
D. Handel och verksamhetsområde, på båda sidor om Dellenbanan.

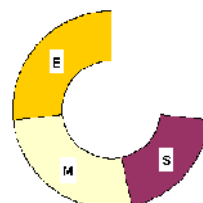
E. Handelsområde mot Edevägen.

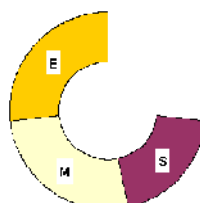
F. Ta bort järnvägsviadukten vid Kalvstigen.

G. Villområde - vackert läge mot Avasjön.

H. Småindustri - på båda sidor om Bobygdsvägen.

I. Ny gata mellan R 84 och Stationsgatan.

Friggesunds tätort

Bostäder och verksamheter

I tätorten bor ca 590 personer. I översiktsplanen reserveras mark för *nya bostäder* efter *Hamnvägen (A)* (*flerbostadshus*) samt söder om *Svågan (B)* (*småhus*).

För *verksamheter (E)* reserveras ett mindre markområde som en utökning av bef. verksamhetsområde i *norra delen* av samhället. I *södra delen* av samhället öster om väg 305 reserveras mark (*F*) i anslutning till bef. verksamhet. För Iggesunds Bruks *plantskola* reserveras mark för en utökning av verksamheten söder om Svågan (*G*).

Handel och service

Några reservationer för ytterligare handel eller service har inte gjorts i planen.

Trafik

Bussomstigningsplats och parkeringar (*D*) med motorvärmarruttag för kollektivpendlare har redovisats i planen vid korsningen väg 305 och *Friggesundsvägen*.

Teknisk försörjning Vatten

Vattenförsörjning av Friggesunds tätort sker med vatten från ett vattenverk i Norra Långsbo, vid Södra Dellen. *Skyddsområdet och skyddsföreskrifterna för vattentäkten skall uppdateras.*

Utrymme finns för anslutning av ytterligare fastigheter.

Avlopp

Friggesunds reningsverk renar avloppsvattnet mekaniskt, biologiskt och kemiskt.

Utrymme finns för anslutning av ytterligare abonnenter, i rimlig omfattning.

Dagvatten

I samband med nya bostads- och verksamhetsexploateringar skall man sträva efter att i största möjliga mån omhänderta dagvattnet lokalt.

Fjärrvärme

Planer finns för ett nytt fjärrvärmesystem.

Omvårdnad

Servicehuset Frejagården för de äldre ligger centralt liksom en hälso-central.

Tillgänglighet

En *tillgänglighetsplan* skall tas fram.

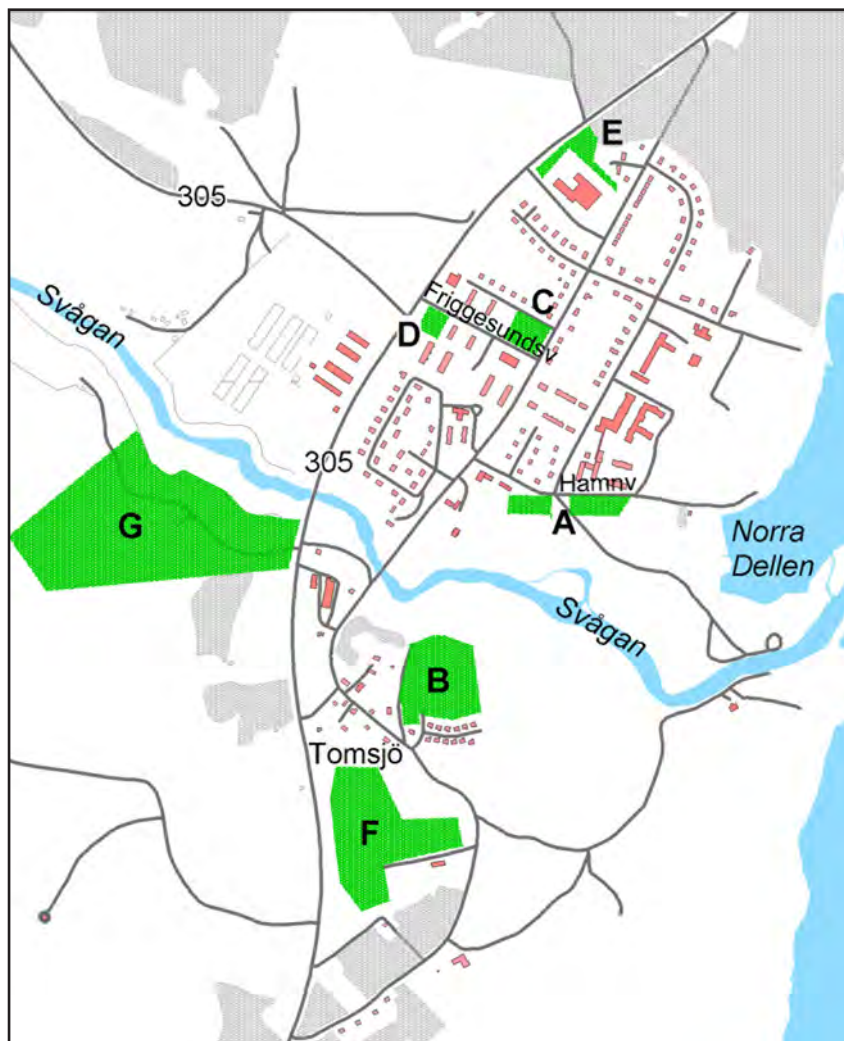
Utbildning

En F-9 skola finns i Friggesund samt en förskola.

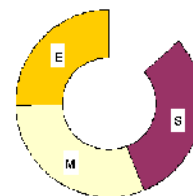
Kommande bostadsområde (A) till höger

Bedömda ekonomiska- (E), miljömässiga (M) och sociala (S) konsekvenser av föreslagna åtgärder

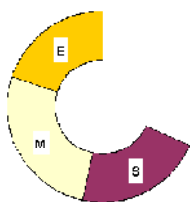

Miljökvalitetsnormer.

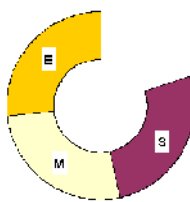
Gällande miljökvalitetsnormer bedöms ej överskridas för tätorten.

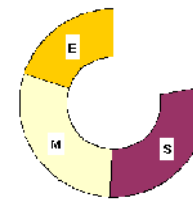
A. Bostadsområde - längs Hamnvägen.

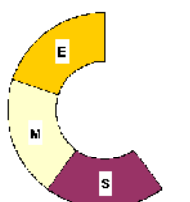
B. Villalområde - planlagt för ett 25-tal villor.

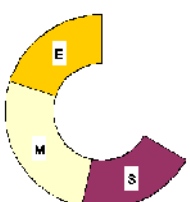
C. Bostadsområde - planändring behövs.

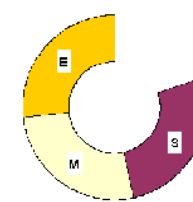
D. Bussomstigningsplats och parkering.

E. Utökning av befintligt industriområde.

F. Område för verksamheter.

G. Utökning av plantskolans verksamhet söder om Svågan.

Landsbygden

Landsbygden i Hudiksvalls kommun är relativt välbefolkad. Här bor en så stor del som ca 30% av hela kommunens invånareantal, eller omsatt i siffror, ca 11 000 personer. Många av dessa pendlar till arbeten i Hudiksvall eller Iggesund. Servicen uttunnas på många håll, det blir svårt med framför allt den kommersiella servicen, dagligvarubutiker, daghem, äldreomsorg och annan service.

Vid möten med 13 byalag i hela kommunen våren 2002 framkom många förslag om hur landsbygden

även i framtiden kan bli livskraftig. Förslagen kan sammanfattas i kortfattat enligt följande:

- Bättre vägar
- Bättre kommunikationer med buss, tele, data
- Satsa på turism i form av "bo på lantgård", kulturturism, naturturism
- Skapa attraktiva villatomter, helst vid vatten
- Skolan och dagligvaruhandel viktiga.

Sju av byalagen har upprättat *lokala utvecklingsplaner*, vilka sammanställts i en särskild skrift, som finns på byggnadsnämndsförvaltningen.

Framtida bebyggelse på glesbygden prövas från fall till fall av byggnadsnämnden utifrån allmänna och enskilda intresseanspråk.

Samlad bebyggelse

En översyn har gjorts över all bebyggelse i kommunen, för att ytterligare kontrollera "tätheten" av bebyggelsen på landet. *Förslag till fler områden med samlad bebyggelse* skall behandlas av byggnadsnämnden.

Tjärna by,
Bjuråker

Attraktivt boende

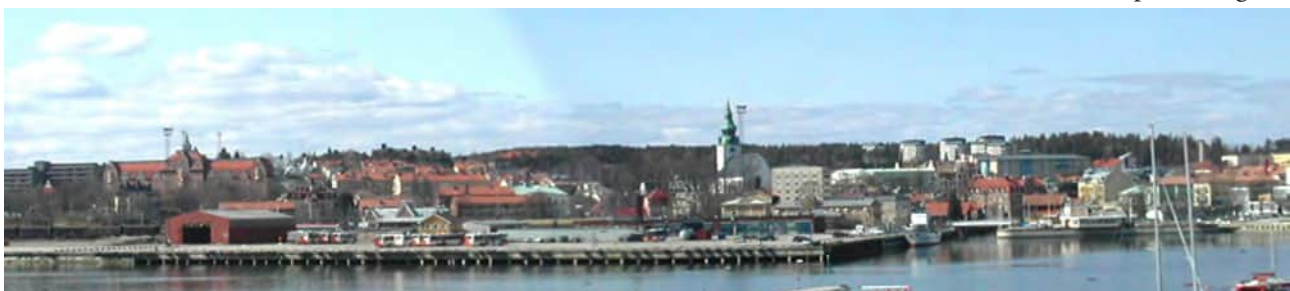
Ett av huvudmålen med översiktsplanen är att skapa attraktiva bostadsområden i Hudiksvalls stad. Där är det *Kattvikskajen, Håstaholmens marker och Galgberget* som blir aktuella i en framtid. I våra tätorter är inte bebyggelsestrycket så stort, så där blir det mer fråga om

att förbättra de miljöer som redan finns.

Även det öppna *jordbrukslandskapet* eller det mer slutna *skogslandskapet* upplevs av ett flertal som attraktiva boendemiljöer.

Det bör även vara möjligt att på strandnära områden, där natur- och

kulturmiljöer inte äventyras genom ett *differentierat strandskydd*, uppföra t.ex. *"moderna fiskelägen"*. Med sådana avses modern tät bebyggelse vid vatten, med gemensamma ytor för hamnen och gångstigar, liknande som det är på gamla fiskelägen. Ett sådant område är de planerade bostäderna nedför Köpmanberget.

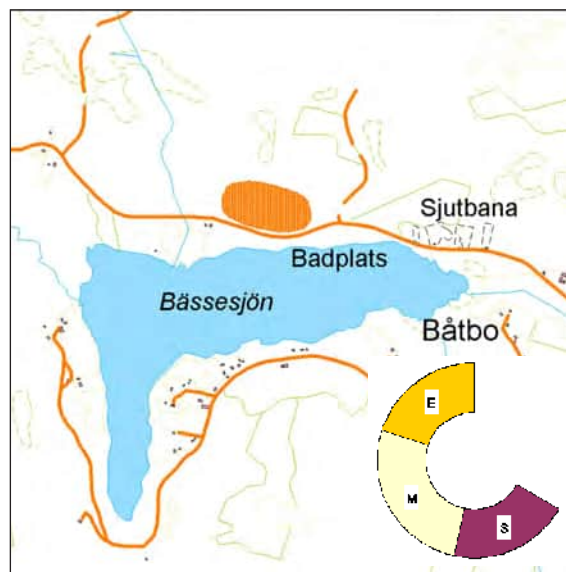
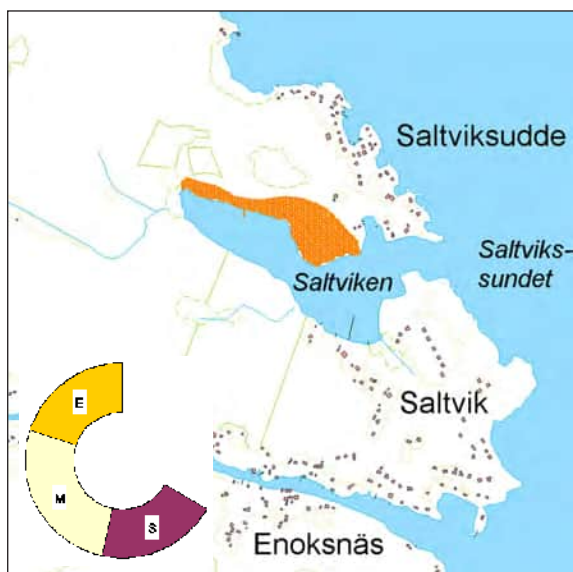
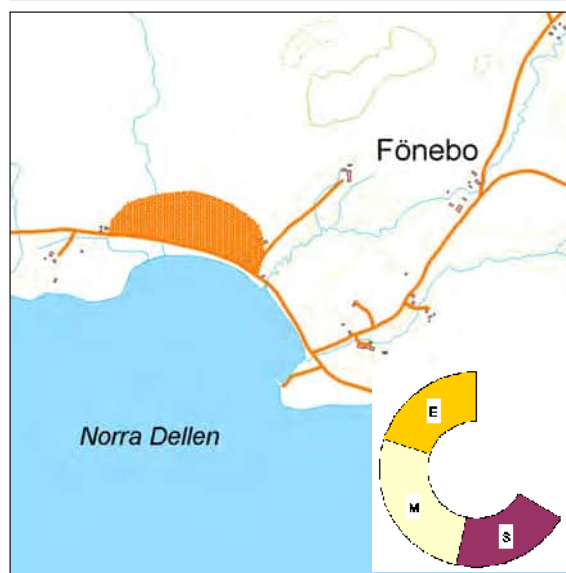
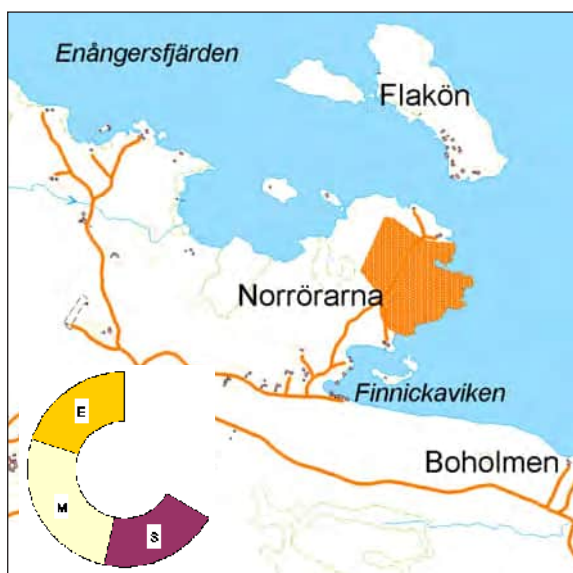
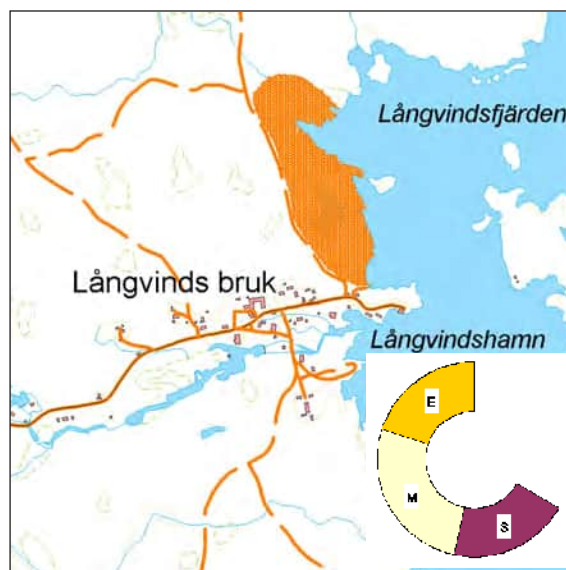
Hudiksvalls hamn

Fritidsbebyggelse

Tillkommande fritidshus måste vägas mot naturvårdens-, kulturmiljövårdens och det rörliga friluftslivets intressen. Kommunen vill få till stånd ett *differentierat strandskydd*. Där det är lämpligt, ur olika synvinklar, bör dagens 300 meter kunna kortas för att ge plats för mer strandnära bebyggelse.

Inom redovisade områden vid *Långvinds Bruk, Finnicka, Fönebo, Saltviksudde och vid Bässesjön i Lindefallet*, bör nyexploateringar med strandnära fritidshus tillåtas. Även på *Gackerön* bör viss ny fritidsbebyggelse tillåtas.

I befintliga fritidsområden kommer inriktningen mot lättnader i detaljplaner att fortsätta.

Områdesvisa rekommendationer

När det gäller såväl kulturhistoriska- som naturvårdsvärden är *information* till den det berör väldigt viktig. Det är avgörande att ägaren själv förstår vilket värde en byggnad eller ett naturavsnitt har, för att vi ska få till stånd ett verkningsfullt bevarande samt en framtida utveckling av dessa värden. Här har kommunen en viktig informationsroll att fylla.

Kulturmiljövård

Kulturmiljön beskrivs ofta som en sammansatt helhet av dels en rumslig dimension och dels av en historisk dimension. Med de rumsliga delarna avses t ex bebyggelse av olika art, odlade marker och vägar medan man med de historiska delarna avser händelser som utspelat sig på området ifråga. Namn på byggnader och vägar har även de ofta en historisk identitet.

Kulturmiljövärden kan anges ur olika aspekter, där värderingen inte bara skall inrikta sig till fackmännen utan minst lika viktigt är att vända sig till fastighetsägaren, allmänheten och de beslutande politikerna. Detta ställer dock högre krav på att informationen görs begriplig för alla och därmed väcker ett intresse och engagemang för bevarandefrågor.

En kulturhistorisk värdering av bebyggelse går i korthet ut på att:

- Definiera och beskriva olika bevarandemotiv.
- Välja ambitionsnivå för bevarandet.
- Bedöma vilken form av skydd som byggnaden eller byggnadsmiljön bör ha.

Vålås, Delsbo

Riksintressen

Riksintressen för kulturmiljövård är ett urval av kulturmiljöer och större områden som har bedömts ha så stora värden att deras bevarande är av nationellt intresse. I Sverige finns ca 1 700 riksintressen utvalda av Riksantikvarieämbetet. De avspeglar olika slags mänsklig aktivitet genom tiderna och ger sammantaget en samlad bild av svenska folkets historia.

Antalet riksintressen i Gävleborgs län är 77, i Hälsingland 61 och i Hudiksvalls kommun 15. I vår kommun är det de centrala delarna av *Hudiksvalls stad, Strömbacka med Movikens masugn, Sörforsa, Forsa (tre områden), Hög, Hälsingtuna, Delsbo centrum till*

Bjuråkers kyrkby, områden i Iggesund med historisk anknytning till bruket, området kring Njutångers kyrka, området kring de båda kyrkorna i Enånger, Kuggörens och Bålsöns fiskelägen, Agön, Drakön, Kråkö, Innerstön samt Råbergsvallen. Detta motsvarar tillsammans 3,9% av kommunens totala yta.

Alla dessa områden har alltså ett mycket högt kulturhistoriskt värde med olika historiska bakgrunder. Gemensamt för alla är att de ur ett nationellt perspektiv är viktiga pusselbitar i det svenska folkets historia, allas vårt arv. Därför är det viktigt att dessa kulturmiljövärden skyddas mot förvanskning men även att de utgör en viktig stomme ur turistisk- och attraktivt boendesynpunkter.

Ny bebyggelse inom dessa områden är inte möjlig. Den skall placeras och utformas på ett sätt som smälter in i den kulturhistoriskt intressanta miljön.

Lokala intressen

Förutom ovanstående riksintressen finns ett stort antal områden av lokalt kommunalt intresse för kulturmiljövården. Då är det fråga om sådana områden som har ett högt kulturhistoriskt värde, förstärker kommunens identitet eller har betydelse för turism och attraktivt boende.

Häsingegårdar

I hela Hälsingland torde det finnas ca 1 000 *häsingegårdar*. Projektet Häsingegårdar syftar bl a till att få dessa utnämnda till *världsarv*. För de utvalda gårdarna och deras närmaste omgivningar rekommenderas områdesbestämmelser. I vår kommun är det följande gårdar: *Ystegårn, Byströms, Ol-Ers och Norrgråden*.

I samtliga Hudiksvalls kommun-delar finns en mångfald välbevarade häsingegårdar oftast i levande jordbruksbygder. De vittnar på ett mycket påtagligt sätt om vårt stolta agrara kulturarv.

Ystegårn

Fäbodvallar

I kommunen finns ett tjugotal *fäbodvallar* av högt kulturhistoriskt värde, visserligen med skiftande kvalitet, men ett utomordentligt viktigt arv från det tidiga bondelivet. Några av de bäst välbevarade fäbodvallarna är *Råbergsvallen (riksintresse), Rossåsen, Dyrval-len, Granåsvallen, Hjorstavallen, Trogstavallen, Blaxåsvallen* och det finns fler av högt värde kvar.

Granås fäbodvall

Fiskelägen

Ett femtontal *fiskelägen* längs havskusten är andra viktiga kulturbärande från en svunnen fiskeepok. De bäst bevarade är *Agön, Kråkö, Våtnäs, Njutångers Bergön, Olmen, Hölick, Bålsön* samt *Kuggörarna*.

Agö fiskeläge

Bruksmiljöer

Bruksmiljöer i bra skick med många efterlämningar från forntida dar är *Långvinds Bruk* och *Hedvigsfors-Österbo Bruk* samt *Strömbacka Bruk*.

Långvinds bruk

Kyrkomiljöer

Intill sockenkyrkorna finns den historiska bygdens kärna. Många av våra vackra och gamla kyrkor har anor från medeltiden. Dessa är *Enångers gamla kyrka*, *Njutångers*, *Idenors*, *Hälsingtuna* och *Högs kyrkor*. Intill kyrkorna fanns ofta prästgård, sockenstuga, klockstapel och stallar. Kyrkogårdarna har ofta karaktär av välskötta parker.

Njutångers kyrka

Kulturresevat

Ett nyligen bildat kulturresevat finns i byn *Västeräng i Delsbo*. Det är unikt i Sverige och innebär att både byggnader och mark är skyddade och ska vidmakthållas. I Västeräng bedrivs i allra högsta grad ett aktivt jordbruk och det intressanta är att här har man byggt en ny ladugård för frigaende kor. Det går alltså att bygga nytt även i sådana miljöer, förutsatt att man gör det på rätt sätt.

Västerängs by

Byggnadsminnen

I Hudiksvalls kommun finns för närvarande tio byggnadsminnen, det senaste från 1998. Ett byggnadsminne innebär att byggnaden åtnjuter rigorösa bestämmelser vad avser exteriör som interiör. *Den Brunska gården, Hudiksvalls järnvägsstation, gamla järnverket i Iggesund, Strömbacka smedja, Movikens masugn, Rönnebo kaptensboställe i Bjuråker, Norrgården i Flatmo, Forsa, Ede såg i Delsbo, Byströms i Trogsta och den senast tillkomna Ystegårn i Hillsta* är våra nuvarande byggnadsminnen.

Järnverket i Iggesund

Fornlämningar

Alla lämningar som har uppstått som en följd av människors arbete och liv under forna tider och som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergivna är fornlämningar. Några exempel på fornlämningar är gravar, lämningar av boplatser och arbetsplatser, färdvägar, gränsmärken samt naturbildningar om ålderdomligt bruk. Fornlämningar, såväl kända som okända, är skyddade i lagen om kulturminnen. Det är förbjudet att förändra eller skada en fast fornlämning.

I kommunen finns *ca 2 800 kända fornlämningar*.

Gravhög i Kungsgården, Hög

Förslag till skyddsåtgärder

Hudiksvalls kommun har till stora delar bebyggelse och områdeskaraktärer av högt kulturhistoriskt värde. De utgör en viktig del av kommunens identitet och attraktionsvärde. Eftersom vissa av dessa områden ej omfattas av varken områdesbestämmelser, detaljplaner eller samlad bebyggelse, föreslås här att två områden skall planläggas med områdesbestämmelser. Detta är *bebyggelsen runt Funstasjön i Forsa samt byarna runt Morasjön i Delsbo*.

Dessutom föreslås att ett urval av fäbodvallar skall få samma skydd, dvs områdesbestämmelser. De föreslagna fäbodvallarna är: *Råbergsvallen i Delsbo, Havraval-len i Bjuråker, Dyrvallen i Norrbo, Granåsvallen i Hög, Trogstavallen i Forsa samt Österåcka fäbodar i Enånger*.

Följande fiskelägen föreslås skyddas med områdesbestämmelser: *Olmen, Njutångers-Bergön samt Våtnäs fiskeläge*.

Intressanta bruksmiljöer som bör skyddas är: *Hedvigsfors, Ström-backa och Långvinds bruk*.

Vi föreslår också att en del nya områden med *samlad bebyggelse* skall upprättas. Det blir byggnadsnämndens uppgift att ta detta beslut.

Tidigt samråd med Hälsinglands Museum i frågor som rör kulturmiljöer är bra, för att finna gemensamma lösningar som är fördelaktiga för alla parter.

Rekommendationer för bevarande av kulturmiljöer (K-områden)

Landsbygdsområden, samt vissa delar av tätorterna, har utvärderats med hänsyn till typ och ambitionsnivå enl nedanstående:

- A Väl *sammanhållen miljö* eller *enstaka byggnader*, där värdena bedöms så stora att antikvariska hänsynstaganden är motiverat vid ny-, om- eller tillbyggnader. Här är byggnaders utformning och placering viktig (ex Fiskarstan, fiskelägen och fäbovallar).
 - B Bebyggelsemiljö där de *samlade* kulturhistoriska och/eller miljömässiga värdena är stora, och står över de enskilda byggnadernas individuella värden. Här är byggnaders placering viktig (ex Åsak).
 - C I anslutning till fäbodvallar, fiskelägen och vissa bruksmiljöer är det viktigt att stor hänsyn iakttages vid schaktningsarbeten, skogsbruk mm.
- Samråd med Skogsstyrelsen och Hälsinglands Museum är nödvändigt (ex , Granås fäbovall, Våtnäs fiskeläge eller Movikens bruksmiljö.)

Översiktsplan 2008

Nr	Benämning	Socken	Slagord	Rekommendationer
K001	Centrala Bjuråker och centrala Delsbobygden Delsbo och Bjuråkers kyrkor	Bjuråker Delsbo Bjuråker	Riksintresseområde nr K 212 Odlingslandskap, gårdar Kyrkmiljö	A (Områdesbestämmelser runt Morasjön)
K002	Västansjö	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K003	Ramsjö och Tomsjö	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K004	Södra Svågadalen	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K005	Norrdala	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K006	Ångebo	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K007	Stråsjöbygden	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K008	Björsvik	Bjuråker	Odlingslandskap	B
K009	Strömbacka - Moviken	Bjuråker	Riksintresseområde nr K 201, bruksmiljö	A (Områdesbestämmelser)
K010	Hedvigsfors- Österbo	Bjuråker	Bruksmiljö	A (Områdesbestämmelser)
K011	Alsjö	Bjuråker	Skogsarbetarby	B
K012	Nyvalen	Bjuråker	Fäbod	AC
K013	Rossåsvallen	Bjuråker	Fäbod	AC
K014	Lennsjö	Bjuråker	Fäbod	AC
K015	Sumåsvallen	Bjuråker	Fäbod	AC
K016	Baggälve, Venås m fl	Delsbo	Odlingslandskap, gårdar	A
K017	Långede, Backen m fl	Delsbo	Odlingslandskap, bystruktur	A
K018	Bobygden	Delsbo	Odlingslandskap, gårdar	A
K018	Bobygden	Delsbo	Odlingslandskap, gårdar	A
K019	Svedja	Delsbo	Odlingslandskap, gårdar	A
K020	Brännåsvallen	Delsbo	Fäbod	AC
K021	Råbergsvallen	Delsbo	Riksintresseområde nr K 207, fäbod	A (Områdesbestämmelser)
K022	Havravallen	Delsbo	Fäbod	AC (Områdesbestämmelser)
K023	Renåsvallen	Delsbo	Fäbod	AC
K024	Nyvalen	Delsbo	Fäbod	AC
K025	Stömnevalen	Delsbo	Fäbod	AC
K026	Alsjövalen	Delsbo	Fäbod	AC
K027	Centrala Enångersbygden	Enånger	Riksintresseområde nr K 234 odlingslandskap, gårdar och kyrkmiljö	A
K028	Bölan	Enånger	Odlingslandskap, gårdar	B
K029	Bäckmora	Enånger	Odlingslandskap, gårdar	B
K030	Långvind	Enånger	Bruksmiljö	AC (Områdesbestämmelser)
K031	Tosätter	Enånger	Gårdar	B
K032	Våtnäs	Enånger	Fiskehamn	AC (Områdesbestämmelser)
K033	Borkbo	Enånger	Fiskehamn	A
K034	Sörön	Enånger	Fiskehamn	A
K035	Vitön	Enånger	Fiskehamn	A
K036	Karskär	Enånger	Fiskehamn	A
K037	Räveln	Enånger	Fiskehamn	A
K038	Tjännavallen	Enånger	Fäbod	AC
K039	Österåcka	Enånger	Fäbod	AC (Områdesbestämmelser)
K040	Centrala Forsabygden, Forsa kyrka, Klångsta, Hillsta m fl, Rolfstaåsens dalgång, Fränö och Sörforsa	Forsa	Riksintresseområde nr K 202 Odlingslandskap, gårdar, fornlämningar, kyrkmiljöer, vattenmiljö, industrisamhälle och brukssamhälle	A (Områdesbestämmelser runt Funstasjön)
K041	Söderäng, Överbyn m fl	Forsa	Odlingslandskap, gårdar	B (Områdesbestämmelser)
K042	Stenbo	Forsa	Odlingslandskap, gårdar	B
K043	Utnäs, Storön och Näset	Forsa	Odlingslandskap, fornlämningar	B
K044	Näsviken området	Forsa	Odlingslandskap, gårdar	B
K045	Hansebodarna	Forsa	Fäbod	AC
K046	Rolfstavallen	Forsa	Fäbod	AC
K047	Utnäsbodarna	Forsa	Fäbod	AC

Översiktsplan 2008

Nr	Benämning	Socken	Slagord	Rekommen- dationer
K048	Blaxåsvallen	Forsa	Fäbodard	AC
K049	Snättvallen	Forsa	Fäbodard	AC
K050	Vallavallen	Forsa	Fäbodard	AC
K051	Julingvallen	Delsbo	Fäbodard	AC
K052	Kexbovallen	Forsa	Fäbodard	AC
K053	Sorgbo	Forsa	Fäbodard	AC
K054	Klångstavallen	Forsa	Fäbodard	AC
K055	Horne	Forsa	Fäbodard	AC
K056	Trogstavallen	Forsa	Fäbodard	AC (Områdes- bestämmelser)
K057	Ofärne (Mellanvallen) och (Norrvalle)	Forsa	Fäbodard	AC
K058	Hogavallen	Forsa	Fäbodard	AC
K059	Nyvallen	Forsa	Fäbodard	AC
K060	Ön	Forsa	Fäbodard	AC
K061	Centrala Hälsingtuna och Högsbygden	Hälsingtuna Hög	Riksintresseområde nr K 203, Odlingslandskap, gårdar, fornlämningar och kyrkmiljöer	A
K062	Silja	Hälsingtuna	Odlingslandskap, gårdar, fornlämninga	B
K063	Måsta, Björka	Hälsingtuna	Odlingslandskap, bystruktur	B
K064	Fiskeby, Vi, Tolsta	Hälsingtuna	Odlingslandskap, gårdar	B
K065	Olmen	Hälsingtuna	Fiskehamn	A (Områdes- bestämmelser)
K066	Granås	Hög	Fäbodard	AC (Områdes- bestämmelser)
K067	Hjorstavallen	Hög	Fäbodard	AC
K068	Överbovallen	Hög	Fäbodard	AC
K069	Tannavallen	Hög	Fornlämningar, fäbodard	AC
K070	Bromsvallen	Hög	Fäbodard	AC
K071	Hästås	Hög	Fäbodard	AC
K072	Centrala Idenorsbygden. (1) Idenors kyrka. (2) Backen, Nybyn, Ulvsta	Idenor	Odlingslandskap, gårdar. (1) Kyrkmiljö. (2) Odlingslandskap, gårdar	A
K073	Överberge, Sund, Vi	Idenor	Odlingslandskap, gårdar	B
K074	Storbyn m fl	Idenor	Odlingslandskap, gårdar	B
K075	Nianforsbruk	Nianfors	Bruksmiljö	B
K076	Centrala Njutångersbygden Njutångers kyrka	Njutånger	Riksintresseområde nr K 206, odlingslandskapet, gårdar och kyrkmiljöer	A
K077	Öränge	Njutånger	Gårdar, vattenverk	B
K078	Övernjöte, Nordmyra	Njutånger	Odlingslandskap, gårdar	A
K079	Iggesunds bruk	Njutånger	Riksintresseområde nr K 205 Bruksmiljö	A
K080	Klackarna	Njutånger	Fiskehamn	AC
K081	Bergön	Njutånger	Fiskehamn	AC (Områdes- bestämmelser)
K082	Prackskär	Njutånger	Fiskehamn	AC
K083	(1)Centrala Norrbobygden. (2)kyrkan. (3)Norrbobyn	Norrbo	(1)Odlingslandskap, gårdar. (2)Kyrkmiljö, fornlämningar. (3)Odlingslandskap, fornlämningar	B
K084	Hålsjö	Norrbo	Odlingslandskap, gårdar	B
K085	Björbovallen	Norrbo	Fäbodard	AC
K086	Dyrvallen	Norrbo	Fäbodard	AC (Områdes- bestämmelser)
K087	Hallavallen	Norrbo	Fäbodard	AC
K088	(1) Centrala Rogstabygden. (2) Rogsta kyrka	Rogsta	(1) Odlingslandskap, gårdar. (2) Kyrkmiljö	B
K089	Malsta, Frölland och Sylta	Rogsta	Odlingslandskap, gårdar	B
K090	Färdsjö, Håcksta	Rogsta	Odlingslandskap, gårdar, vägmiljö	B
K091	Östby	Rogsta	Gårdar	B
K092	Steg	Rogsta	Odlingslandskap	B
K093	Kuggörarna	Rogsta	Riksintresseområde nr K 244, fiskehamn	A
K094	Bergön	Rogsta	Fiskehamn, fornlämningar	AC

Nr	Benämning	Socken	Slagord	Rekommen- dationer
K095	Kimsundet	Rogsta	Fiskehamnar	B
K096	Otterbäcksvallen	Rogsta	Fäbodrar	AC
K097	Stensön	Rogsta	Fäbodrar, fiskehamn	AC
K098	Hölick	Rogsta	Fiskehamn	AC
K099	Surudden	Rogsta	Fiskehamn	AC
K100	Hudiksvalls stad	Hudiksvall	Riksintresseområde nr K 200	A
K101	Bålsön	Hudiksvall	Riksintresseområde nr K 248 fiskehamn, fornlämningar	A
K102	Agön, Drakön, Kråkön och Innerstön	Hudiksvall	Riksintresseområde nr K 247, fiskehamnar, fornlämningar	A
K103	Järnblästen	Hög	Gårdar	A
K104	Södra Hudiksvall	Hudiksvall	Föreslagen utvidgning av riksintresseområde nr K 200	A
K105	Norra Hudiksvall	Hudiksvall	Föreslagen utvidgning av riksintresseområde nr K 200	A

Hembygdsgården i Fränö, Forsa

Naturvård- och friluftsliv

Skyddade områden (SN-, SB-, SNA- och Natura 2000-områden)

Ett flertal områden i Hudiksvall är skyddade med stöd av miljöbalken eller skogsvårdslagen. Samtliga områden är markerade på plankartan. Områden med beteckningen SN är skyddade av länsstyrelsen och en förteckning över områdena redovisas nedan. I dag är ca 1,5% av kommunens yta skyddad som *naturreservat*.

Gröntjärn, naturreservat

Nr	Namn	Skyddsform	År
SN1	Agön - Kråköen	Naturreservat/Natura 2000	2004
SN2	Bodagrottorna	Naturreservat	1989
SN3	Bromsvallsberget	Naturreservat/Natura 2000	1995
SN4	Bålsön	Naturvårdsområde	1990
SN5	Flotthöljan	Naturreservat/Natura 2000	1997
SN6	Gladbäcken	Naturreservat/Natura 2000	1978
SN7	Gröntjärn	Naturreservat	1978
SN8	Hålsjöholmen	Naturreservat	1973
SN9	Hölick	Naturreservat/Natura 2000	1987
SN10	Lomtjärnen	Naturreservat/Natura 2000	1992
SN11	Långbro	Naturreservat/Natura 2000	1998
SN12	Bleckbergens urskog	Naturreservat	1981
SN13	Boda domänreservat	Naturreservat/Natura 2000	1996
SN14	Klibbalreservatets domänreservat	Naturreservat/Natura 2000	1996
SN15	Kuggörarnas domänreservat	Naturreservat/Natura 2000	1997
SN16	Lövsalens domänreservat	Naturreservat/Natura 2000	1996
SN17	Norra Hornslandets domänreservat	Naturreservat/Natura 2000	1996
SN18	Snäcken	Naturreservat/Natura 2000	1978
SN19	Ysbergets -Laxtjärnsberget	Naturreservat/Natura 2000	1990
SN20	Taskberget	Naturreservat/Natura 2000	2002
SN21	Storberget	Naturreservat/Natura 2000	2002
SN22	Svartviksberget	Naturreservat	2003
SN23	Stensjön	Naturreservat/Natura 2000	1992
SN24	Korvgrund m fl	Djurskyddsområde	1999
SN25	Sandreveln	Djurskyddsområde	1999
SN26	Disan	Djurskyddsområde	1999
SN27	Tall på samfälld mark i Högtomt	Naturminne	1968
SN28	Tall på Hedsta 6:8	Naturminne	1996
SN29	Tall på Gackerön 1:1	Naturminne	1998
SN30	Rossåsen	Naturreservat	2004
SN31	Stora Öråsen	Naturreservat	2005
SN32	Blacksås	Naturreservat	2006
SN33	Alsjöåsen	Naturreservat	2006
SN34	Oppsjöskogen	Naturreservat	2006
SN35	Norrberget	Naturreservat	2007
SN36	Lappkullen	Naturreservat	2007
SN37	Mössbobäcken	Naturreservat	2007

Områden med beteckningen SB och SNA är skyddade av skogsvårdsstyrelsen antingen som biotopskyddsområden (SB) eller med naturvårdsavtal (SNA). Dessa områden är mindre skogsområden (oftast mindre än 10 ha) med höga naturvärden. SB - och SNA- områden är inte numrerade i plankartan.

Natura 2000-områden ingår i EU:s nätverk över speciellt skyddsvärda naturmiljöer, vilka samtliga är av riksintresse. Majoriteten av Natura 2000-områden är idag redan skyddade som ex naturreservat.

Följande Natura 2000-områden saknar annat skydd.

- *Enångersån*
- *Långvind*
- *Dalaån*
- *Oppegården*

Riksintressen

Hudiksvalls kommun har omfattande områden som har klassats vara av *riksintresse för naturvård*

och rörligt friluftsliv. Förutom Hornslandet, Hudiksvalls, Njutångers och Enångers skärgårdar, Forsa, Högsbygden, Dellenbygden och Svågans dalgång finns ytterligare ca tio riksintressanta områden.

Riksintresseområden finns speciellt markerade i plankartan.

Lokala intressen

I olika planer, program och inventeringar som tagits fram av länsstyrelsen, kommunen eller ideell naturvård har ytterligare områden identifierats med höga naturvärden. Samtliga dessa områden markeras i översiktsplanen. I skogsvårdsstyrelsens inventering av sk *nyckelbiotoper* har många små skogsområden med höga naturvärden identifierats. Nyckelbiotoperna är inte markerade på plankartan.

Rekommendationsområden (N-områden)

Rekommendationer för markanvändning framgår av nedanstående beskrivning samt i förteckningslistan över naturvårdsprojekt.

För samtliga dessa områden är kommunen, i egenskap av remissorgan, beredd att avstyra åtgärd som prövas av annan myndighet, om åtgärden påverkar skyddsintresset menligt. Detta gäller miljöstörande verksamhet (ex industri, kraftverk, fiskodling, båthamn), berg- och grustäkter, vägar, kraftledningar m m.

Laxtjärn, Enånger

Förklaring till koder

Intresseaspekt anger motiven för naturvård. Den inbördes ordningen anger i möjligaste mån en rangordning av respektive värden.

Klass anger länsstyrelsens/kommunens klassificering av naturvårdet.

Anspråksnivå anger naturvårdens anspråk på ett område. Redovisas i två nivåer.

Intresseaspekt

- G geologi
- H hydrologi
- B botanik
- Z zoologi
- F friluftsliv
- L landskapsbild
- K kultur och odlingslandskap

Klass

- 1 högsta naturvärde
- 2 mycket högt naturvärde
- 3 högt naturvärde

Anspråksnivå

- 1 område som är särskilt hänsynskrävande
- 2 område som är hänsynskrävande i vissa avseenden

Rekommendationer för bevarande av naturvårdsområden (N-områden)

- A Kommunen gör en speciell bedömning av åtgärder som kan påverka områdets naturvärden.
- B Kommunens miljövårdsfond är tänkbart att användas för skydd av detta objekt.
- C Med hänsyn till områdets stora naturvärde anser kommunen att området/delar av området ska avsättas som naturreservat eller annat förordnande enligt miljöbalken.
- D Område där det är värdefullt att det öppna natur och kulturlandskapet bevaras. Skogsplantering av jordbruksmark bör ej tillåtas, öppethållande av markerna stödjas.
- E Kommunen fortsätter pågående kalkningsinsatser i området.
- F Områdets skydd och bevarande utreds i ny naturvårdsplan.

Nr	Namn	Naturvärde	Intresseaspekt	Klass	Anspråksnivå	Rekommendation
N1	Hundsjöbäcken	Värdefull flora	BH	3	1	A
N3	Gryttjesberget	Sydväxtberg	B	2	1	AC
N4	Gottland	Område med rik lundflora	B	3	1	AC
N5	Locksmyrbäcken	Lokal för glesgröe	B	3	1	A
N6	Sjösmysjön	Lokal för sötgräs	BH	3	1	A
N7	Lillåsen	Lokal för sötgräs	B	3	2	A
N8	Dalaberget	Lokal för sötgräs	B	2	2	A
N9	Rikkärr vid Halvfremyran	Rikkärr	BH	3	1	A
N10	Norrliä	Ormgransbestånd	B	3	1	A
N11	Sörliä	Öppen hagmark	KB	3	1	AD
N12	Middagsberget	Lokal för oxbär	B	2	1	A
N13	Råbergsvallen	Levande fäbodvall av riksintresse för kulturmiljövården	KBL	1	2	AD
N14	Bygget	Hackslått	KB	3	1	AD
N15	Sniptorp	Hackslått	KB	3	1	AD
N16	Norra Furuberg	Intressant ängsflora	BK	3	2	AD
N17	Flinttorpet	Öppen hagmark	KBL	3	1	AD

Nr	Namn	Naturvärde	Intresse- aspekt	Klass	Anspråks- nivå	Rekom- menda- tion
N19	Brännåsens fåbodar	Träd- och buskbärande hagmark	KBL	3	1	AD
N20	Ysberget-Laxtjärnsberget NR utvidgning	Naturskogsområde	B	2	2	AC
N21	Hjortstavallen	Fåbodvall	KL	2	2	AD
N22	Björkhage vid Lindefallet	Hagmark	KB	3	1	AD
N23	Steg	Björkhage	KBL	3	1	AD
N25	Karskär	Tilltalande kustavsnitt med ursprungligt fiskeläge	FKL	3	2	A
N26	Myr vid Krokttjärnen	Östligt beläget strängkärr	GH	3	1	A
N28	Lövenholtsberget	Sydväxtberg	B	3	2	AC
N29	Hornsjömyrorna	Myrkomplex	HGB	3	1	A
N30	Karlsnäsbergen	Sydbrant med rik flora	B	3	2	A
N31	Käringskårborgen	Klapperfält	GLF	3	1	A
N32	Fuskåsberget	Berg med gammal skog och intressant flora och fauna	BZ	3	1	AC
N33	Fjällmyran (Hudiksvall)	Intressant mossetyp	HG	3	1	A
N34	Östanbräckssjön	Fågelsjö	ZB	3	2	AD
N35	Svedja	Odlingslandskap	LK	3	2	D
N36	Björntjärnen	Fågellokal	Z	3	1	A
N37	Nordmyran	Rikkärr	B	3	1	A
N38	Rödhållsberget	Sydväxtberg	B	3	1	A
N39	Tannaklitten	Bergsbrant med rik flora	B	3	1	A
N40	Havrasjön	Fågelsjö	ZL	3	1	AD
N41	Porsomyran	Orörd myr	HGFB	3	1	A
N42	Nipsbäcken	Bäckdal med rik flora	B	3	1	A
N43	Lingån	Bäck med intressant flora	B	3	1	A
N44	Vassmyrbäcken	Intressant flora	BH	3	1	A
N45	Snipmyran	Excentrisk mosse	HG	3	1	A
N46	Snipåsen	Sydväxtberg	B	3	2	A
N47	Slängsåmyran	Myr med rikt fågelliv	Z	3	1	A
N48	Östra Långmyran	Myrkomplex med intressant hydrologi	HG	3	1	A
N49	Lillhundsmyran	Orörd myr med fågelskyddsvärden	ZGH	3	1	A
N50	Stultsjön	Skogssjö	FZL	3	1	A
N51	Hjällmyran	Större myrområde	H	2	2	AC
N52	Storåsen	Berg med intressant flora	BZG	2	2	AC
N53	Tjännåsen	Väglöst område, kalottberg, klapperstensfält, nyckelbiotoper, Hällmarksskogar, klapperstensfält.	GFL	2	1	AC
N54	Östanåberget	Sydväxtberg	BGZ	2	1	A
N56	Stormyran (Lonken) Asarmyror	Orört myrkomplex	HGZL	3	1	A
N57	Smålsk	Lokal för hassel med rik flora	BGZ	2	1	AD
N58	Stormyran	Excentrisk högmossa med gölar	HG	3	1	A
N59	Bäck mellan Mörttjärn o Björnsjön	Lokal för glesgröe	BH	3	1	A
N60	Hundsnäsmyran	Myrkomplex med rikt fågelliv	Z	3	1	A
N61	Hedstaberget	Sydväxtberg	B	3	2	ACB

Nr	Namn	Naturvärde	Intresse- aspekt	Klass	Anspråks- nivå	Rekom- menda- tion
N62	Hudiksvallskusten	Skärgårdskust av riksintresse	FGBZ	1	2	F
N62a	Truthällorna	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	2	A
N62b	Bonden	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	3	A
N62c	Mössnäsudden	Klapperfält och tallurskog	GL	3	1	A
N62d	Stumpen	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	2	2	A
N62e	Rönnskärsstenarna	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	2	A
N62f	Lillklubb-Krokholmen-Storklubb	Geologisk intressanta skärgårdsöar	GL	3	1	A
N62g	Våtnäsudden	Intressant udde	KFBL	3	2	A
N62h	Hamnhällan	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	2	2	A
N62i	Själhällharet	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	2	2	A
N62j	Fläckaviken	Igenväxt havsvik med småbrutet odlingslandskap	ZBK	3	1	AD
N62k	Örängesnäset	Halvö med stora botaniska värden	BF	2	2	A
N62l	Stormyran	Myr med rik flora	BH	1	2	A
N62m	Tunaolmen-Idenorsolmen	Skogsbevuxna skärgårdsöar	KLF	3	2	C
N62n	Siviks fjärden och Norbergsfjärden	Grunda vegetationsklädda havsfjärdar	Oskydda	1	2	AC
N63	Västerstråsjö	Riksintresseområde. Tilltalande kulturlandskap.	KLF	1	2	CDF
N64	Dellenbygden	Sjölandskap och odlingsbygd av riksintresse för vetenskaplig naturvård, rörligt friluftsliv och fritidsfiske	GLFKZB	1	2	CDF
N64a	Störmne	Värdefull hagmark	KBL	2	1	AD
N64b	Morasjön	Fågelsjö	ZBLF	3	1	AD
N64c	Sjömyrasjön	Fågelsjö	Z	3	1	AD
N64d	Borgarberget	Intressant flora, utsiktspunkt	FB	3	1	A
N64e	Hallbodal	Botansikt intressanta bäckraviner	BH	3	1	A
N64f	Hålsjöviken	Fågellokal	ZBLF	1	1	AD
N64g	Fjällgatan	Intressant naturgranskog	BLF	3	1	A
N64h	Gravfält vid Norrbo	Intressant torrängsflora	BKLF	2	1	A
N64i	Syltaviken	Fyndplats för dellenit	G	1	1	A
N64k	Anderbo	Äng med intressant flora	BL	3	1	AD
N64l	Finnklack	Intressant flora	B	3	1	A
N65	Hälsingtuna-Hög	Riksintresseområde. Odlingslandskap.	KLGFZB	1	2	DF
N65a	Tunasjön och Forsberget	Fågelsjö och sydväxtberg	ZBFL	2	1	AD
N65b	Vålsta	Öppen hagmark	KBL	2	1	AD
N65c	Oppegården	Öppen hagmark, Natura 2000	KBL	1	1	AD
N66	Myrar mel Skåssan och havet	Myrkomplex av riksintresse	GHBZ	1	2	AF
N66a	Ljusmyran	Mosse-kärrkomplex	GHZ	1	2	A
N66b	Svartjärnsmyran	Komplex av mossar och kärr	GH	1	2	A

Nr	Namn	Naturvärde	Intresse- aspekt	Klass	Anspråks- nivå	Rekom- menda- tion
N66c	Myr vid Tretjärnarna	Plant kärr	GH	1	2	A
N66d	Myr söder om Svantjärnen	Plana kärr och mossar	GH	1	2	A
N66e	Ändalösmyran	Sumpskog	GH	2	2	A
N66f	Våtmark vid Byåsen	Sumpskog	GH	2	2	A
N66h	Våtmark vid Vintertjärnen	Mångformig våtmark	GH	2	2	A
N67	Delångersån nedstr Storsjön	Riksintressant fiskevatten	ZHL	1	1	A
N68	Hagåsen	Värdefull barnnaturskog, större sammanhängande område, Natura 2000	BZ	1	1	A
N69	Lingatjärnsberget	Naturskogsområde dominerat av tallskog, men en del mycket fina grannaturskogar förekommer i objektet	BZ	1	1	A
N70	Fågelhällan	Riksintresseområde. Klapperfält.	GLF	1	1	A
N71	Hornslandet med Bålsön	Utskjutande halvö av riksintresse för friluftslivet och den vetenskapliga naturvården.	FZBGHK	1	1	ACEF
N71a	Klapperstensreservatet	Klapperstensområde med äldre skog	GLF	2	1	AC
N71b	Norra lindreservatet	Lövrik skog	B	3	1	AC
N71c	Norra askreservatet	Lövrik skog	B	3	1	AC
N71d	Södra askreservatet	Lövrik skog	B	3	1	AC
N71e	Södra lindreservatet	Lövrik skog	B	3	1	AC
N71f	Lågransmyran	Plan mosse	GH	2	2	A
N71g	Lillrömyran	Strängflarkkärr	GH	1	2	A
N71h	Storrömyran	Sluttande kärr	GH	2	2	A
N72	Lindefallet	Riksintresseområde. Särpräglad flora med reliktförekomst av ädla lövträd	BZ	1	1	AC
N73	Enrismyran	Backkärr med rik flora	BH	3	1	A
N74	Dyrvallen	Välbevarad fåbodvall	KBF	2	1	D
N75	Långvind	Grunda vegetationsklädda havsfjärdar. Natura 2000	ZB	1	1	AC
N76	Dalaån	Botanisk lokal. Natura 2000	B	2	2	A
N77	Bodarna	Havsstrandäng	KB	3	1	AD
N78	Solberg	Träd- och buskbärande hagmark	KB	3	1	AD
N79	Nianån	Skyddsvärt vattendrag	ZHLF	2	2	E
N80	Bleckmyrorna	Myrkomplex	ZHG	3	1	A
N81	Rasselmyrberget	Lundvegetation	BGF	3	2	A
N82	Kallmyrorna	Koncentrisk högmosse	HG	3	1	A
N83	Dyrvallstjärnen	Blött myrkomplex	HG	3	1	A
N84	Dyrvalls Stormyran	Blött myrkomplex	HG	2	1	A
N85	Djupdalsmyran	Rikkärr	BH	3	1	A
N86	Ljusmyrsberget	Klapperstensfält	GBL	2	1	A
N87	Enångersån	Skyddsvärt vattendrag av riksintresse. Natura 2000.	ZHFL	2	1	CDE
N88	Baldrheden	Deltaavlagring	G	2	2	
N89	Långby-Söräng	Ursprungligt odlingslandskap	KLZ	2	2	D
N89a	Fd Västertjärnen	Fågelsjö	HZ	2	2	AD
N90	Halstaåsen	Rullsstensås	G	2	2	

Nr	Namn	Naturvärde	Intresse- aspekt	Klass	Anspråks- nivå	Rekom- menda- tion
N91	Odlingslandskapet S om Forsa	Riksintresseområde. Tilltalande odlinglandskap med genuin jordbruksbebyggelse	KLF	1	2	DF
N91a	Funsta	Björkhage	KLB	3	1	AD
N92	Hälsen	Reproduktionsvatten för röding	ZFL	1	1	ACE
N93	Härån	Grusås	G	2	2	
N94	Enångersåsen	Rullsstensås	G	2	2	
N95	Svågans dalgång	Älvdal av riksintresse	GLHZBF	1	2	CDEF
N95a	Älpbäcken	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	A
N95b	Ravin vid Brändebäcken	Rik flora	B	2	1	A
N96	Älvåsen	Riksintresseområde. Berg med intressant flora, friluftsområde.	FBL	1	2	C
N97	Sandviksmoarna-Gröntjärn	Riksintresseområde. Isälvsformationer i anslutning till Hennanåsen	HGFBL	1	1	AC
N97a	Runnsbäcken	Skyddsvärt vattendrag.	BH	3	1	A
N97b	Hornberget	Bergsbrant med intressant flora	B	2	1	AC
N98	Lakbäckgrundet	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	2	A
N99	Gammelsten	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	1	2	A
N100	Vitskär	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	1	2	A
N101	Stor-Stensjön	Mångformigt våtmark	GH	2	2	A
N102	Tjänna-Stormyran	Större myrområde	GH	2	2	A
N103	Nyvalls-Stormyran	Större myrområde	GH	2	2	A
N104	Enhamnshällan	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	2	A
N105	Fisket	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	2	2	A
N106	Vitharet	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	3	2	A
N107	Gråsjöbäcken	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	A
N108	Anderbobäcken	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	A
N109	Ramman	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	A
N110	Sylån	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	A
N111	Trossnarvsbäcken	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	1	A
N112	Vågmyran	Intressant hydrologi	GH	2	2	A
N113	Finnsjöån	Skyddsvärt vattendrag.	Z	3	2	AE
N114	Hattgrund	Skärgårdsö med rikt fågelliv	Z	2	2	A
N115	Vintergatsfjärden och Grinnöbotten	Grunda vegetationsklädda havsfjärdar	ZB	1	1	A
N116	Bergsundet	Grunda vegetationsklädda havsfjärdar	ZB	2	1	A
N117	Våtmark vid Öratjärnen	Nordlig mosse och mad vid rinnande vatten	GH	2	2	A
N118	Grundmyran	Plant kärr	GH	2	2	A
N119	Stora Aldringmyran	Sumpskog	GH	1	2	AE
N120	Strand vid Backsjön	Värdefullt strandkomplex	GH	2	2	AD
N121	Furubergsånet	Nordlig mosse	GH	2	2	A
N122	Lillåmyran	Sluttande kärr	GH	2	2	A
N123	Blötmomossarna	Sumpskogar	GH	2	2	A

Nr	Namn	Naturvärde	Intresse- aspekt	Klass	Anspråks- nivå	Rekom- menda- tion
N124	Våtmark vid Kallråtjärnen	Mångformigt våtmarkskomplex	GH	2	2	A
N125	Myr vid Hundsvedstjärnarna	Orörd och mångformig myr	GH	2	2	A
N126	Strand vid Spjutnäsjärden	Våtmarksstrand	GH	2	2	A
N127	Rimmyran	Orörd myr	GH	2	2	A
N128	Myr vid Prättingvallbäcken	Orört myrkomplex	GH	2	2	A
N129	Stormyran	Stor och opåverkad myr	GH	2	2	A
N130	Ullsättjärnen	Fågelsjö	Z	1	2	A
N131	Stensjöns NR ev utvidgning	Naturskogsområde	BZ	2	1	A
N132	Styggsjön	Tallnaturskog	B	2	1	A
N133	Burvassåsen	Naturskogsområde	B	2	1	A
N134	Ysberget NR utvidgning	Naturskogsområde	BZ	1	1	A
N135	Skälölandet	Äldre tallskog	B	2	1	A
N136	Rännkullarna	Sydväxtberg	B	2	1	A
N137	Storsjön	Naturskogsområde	B	2	1	A
N138	Gäddtjärnberget - Hudiksvall	Skogsobjekt, bergbrant	B	2	1	ACE
N139	Vallavallen	Naturskogsområde	B	3	1	AB

Hornslandets naturreservat

Infrastruktur

Ny E4

Ny E4, som fyrfältig motorväg, mellan Enånger och Hudiksvall färdigställs hösten 2011.

E4 är en väg av riksintresse.

Ny bebyggelse eller förändrad markanvändning, inom den i översiktsplanen utlagda korridoren för ny E4, kommer att behandlas restriktivt. Det byggnadsfria avståndet från E4 är 30 m.

Riksväg 84

Områdesbestämmelser för tänkt förbifart söder om Delsbo tas bort.

Det byggnadsfria avståndet från R 84 är 30 m.

För *övriga allmänna vägar* är det byggnadsfria avståndet 12 m från vägområdesgränsen.

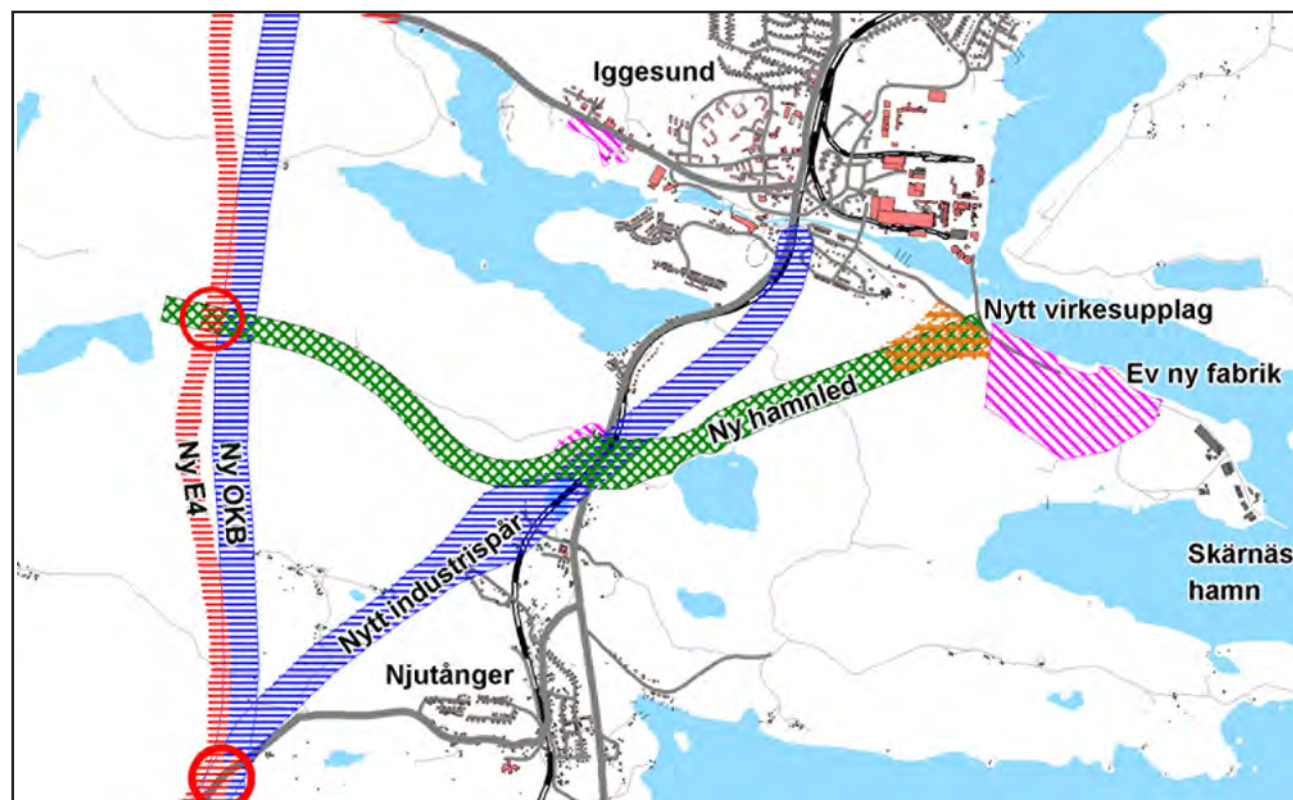
Översiktsplan för ny E4

Vägar för farligt gods

Rekommenderade vägar för farligt gods är E4 och R84. Nya E4 mellan Enånger och Hudiksvall ersätter tidigare E4. I Hudiksvalls stad är det mittinfarten från E4 ner till Kungsgatan, Sannavägen till norra infarten från E4. Även Öst-anbräcksvägen är rekommenderad väg för farligt gods.

Hamnleden till Iggesunds Bruk

För alla transporter till och från Iggesunds Bruk, Sågverket och Skärnäs hamn, är det viktigt i ett långsiktigt perspektiv, att dessa ej passerar genom Iggesund eller Njutånger. Hamnleden med till-

Infrastruktur i Iggesund/Njutånger

fart till nya E4 skulle lösa detta problem. Aktualiteten av denna led ökar naturligtvis om det i framtiden byggs en ny fabrik på Skärnäs. Ett industrispår till Skärnäs hamn bör utredas.

Dellenbanan

Dellenbanan från Hudiksvall till kommungränsen redovisas som utredningsområde. Detta hindrar dock inte att den kan nyttjas som cykelled eller musei- och turistjärnväg, ej heller att järnvägsviadukten över Kalvstigen rivs eller förändras. Om inte förslaget om musei- och turistjärnväg realiseras, kommer banverket att riva järnvägen inklusive viadukten. Om förslaget realiseras behövs en viadukt av god trafiksäkerhet och tillgänglighet på Kalvstigen.

Övriga allmänna eller större viktiga vägar

Bra kommunikationer är viktiga inte minst i en kommun med så mycket folk boende i glesbygd och i mindre tätorter. Resor till och från arbete, utbildning och inköp är i det närmaste avgörande, om man ska kunna bo kvar på landet.

I kommunen finns en hel del *vägar med dålig standard*, främst under tjällossningstider. Vi vill poängtera detta i översiktsplanen, eftersom vi vet att detta är en av de viktigaste frågorna för byalagen.

För att utpeka några med tidvis dålig standard kan t ex *vägen runt Bobygden i Delsbo samt vägen mellan Friggesund och Ångebo* omnämnas.

En väg som idag inte är allmän men som bör bli det, eller samfärd, är *vägen mellan Arnöviken och ut*

till Hölick. Vägen är ej av acceptabelt skick. Hölick är ju redan ett stort turistmål, Hornslandet har utnämnts till *ekopark*, det finns ett stort antal fritidshus där och ett antal åretruntboende.

En ny allmän väg mellan Hudiksvall och Bollnäs, den sk *Trönödiagonalen*, blir en avsevärt kortare väg än idag, mellan två av regionens städer. Planerandet för denna bör startas inom en snar framtid, där Hudiksvalls kommun förordar alt 5, dvs från E4- avfarten vid Alebosjön till Trönö.

Nordanstigs kommun har påtalat vikten av att anlägga en GC-väg längs Bergsjövägen till Giakorset. Hudiksvalls kommun delar den uppfattningen.

Reservat för ny sträckning av Ostkustbanan (OKB)

OKB är av riksintresse för kommunikationsanläggningar av internationell (Ten-T) betydelse.

I översiktsplanen redovisas ett reservat för en ny sträckning av OKB (dubbelspår) från Malsta till Enånger. Norr om Hudiksvall, från Tuna-Fors till Via, finns två alternativa sträckningar av reservatet. Det finns i planen även ett reservat söder om Iggesund för ett förbindelse-spår från OKB till Iggesund m h t industrins behov av järnvägs-transporter.

Alternativet till det redovisade reservatet är att OKB sänks ned i befintlig sträckning i en tunnel under Hudiksvall.

En utbyggnad av OKB till dubbelspår är ett långsiktigt projekt.

Det är svårt att lösa buller- och vibrationsproblem inom ett område på 30-50m från OKB.

Gamla Ostkustbanan

Banverket arbetar för att på sikt riva det gamla spåret i hela dess sträckning.

Skärnäs hamn

Skärnäs hamn är och kommer att förbli kommunens största och nästan enda hamn, sedan verksamheten i Hudiksvall i det närmaste avstannat.

Här hanteras just nu 900 000 ton/år av material och varor, varav ca 80% härrör från Iggesunds Bruk. Övrigt kommer från externa kunder, vilket betyder att hamnen är av allmän karaktär.

Det är alltså av yttersta vikt för Iggesund Bruk, men även för andra, att hamnen får vara kvar och kan utvecklas.

Gruvbrytning Vanadinutvinning

I Bjuråker kring Sumåssjön finns en stor fyndighet av mineralet vanadin. För området gäller utmål från 1986-12-09. Innehavare är staten, genom Nämnden för statens egendom, Stockholm. Området har varit föremål för en utredning, som dock ej har lett till en avgränsning av området, vägsystem e d.

Ett markområde på Sumåsberget i Bjuråker har reserverats för vanadinutvinning. När och om projektet närmar sig ett genomförande, får detta prövas genom en detaljplan, miljökonsekvensbeskrivning och koncession.

Uranutvinning

Kommunens inställning är att det inte skall ske någon uranprospektering i Nianfors eller i Lingarö. Kommunen kommer att använda sin vetorätt.

Energi framöver

Näringsstrukturen

Jämfört med genomsnittet i riket används i kommunen dubbelt så mycket energi per invånare. Detta förklaras av den energiintensiva industrin, i huvudsak Holmen Iggesund, som dock till stor del använder energibärare som är en bi-produkt vid massatillverkningen (avlutar).

Den önskvärda utvecklingen utgår från principerna i Agenda 21 om uthållig utveckling. Dagens levnadssätt skall inte negativt påverka förutsättningarna för kommande generationer. För energisektorn innebär det sparande, energieffektivisering och val av energibärare som är långsiktigt hållbara.

Dom förändringar som kan väntas framöver torde till största delen bero på ekonomiska incitament för företag och enskilda. Styrande är kostnadsutvecklingen för olika energibärare samt investeringskostnader.

Fossila bränslen

En av utmaningarna är det stora antalet villor som är beroende av *el för uppvärmning*. Här är potentialen förhållandevis stor för en reduktion. På tio års sikt torde det vara möjligt att reducera elanvändningen för uppvärmning som motsvarar ca en fjärdedel av den totala elanvändningen. Utfallet är dock starkt kopplat till utvecklingen av relativpriset på el.

Oljan är på väg att fasas ur för uppvärmningsändamål. Av den totala slutanvändningen av eldningssolja, ca 450 GWh, förbrukade industri och byggnadssektor nära 90 procent. Hushållssektorn förbrukade 27 GWh (2 700 m³). Det är rimligt att anta att huvudparten

av detta samt hälften av industrins förbrukning fasas ur inom tio år. Det innebär sammantaget att förbrukningen kan minska med ca 250 GWh (25 000 m³).

Olja används även som insatsbränsle i industriella processer, ca 220 GWh per år. Även här torde utvecklingen leda till en väsentlig reduktion. Huvudsaklig aktör är Holmen Iggesund som dock reducerat användningen av olja efter 2004.

Sammantaget kan tillförseln av olja komma att reduceras med hälften fram till 2010.

Den största utmaningen framöver är att ersätta fossila drivmedel med förnyelsebara. Men även effektivare och bränslesnåla motorer kan bidra till reducerad användning och därmed mindre utsläpp av växthusgaser.

Fjärrvärme, vindkraft och biobränslen

Övergång till *fjärrvärme* i fastigheter som uppvärms med el eller olja är önskvärd. Hinder för en sådan konvertering är, förutom belägenheten geografiskt, relativpriserna på fjärrvärme kontra andra alternativ. Skillnaden bör vara relativt stor för att investeringen skall kunna räknas hem. Det gäller i synnerhet fastigheter som saknar vattenburet system.

Det finns stora potentialer för utbyggnad av *vindkraft* i Gävleborgs län. Det finns flera zoner med goda vindlägen till lands vilka sammantaget räcker för att nå länets planeringsmål 0,3 TWh/år år 2015. Till detta skall läggas möjligheterna till vindkraftsparker på grundklackar till havs.

Detta innebär att vindel motsvarande en tredjedel av den totala elanvändningen inom kommunen kan vara ett realistiskt scenario.

Vindkraft är det energislag som kommer att ge de största effekterna på markanvändningen och landskapsbilden framöver.

Energimyndigheten beslutade om nya riksintresseområden för vindkraft i augusti 2008. Se karta sid. 19.

Geotermisk energi

Geotermisk energi är en outtömlig energibärare, under förutsättning att de djupgeologiska förutsättningarna är tillräckligt goda. Det som krävs är att berggrunden är tillräckligt uppsprucken och vattengenomsläpplig på större djup. Dellenstrukturen i kommunen bedöms av viss geologisk expertis uppfylla de villkor som krävs för att detta skall vara möjligt. För att geotermisk energi skall bli utvinningsbar i större skala krävs ytterligare forskning och teknikutveckling

Biogas produceras idag i mindre omfattning som rötgas vid kommunens avloppsverk i Hudiksvall samt som deponigas vid Ulvbergets avfallsanläggning väster om Hudiksvall. Mängden motsvarar i storleksordningen 8 - 10 GWh/år. Någon utökning av denna produktion kan inte förutses. Snarare sker en minskning i samband med att deponering av avfall på Ulvberget upphör.

Det är önskvärt att minst en reaktor för *rötgas* byggs i kommunen. Rötgas lämpar sig väl som drivmedel för fordon som används lokalt.

Utvecklingsområden för turismen

Det finns ett flertal områden där en utveckling av turism bedöms vara möjlig. Detta innebär ej att andra områden i kommunens framtid kan bli intressanta ur turistperspektiv. Det kan gälla t ex bo på lantgård, nya sommar- och vinterleder, handikappturism, nya fiskevatten etc.

Agön

Intressant ur natur- och kulturmiljösynpunkt, men även sviterna efter Agöbranden är av intresse.

Diskussioner pågår huruvida kommunen skall bli ägare av *Agöfyr*.

Dellenbygden

Det vackra landskapet med *Dellensjöarna* och bebyggelsen med många röda hälsingegårdar attraherar många turister.

Området har potential att utvecklas till ett viktigt turistmål i kommunen med *ytterligare campingplatser och uthyrningsstugor*.

Forsabygden

Området har potential för att utvecklas till turistmål i kommunen med campingplatser och uthyrningsstugor. Här finns rikt med fiskevatten, vandrings-, skoter- och kanotleder. Även det vackra landskapet är starkt bidragande till intresset för turism.

Hornslandet

Ekoparken Hornslandet med höga naturvärden, vandringsleder, badplatser och fiskelägen drar många turister. Vägen till Kuggörarna är nyligen upprustad. Däremot är den privata *vägen från Arnöviken och ut till Hölick under all kritik. Det är kommunens vilja att vägen blir*

Agön

allmän och rustas upp. Även Hölicks hamn och närheten till skärgården i övrigt är av betydelse. Hölicks camping med badplatser kan mycket väl åtnjuta ett ökat intresse för turism i framtiden

Hudiksvalls stad

är kommunens största turistmål. Hit söker sig turisterna för att handla, äta och flanera i stadsmiljön. Stadens intressantaste områden för turisterna är *Fiskarstan, hamnområdet, Møljen och Lillfjärden* med omgivningarna samt stadens centralaste delar. *Malns badplats* och *camping* har sommartid stor dragningskraft för såväl turister som kommuninnevånare.

Hälsingegårdar

Det finns ca 1 000 st sk Hälsingegårdar i Hälsingland, varav flera hundra i Hudiksvalls kommun. Ett stort arbete pågår med att få dessa unika gårdar klassade som *världsarv* 2009 av UNESCO.

Västerstråsjö i Svågadalen

Kusten och skärgården

Vår havskust är 35 mil lång med många vackra naturavsnitt. Många hamnar, fiskelägen, öar, kobbar och skär samt badplatser. Detta lockar både båtburna och bilburna turister. I dag finns en väl utbyggd gästhamn i kommunen, den i Hudiksvall. *I framtiden kan det bli aktuellt med fler väl fungerande gästhamnar i Långvinds Bruk, Borka brygga, Njutånger samt Hölick.*

Kustleden

Kustleden är ett samarbete mellan alla kustkommuner i länet. Avsikten är att få en del av trafiken på E4 att välja en vackrare och mer spännande trafikantupplevelse. Detta ger förhoppningsvis grund för en bättre existens i de byar som korsas av kustleden. Små service- och näringsställen får en grogrund om turister och andra väljer kustleden.

Fiskarstan i Hudiksvall

Den blir också utmärkt som kollektivtrafikled i många stycken i framtiden, då vi fått en ny E4. Då passar dagens E4 utmärkt för X-trafiks bussar till Iggesund, Njutånger, Enånger och Lindefallet. En väl underhållen kustled är en förutsättning för små service- och näringsställen.

Skoterleder

Antalet skottrar har ökat lavinartat det senaste decenniet. Därför har ett stort nät av leder utvecklats.

Vandringsleder

Vildmarksturism är populärt. Vi har ett väl utvecklat system av vandringsleder, där de mest kända kanske är *Sjuvallsleden, Kajvallsleden och Kolarstigen*.

Svågadalen

Svågans dalgång är ett av kommunens vackraste naturavsnitt och lockar en hel del turister. Svågadalens vattensystem är rikt av friluftsupplevelser. Goda *utvecklingsmöjligheter för fiske- och kanotturism*.

Miljö, hälsa och säkerhet

Under avsnittet ”Miljö, hälsa och säkerhet” i översiktsplanens del 1 finns nuvarande situation för varje område beskriven. Under följande avsnitt beskrivs de lokala *miljömålen*.

De nationella miljö kvalitetsmålen, de regionala miljömålen och de framtida lokala miljömålen skall tillsammans med de nyligen framtagna folkhälsomålen vara ett verktyg för att nå en hållbar utveckling.

Lokala miljömål

Arbetet med lokala miljömål har pågått i några år. Ett politiskt beslut kommer sannolikt under 2008. I korthet blir innehållet troligtvis enligt nedan.

Begränsad klimatpåverkan

- utbyggnad av cykelleder,
- inga fossila bränslen för uppvärmning av bostäder,
- en kommunal resepolicy med miljöprofil,
- energirådgivningen knyts närmare miljömålsarbetet,
- miljökrav vid upphandling av varor och tjänster.

Frisk luft

- Utsläpp av organiska ämnen i stadskärnan skall ej överskrida rekommenderade riktvärden.

Giftfri miljö

- Industrier som är kopplade till avlopp skall kartläggas,
- dagvattensystem skall inventeras och klassificeras ur risksynpunkt för höga föroreningshalter,
- industrier skall klassificera samtliga kemikalier de hanterar,

- nedlagda kommunala deponier med höga halter av gifter ska åtgärdas,
- förorenade områden skall inventeras.

Säker strålmiljö

- Radonhalten skall vara lägre än 200 Bq/m³ i förskolor senast 2010, lägenheter 2015 och småhus 2020,
- Efter 2020 skall ingen behöva dricka vatten med för hög radonhalt,
- nybyggnationer skall ske med hänsyn till förekomst av markradon,
- beredningsplanen för åtgärder i samband med radioaktiva utsläpp skall revideras,
- kommunen ska bevaka och följa centrala myndigheters rekommendationer för riskerna med elektromagnetiska fält,
- för att säkerställa en lågstrålande zon ska elektromagnetiska fält utomhus kartläggas och beskrivas,
- barn och ungdomar ska informeras om riskerna med solning.

Ingen övergödning

- Samtliga enskilda avlopp skall inventeras och inom känsliga områden dessutom åtgärdas,
- Företsättningarna för lokalt omhändertagande av dagvatten ska utredas.

Levande sjöar och vattendrag

- Hotade arter och fiskstammar ska kunna nå sina reproduktionsområden i minst 90% av de kustmynnande vattendragen,

- fiskevårdsplanen för Bjuråker ska revideras,
- minst tre värdefulla kulturmiljöer i anslutning till sjöar och vattendrag ska ha ett långsiktigt skydd,
- skyddsområden ska fastställas för samtliga kommunala vattendrag.

Grundvatten av god kvalitet

- Reservvattenförsörjningen för Hudiksvalls stad ska utredas,
- geologiska bildningar och vattenresurser som är viktiga för vattenförsörjningen ska inventeras.

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- Minst tre värdefulla kulturmiljöer vid havskusten ska ha ett långsiktigt skydd,
- minst tre grunda havsvikar ska ha ett långsiktigt skydd.

Levande skogar

- Kommunens miljövårdsfond, vars syfte är att bevara värdefulla miljöer i skogen, ska återuppstå,
- kommunen ska säkerställa tätortsnära skogsområden,
- naturvårdsområdet Bålsön ska uppgraderas till naturreservat,
- i det kommunala skogsbeståndet ska den biologiska mångfalden förstärkas,
- forn- och kulturminneslämningar ska inte skadas i det kommunala skogsbeståndet.

Ett rikt odlings- landskap

- För Håstaängarna ska upprättas ett skötselprogram,
- ängs- och hagmarker ska inventeras,
- inköp av ekologiska livsmedel i den kommunala verksamheten ska öka.

God bebyggd miljö

- Bullerstörda bostadsområden ska kartläggas och en åtgärdsplan ska framtas,
- Naturvårdsverkets riktlinjer för buller ska gälla för nybyggnationer,
- ett program ska tas fram för energieffektivisering och produktion av biogas, solenergi, biobränsle samt vindkraft senast 2010,
- andelen sorterat avfall med avskiljning av organiskt avfall ska öka,
- grönstrukturplaner för samtliga tätorter ska tas fram,
- kollektivtrafiken ska förbättras.

Ett rikt djur- och växtliv

Finns ännu inget förslag till lokala miljömål.

Luft

Det nationella miljökvalitetsmålet "Frisk luft" säger att "luften skall vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas". Det regionala miljömålen med åtgärdsförslag är anpassade till länets behov. Hudiksvalls kommun arbetar med att ta fram lokala mål med lokala åtgärdsförslag för "Frisk luft". De lokala målen kommer att utgöra planeringsunderlag för kommunen. Många av de planeringsmålsättningar som gäller Frisk luft har också bäring på miljökvalitetsmålet "Begränsad

klimatpåverkan" som lyder "Halten av växthusgaser i atmosfären skall i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig". Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras".

Under området luft i del 1 finns beskrivet dels lokala och dels globala effekter av luftföroreningar, dess källor och hur luftkvaliteten är i Hudiksvall. Nedan följer utvecklingsmöjligheter för Hudiksvalls kommun som också har bäring på miljökvalitetsmålet "Begränsad klimatpåverkan".

Planeringsmålsättning

- Aktiva luftvårdsåtgärder bör inriktas på att förhindra eller reducera utsläppen vid källan. I syfte att begränsa luftföroreningar från trafiken i tätorterna bör tung trafik ledas runt tätorternas centrum där det är möjligt.
- En utökning av fjärrvärmenätet i alla tätorter eftersträvas.
- Förbättra kollektivtrafiken.
- Utbyggnad av gång- och cykelbanor.

Radon

Under senare år har det funnits ett starkt vetenskapligt stöd för att sänka radonhalten i inomhusluft. Byggnader och deras egenskaper skall inte påverka hälsan negativt.

Planeringsmålsättning

- Radonhalten i skolor och förskolor skall understiga 200 Bq/m³ senast 2010
- Och i alla bostäder senast 2020

För att uppnå dessa mål har riktvärdet för radon i inomhusluft sänkts till 200 Bq/m³ och nya bidragsregler för småhus har införts.

I del 1 beskrivs olika typer av radonkällor och hur läget ser ut i Hudiksvalls kommun.

De flesta undersökta hus hade acceptabla radonvärden. En del hus behöver åtgärdas. Vid mätningar uppgick den siffran till 12 %.

För att nå det nationella miljö-kvalitetsmålet måste dock ytterligare ca 500 småhus åtgärdas.

Planeringsmålsättning

- Det fortsatta radonarbetet måste i första hand inriktas på att förebygga och förhindra att nya radonolägenheter byggs in i bostäderna. Information om radon och dess risker bör alltid ges vid bygglovsprövningar.
- Vid nybyggnation bör man alltid kräva ett radonskyddande utförande. På högriskmark bör byggandet alltid vara radonsäkert.
- Kontrollmätning av radonhalten skall alltid ske i nybyggda hus.
- Radonhalten i skolor och förskolor skall understiga 200 Bq/m³ senast 2010
- Senast 2020 bör alla befintliga hus med radonhalter som innebär olägenheter för människors hälsa vara åtgärdade.
- Identifikation av samtliga borrhåll genom kostnadsfria kontrollmätningar för kommuninvånare.

Radioaktivt nedfall/Cesium

Tjernobylolyckan drabbade Hudiksvalls kommun liksom övriga delar av södra norrlandskusten och vissa områden inåt landet.

”Människors hälsa och den biologiska mångfalden skall skyddas mot skadliga effekter av strålning i den yttre miljön”.

Planeringsmålsättning

- Information till allmänheten om det aktuella cesiumläget, stråldoser och gränsvärden.
- Fortsatta kostnadsfria cesiummätningar för kommuninvånare.
- Fortsatta mätningar av omgivningsstråldos.

Buller och vibrationer

Städer, tätorter, och annan bebyggd miljö skall utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden skall tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar skall lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. År 2010 skall antalet människor som utsätts för trafikbullerstörningar i bostäder minska med 15 procent jämfört med 1998, i enlighet med de regionala miljömålen.

Kommunen vill först få erfarenheter av pågående åtgärdsprogram i Hudiksvalls stad, innan en strategi för hela kommunen tas fram.

Vibrationsdämpande åtgärder skall vidtagas, där behov finns, som är tekniskt möjliga, ekonomiskt rimliga och miljömässigt motiverade.

Planeringsmålsättning

- Ny bebyggelse och ny väg skall inte orsaka nya bullerstörningar och om möjligt skall befintliga bullerproblem åtgärdas.
- Kartlägga bullerstörningar/vibrationer i bostadsområden för att rimliga åtgärder ska kunna vidtas.

Risk och säkerhetsfrågor

Människor ska inte utsättas för oacceptabla hälso- och säkerhetsrisker.

De områden där olika typer av risker föreligger redovisas, som tidigare nämnts, på en särskild underlagskarta till översiktsplanen.

Planeringsmålsättning:

- Nya rön gör gällande att stor försiktighet bör vidtas vid nybyggnation nära stränder utefter vattendrag och sjösystem beroende på klimatförändringarna som kan ge ökad översvämningssrisk, rasrisk och en höjd havsyttenivå.
- Hänsyn till ny kunskap avseende förorenad mark skall tas i samband med ny utveckling av markområden i kommunen.

Naturresurser

Till naturresurserna hör näringar som jord- och skogsbruket, fisket, samt eventuell framtida gruvbrytning. Dessutom ingår vattnet i form av yt- och grundvatten och havet.

Jord- och skogsbruk

Jordbruket kommer även fortsättningsvis att ha stor betydelse som producent av livsmedel och som bas för utveckling av andra verksamheter som till exempel slutande av kretslopp, producent av biomassa, som garant och formare av ett varierat och levande landskap och som utvecklare av en rik miljö kring lantligt boende.

Länsstyrelsen har tillsammans med Skogsstyrelsen tagit fram en regional strategi för skydd av skog. I stället för att skydda små områden satsas på ett skydd av enheter koncentrerat till större sammanhängande områden.

Den kommunalt ägda skogen ska brukas och förnygras på ett långsiktigt och hållbart sätt, vilket följs upp av att skogen är miljöcertifierad enligt den internationella standarden FSC (Forest Stewardship Council).

Syftet med det kommunala skogsinnehavet är, utöver produktionsmålet, att säkerställa attraktiva bostads- och tätortsnära skogs- och rekreationsområden. Den kommunalt ägda skogen kan, genom markbyten mellan kommunen och privata ägare, användas för att bevara hotade skogsområden.

Planeringsmålsättning:

Kommunen ska arbeta för att vidareutveckla och säkerställa attraktiva bostads- och tätortsnära skogs- och rekreationsområden. Kommunen ska inom sin planering se till att samtliga skolor och förskolor inom kommunen har tillgång till en skolskog i sin närmiljö. Skötseln av vårt kommunala skogsinnehav ska ske på ett sådant sätt att dess miljöcertifiering bibehålls.

Berg- och grustäkter

Täktverksamhet kan påverka både ytvatten och grundvatten i form av ändrade geohydrologiska och hydrologiska förhållanden eller genom förordning av yt- och grundvatten till följd av verksamheten. Staten vill se att övergång av täktmaterial från naturgrus till berg- och moräntäkter sker. Uttag i berg och morän anses ha en mindre påverkan på yt- och grundvatten än vad täktverksamhet har i rullstensåsar.

Vatten som resurs och rekreation

Hudiksvalls kommun har som tidigare nämnts i del 1 en relativt god baskunskap om nuläget i våra vatten. En *fiskevårdsplan* är antagen av kommunfullmäktige. Där är det beskrivet vilka åtgärder som är lämpliga i de olika vattendragen för att en naturlig reproduktion av fisk skall vara möjlig och för att öka den biologiska mångfalden. Hänsyn tas till kulturmiljövärdena i åtgärdsarbetet.

För att förhindra ytterligare försurning av vattendragen sker kalkningsinsatser. För att minska övergödningen så sker inventeringar av enskilda avlopp för att få klart för sig vilka som inte fungerar. Icke fungerande enskilda avlopp skall åtgärdas, därför att de bidrar till övergödningen. Kommunen har i ett projekt undersökt hur funktion av urinsorterande avloppslösningar fungerar med gott resultat.

Planeringsmålsättning

- Inga försurade ytvatten i kommunen.
- Skapa så naturliga närsaltshalter i kommunens vatten som möjligt.
- Förutom att genom information och tillsyn av jordbruket och andra aktörer som bidrar till övergödning agerar kommunen bland annat genom att effektivisera avloppsreningsverk, inventera enskilda avlopp samt fortsätta ett projekt avseende Hornåns avrinningsområde.
- Vid nybyggnation av bostäder i känsliga områden föreskriva urinsorterande enskilda avloppsanläggningar.
- Att intentionerna i kommunens fiskevårdsplan fullföljs.

Utsläpp av toxiska ämnen

Miljön skall vara fri från ämnen och metaller som skapats i eller utvunnits av samhället och som kan hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.”

Planeringsmålsättning

- Samla in kunskap om utsläpp av toxiska ämnen för att kunna vidta lämpliga åtgärder.

Utnyttjande av vattnet

Kommunens vatten utnyttjas i stor omfattning som recipient för avloppsvatten. Förutom detta finns många andra verksamheter som påverkar vattnets kvalitet och flöden. Nedan redovisas planeringsmålsättningar för vattenbruk, vattenkraftverk och dammar, båthamnar samt badplatser.

Vattenbruk

Planeringsmålsättning

- Ny verksamhet utreds med avseende på miljöaspekter och tillåtlighet innan etablering.

Vattenkraftverk och dammar

Vattenkraftverk och dammar berörs av miljömål som handlar om vatten och biologisk mångfald samt av ramdirektivet för vatten.

Planeringsmålsättning

- Kommunen verkar för att vattendomar som saknar modern syn på biologisk mångfald tas upp för omprövning.

Båthamnar

Planeringsmålsättning

- Att de grunda havsfjärdar som har stora naturvärden och som utgör barnkammare för fisk inventeras. Detta skapar viktig kunskap för planering av permanent och fritidsboende utefter kustbandet.
- Plan för båthamnar i kommunen tas fram.

Badplatser

En viktig resurstillgång fyller vattnet som badvatten. En bra badvattenkvalitet uppnås lättast genom att begränsa avloppsutsläppen i badets närhet.

Planeringsmålsättning

- Hudiksvalls kommun ska ha allmänna badplatser som är kvalitetssäkrade.

Vattnet som dricksvatten

Planeringsmålsättning

- Skapa vattenskyddsområden för samtliga kommunala vattentäkter.
- Kartlägga grundvattensituationen i kommunen.
- Fortsatt information och rådgivning avseende privata vattentäkter.
- Kommunens befolkning ska alltid ha ett dricksvatten som uppfyller kraven på tjänlig vattenkvalitet.

Vatten som naturmiljö

Vatten har en grundläggande betydelse inom fiske- och naturvården. Fiskevården bör förutom förbättrande av vattenkvaliteten, inriktas på åtgärder som befrämjar vandring av fisk och förbättrar de naturliga reproduktionsmöjligheterna.

Planeringsmålsättning:

- Skapa möjligheter så att intentionerna i den antagna fiskevårdsplanen genomförs. Att fisk ska kunna vandra upp i vattendragen och att förutsättningar för naturlig reproduktion av fisk finns.
- Att skydda värdefulla naturområden kring havsvikar, sjöar och vattendrag.

Folkhälsa

Kommunen får en allt större roll vad avser invånarnas hälsa och har en i många fall avgörande roll i många frågor som handlar om folkhälsa. Kommunen arbetar idag med ett av elva nationella målområden, det om tobak, alkohol och droger.

Här är även tätortsnära skogar och leder viktiga. Ökad kollektivtrafik samt ett mer integrerat samhälle av arbete, bostäder och service.

Planeringsmålsättning:

- Att fler av målområdena involveras i kommunens arbete.
- Att tillgänglighetsplaner görs i alla tätorter.
- Att folkhälsomålen involveras i kommunens framtida projekt.

*Sluttäckning av Ulvberget
- kommunens största
"sopberg"*

Avfallshantering

Fr o m 2007 transporteras hushållsavfallet till Sundsvall för förbränning. Omlastning sker vid avfallsstationen på Ulvberget, belägen 3 km väster om Hudiksvall efter riksväg 84. Transporterna går alltså inte genom Hudiksvalls stad.

För deponering, efter 2008, krävs tillräcklig geologisk barriär och tätskikt. Vid Ulvberget saknas naturlig barriär och denna kan endast skapas på konstgjord väg. Kommunen har att ta ställning till om investering skall ske i en ny etapp, som uppfyller kommande krav.

Om deponin läggs ner måste avfall transporteras till någon extern anläggning. Kvar på Ulvberget blir då omlastning, återvinning, sortering och verksamheten vid Kretsloppslagret (asfalt, betong, tegel mm)

Den nyanlagda lakvattenreningen behövs även om deponin på Ulvberget upphör.

Eftersom deponeringen av organiskt avfall upphör kommer gasutvinningen att avklinga för att om 10-15 år ej längre vara lönsam.

Arbetet med sluttäckning av Ulvberget kommer att pågå i minst 10 år ytterligare.

Vattentäkter

Vattenförsörjningen till befolkningen i Hudiksvalls kommun kommer från ett stort antal privata vattenbrunnar samt från ett flertal kommunala eller föreningsägda grund- och ytvattentäkter.

Tillgång till rent vatten är helt nödvändigt för alla. Därför är det av stor vikt att vattenkvaliteten i vattentäkter inte försämras p g a felaktig användning av bekämpnings- och gödningsmedel etc.

Grundvattnet utsätts för både direkt och indirekt påverkan. Grundvattnet används t ex som recipient för avloppsvatten, som behandlats i exempelvis infiltrationsanläggningar, påverkas av lakvatten från diverse avloppsupplag, tillförs näringsämnen från jordbruket etc. Ytvatten utsätts för föroreningar från luften, läckage från avloppsanläggningar och jordbruket, skogs-gödsling m m.

Klimatförändringar och vår användning av främmande ämnen gör att det blir än viktigare att värna om en god vattenkvalitet. I översiktsplanen har redovisats de större vattentäkterna i kommunen. För att skydda vattentäkterna nu och i framtiden krävs att *vattenskyddsområden med tillhörande skyddsföreskrifter upprättas för varje vattentäkt*. Det är också nödvändigt att planera för och upprätta *reservvattentäkter* för att trygga en framtida vattenförsörjning.

Vattenskyddsområden fastställs av länsstyrelsen. Även kommunen kan med stöd av hälsoskyddsförordningen besluta om skyddsföreskrifter och skyddsområden. Skyddsföreskrifter finns fastställda idag för Iggesund, Edsta och Ingsta samt för vattentäkten i Hudiksvalls tätort. För övriga större vattentäkter ska skyddsföreskrifter snarast upprättas. För Hallstaåsen pågår en översyn och utvidgning av skyddsområde samt föreskrifter.

Planeringsmålsättning

Vt1 N Långsbo, Delsbo

Skyddsområde och skyddsföreskrifter skall uppdateras

Vt2 Näsvisen

Skyddsområde och skyddsföreskrifter skall upprättas

Vt3 Norstafjärden

Reservområde

Vt4 Iggesund

Skyddsområde och skyddsföreskrifter finns

Vt5 Hallstaåsen

Skyddsområde och skyddsföreskrifter skall uppdateras

Vt6 Ingsta

Skyddsområde och skyddsföreskrifter finns

Vt7 Edsta

Skyddsområde och skyddsföreskrifter finns.

Rekommendationer för kraftledning

Ett flertal större kraftledningar passerar genom Hudiksvalls kommun. En kraftledning med tillhörande ledningsgata påverkar avsevärt miljön. Konfliktsituationer kan uppstå med andra intressen, som t ex naturvård, kulturminnesvård, jordbruk, skogsbruk, landskapsbild, friluftsliv och bebyggelse.

Vid planeringen av nya kraftledningar ska största hänsyn tas till ovannämnda intressen med syfte att minimera störningarna.

Vid lokalisering av nybebyggelse i närheten av större kraftledningar gäller starkströmsföreskrifter som utges av Energimyndigheten. För att undvika risker för befolkningens hälsa och säkerhet, bör i föreskrifterna angivna skyddsområden mellan kraftledningar och bebyggelse i vissa fall utökas.

Planeringsmålsättning

- Bostäder, skolor eller förskolor skall inte utsättas för högre strålning än 0,4 mikro Tesla.

Rekommendationer för totalförsvaret

I översiktsplanen finns intresseområden för totalförsvaret som av sekretesskäl inte kan redovisas i kartmaterialet. Forsvarsintresset är i sådana områden främst inriktat mot att följa olika markanvändningsförändringar. I de fall försvarets intressen berörs i plan och bygglovsärenden sker en särskild prövning av byggnadsnämnden.

I vissa fall kan försvarets intressen leda till att bygglovsplikt måste införas med särskilda områdesbestämmelser.

Kännedom och kartor om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen.

Inom dessa områden har länsstyrelsen förordat att:

- nybyggnad inte får företas,
- varulager, materielgård eller ljusanordning ej får inrättas,
- schaktning, fyllning eller därmed jämförlig åtgärd får inte ske om åtgärden kan åsamka försvaret avsevärt men.

Förslag till differentierat strandskydd (25-100 m)

Hudiksvalls ca 35 mil långa havskuststräcka består av natur- och kulturmiljöer med höga värden. Den flikiga kusten med många och långa halvöar är i sitt slag unik. Stora delar av kusten är av riksintresse för natur- och kulturmiljövården samt för det rörliga friluftslivet. Likartade intressen finns även vid Dellensjöarna.

Samtidigt finns ett stort intresse att etablera bebyggelse i kustzonen och vid Dellensjöarna inom strandskyddat område. Många vill bygga och bo vid vatten. *Ett differentierat strandskydd* bör därför innebära en

god balans mellan natur- och exploateringsintressen, eller om man så vill, mellan allmänna och enskilda intressen.

Stränder och havsbottnar som har en hög biologisk mångfald skall naturligtvis vara orörda så inte det ekologiska systemet skadas. Däremot *där naturintressena inte är så höga, där stränderna redan till viss del är exploaterade, där havsbotten inte är känslig och där det rörliga friluftslivet inte påverkas nämnbart, bör särskilda skäl föreligga för strandskyddstillstånd.*

En inventering av kommunens stränder är en förutsättning för att kunna bedöma förutsättningarna för ett differentierat strandskydd.

En statlig utredning pågår av eventuella förändringar i Miljöbalken angående strandskyddet. En remiss kommer under hösten 2008 och eventuellt ny lagtext under 2009.

Där finns förslag om att en utveckling av landsbygden kan vara ett själ för strandskyddstillstånd. Det föreslås även att kommunerna ska redovisa hur strandskyddet ska tryggas i och nära tätorter.

Planeringsmålsättning

- Kommunen arbetar för att ett differentierat strandskydd kommer till stånd vid havet och våra insjöar.

Olika typer av stränder

Sammanfattande konsekvensbeskrivning

Kommunens utvecklingsplan, revideras under 2008 och översiktsplanen (inkl fördjupningar) samt planer i nära anslutning till översiktsplanen som de lokala miljömålen och naturvårdsplanen, är kommunens viktigaste dokument för strategisk hållbar utveckling. Hudiksvalls kommun är ekokommun, vilket innebär att kommunen förbundit sig, via beslut i kommunstyrelse och kommunfullmäktige, att verka för en hållbar utveckling. Översiktsplanen är ett tillsammans med de lokala miljömålen ett av verktygen för detta arbete.

Kan man då säga något sammanfattande om hur översiktsplanen påverkar hållbarheten ekonomiskt, socialt och miljömässigt?

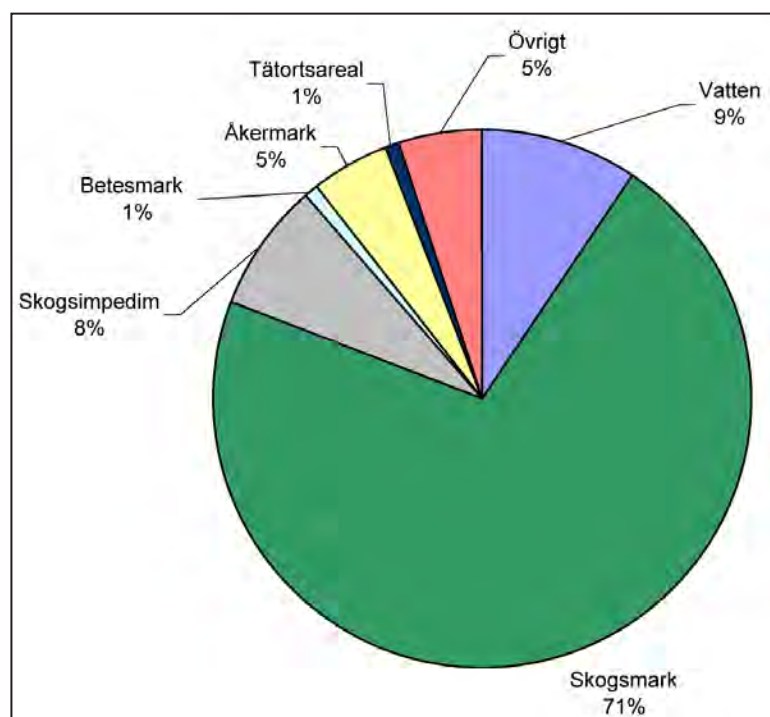
- Vilka konsekvenser får föreslagen markanvändning?
- Går utvecklingen i rätt riktning?
- Är det tillräckligt att "det går i rätt riktning"?
- Har vi en hållbar fysisk struktur?
- Vad är en hållbar fysisk struktur?
- Hur ser en hållbar kommun ut?

Frågorna är angelägna, men inte lättbesvarade. Ambitionen är heller inte att göra det uttömmande utan snarare att peka på frågornas vikt.

Det finns två fundamentala frågor som man inte kommer ifrån när man diskuterar hållbarhet, nämligen *klimatförändringarna*

och *energiförsörjningen*. Sett i ett snävt lokalt perspektiv synes hoten kanske inte så stora. Men ser vi det globalt kan det handla om stora störningar i världsekonomin och katastrofala omvälvningar i människors levnadsbetingelser vilket givetvis kommer att påverka oss. Men hur skall man hantera det i en översiktsplan?

I en kommun med relativt lågt omvandlingstryck har fysisk planering begränsad effekt. Det hänger inte samman med planinstrumentet som sådant utan är mer kopplat till begränsad förändring av markanvändningen. Andra förhållanden har betydligt större styrkraft, t ex relativpriset för kollektiva färdmedel jämfört med privatbilism. Låga transportkostnader har t ex under

Markanvändningen i Hudiksvalls kommun år 2000

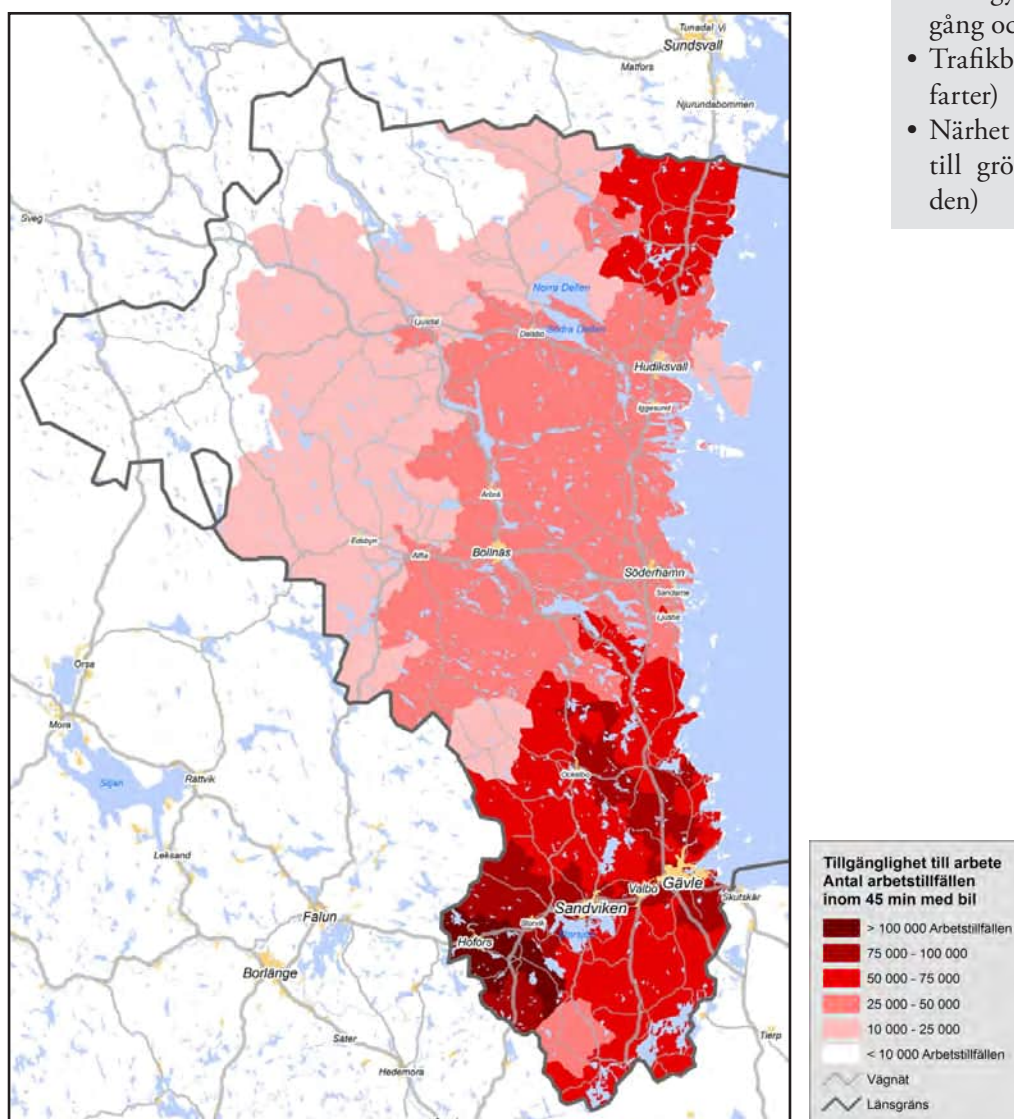
Hudiksvall tillhör de skogrikaste i landet. Skog, vattendrag, sjöar och skogsimpediment täcker nio tiondelar av den 25 kvadratmil stora ytan. Tätorter och småorter täcker endast en procent av ytan.

lång tid gynnat en koncentration av servicefunktioner men en spridning av bostadsbebyggelsen. Under senare år har t ex dagligvaruhandeln omstrukturerats på ett genomgripande sätt med en lokalisering till, för bilburna, goda affärslägen framför allt intill Hudiksvalls stads infartsvägar.

Några större förändringar i bostädernas lokalisering förväntas inte under de närmaste tio à tjugo åren. Lägenheter och småhus förnyas med en takt på mindre än en halv procent per år. Fram till 2025 innebär det att förnyelsen uppgår till fem-sex procent.

En utgångspunkt, för diskussion om hållbarheten, är att pröva förslagen markanvändning i översiktsplanen mot regeringens 87 indikatorer för hållbar utveckling. De flesta är dock inte relevanta i plan-sammanhang och många är vagt eller indirekt kopplande till mark-användning och fysisk planering. Fysisk planering kan dock, tillsammans med andra beslut och åtgärder, starkt bidra till positiv utveckling av flera hållbarhetsindikatorer, som till exempel (inom parentes anges de åtgärder som inarbetats i Översiktsplan 2008 och som bidrar till hållbar utveckling):

- Motionsvanor (tätortsnära skog, mark för motions anläggningar, cykelvägar)
- Trafikolyckor (säkrare gator, vägar och järnvägar)
- Investeringar (attraktiv mark för etableringar)
- Energittillförsel (förutsättningar för energiutvinning, ex vis vindkraft)
- Kollektivtrafik (fysisk struktur som underlättar för kollektiv trafikförsörjning)
- Ekonomisk utveckling – flera indikatorer (mark för företagsutveckling, infrastruktur bl a för regionförstoring)
- Koldioxidutsläpp (fysisk struktur som minimerar transporter och gynnar kollektiv trafik, gång och cykel)
- Trafikbuller (trafikleder, förbifarter)
- Närhet till naturen (tillgång till grönområden nära bostaden)

Tillgänglighet till arbete i Gävleborgs län. Källa: Vägverket

Det spridda boendet och koncentrationen av service och arbetsplatser i kommunen genererar stora resmängder, som till större delen sker med bil. Översiktsplan 08 innebär små förändringar i dessa förutsättningar. Kollektivtrafiken mellan framför allt kommunens större tätorter kan dock utvecklas. Cykel är ett alternativ för transporter inom tätorterna. Planen innehåller också förslag på "cykelfil" mellan Hudiksvall och Iggesund som kan realiseras när den nya E4 är byggd hösten 2011. Dellenbanan redovisas som utredningsområde.

Förhållandevis begränsade markarealer kommer att exploateras. De största förändringar som planen ger utrymme för är:

- Förnyelse av hamnområdet i Hudiksvall
- Ny E4 mellan Enånger och Hudiksvall
- Alternativ dragning av Ostkustbanan (OKB)
- Etablering av vindkraft

Samtliga dessa bedöms ha positiva effekter ur ett hållbarhetsperspektiv.

Perspektivet "ekonomisk utveckling" grundas på kommunens utvecklingsplan, som ytterst syftar till förnyelse av näringslivet och fler arbetstillfällen. Mark för företagande har också reserverats i samtliga tätorter.

De frigjorda markområdena runt Hudiksvallsfjärden, från Refelmansverket till Djuped Strand (f.d. oljehamnen) har en mycket stor utvecklingspotential med mycket goda lägen för företag, hushåll och handel samt offentlig service men också rekreation och motion med ett sammanhängande gång- och cykelstråk. Tillgängligheten till stränderna säkras även om ny bebyggelse tillkommer.

Ny E4 mellan Enånger och Hudiksvall förbättrar framkomligheten och ger en säkrare trafikmiljö och färre bullerstörda. En uppgraderad E4 spelar en mycket väsentlig roll för näringslivets utvecklingsbetingelser!

För arbets- och studiependling till Gävle och Sundsvall är inte bilen ett bra alternativ, varken miljö- eller tidsmässigt. Markreservationerna för OKB förbättrar bl.a. förutsättningarna för kollektiv trafik och ökar säkerheten. Järnvägen är faktiskt en förutsättning för regionförstoringen, och tillgången till arbetsmöjligheter. Som framgår

av kartan på föregående sida krävs det tidskrävande resor med bil för att nå kritisk gräns för arbetsmarknadens storlek!

Vindkraft kan bidra till omställning av det svenska energisystemet. Förutsättningar finns för flera vindbruksparkar inom några zoner i kommunens inland. Potentialen fram till 2015 ligger inom intervallet 50 – 120 GWh/år. Det innebär att vindel motsvarande en tredjedel av den totala elanvändningen inom kommunen kan vara ett realistiskt scenario. Därutöver finns ett par grundklackar utanför kusten som alternativ lokalisering.

De av riksdagen antagna 16 miljö kvalitetsmålen ska vägleda fysisk planering och samhällsbyggande och är ett verktyg för att nå en hållbar utveckling. Miljö kvalitetsmålen *"Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Grundvatten av god kvalitet och God bebyggd miljö"* är beroende av att fysisk planering miljöanpassas för att målen ska kunna uppnås och ska vägas in i kommunens översiktsplanering, samt i framtida samhällsprojekt. Miljö kvalitetsmålen har anpassats till den regionala nivån och är under bearbetning för den lokala nivån i Hudiksvall. I översiktsplanen är de miljömål som är särskilt viktiga för planarbetet infogade.

Kommande utredningar och planer mm som översiktsplanen initierar

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan
Fördjupad översiktsplan för Hudiksvalls hamnområde	Kommunstyrelsen	2008 - 09
Ny naturvårdsplan	Miljö o. Räddningsnämnden	2009
Utredning av områden med bra förutsättningar för vindkraft	Byggnadsnämnden	2008 - 09
Områdesbestämmelser för kulturhistoriskt intressanta byar, fäddbovallar och fiskelägen	Byggnadsnämnden	2009 - 11
Inventering av stränder samt kartläggning av utvecklingsområden på landsbygden	Byggnadsnämnden / Miljökontoret	2009 - 10
Översyn av riksintresseområden för kulturmiljövård	Byggnadsnämnden	2009 - 10
Ta bort områdesbestämmelser för förbifart av Delsbo	Byggnadsnämnden	2009 - 10
Utreda möjligheterna för en ny tvärled i Delsbo mellan Stationsgatan och Rv 84	Byggnadsnämnden	2009 - 10
Revidera områden med samlad bebyggelse	Byggnadsnämnden	2008
Utredning om behov av industrispår till Skärnäs hamn	Kommunstyrelsen	2010 - 11
Översyn av kommunens vattenskyddsområden	Tekniska nämnden	2009 - 10
Grön strukturplan för samtliga tätorter	Byggnadsnämnden / Tekniska nämnden	2009 - 10
Bullerstörda bostäder kartläggs	Tekniska nämnden	2009 - 10
Trönödiagonalen - fördjupad översiktsplan	Byggnadsnämnden	2009 - 10
Klimatförändringar, risk - säkerhetsfrågor	Kommunstyrelsen	2008 - 10
Kartläggning av lågstrålande områden	Byggnadsnämnden	2008 - 09
Utredning av geotermisk energi i Dellen	Kommunstyrelsen	2009 - 10
Plan för båthamnar	Byggnadsnämnden	2010 - 11

ÖVERSIKTSPLAN 2008

Antagandehandling

för Hudiksvalls kommun Plankarta

Plan och bygglov
skala 1:120 000

Mats Gradh
Stadsarkitekt

Marie Eriksson
GIS-tekniker

Beteckningar

Områden med höga kultur- och naturvärden

- Områden av stor betydelse för kulturmiljövården
- Riksställe för kulturmiljövården
- K Område med höga kulturvärden eller riksställe
- N Område med höga naturvärden eller riksställe
- SN Skyddade områden av länsstyrelsen
- SB Skyddade områden av skogsstyrelsen (Biotopskyddsområden)
- SNA Skyddade områden av skogsstyrelsen (Naturvårdsavtal)
- Naturminne
- Områden för naturvård som är skyddade
- Riksställe för naturvård
- Övriga skyddsvärda naturområden

Mark- och trafikreservat

- Ny E4
- Trafikplats ny E4
- Reservat för ny OKB
- Vanaditvinnning, Sumásberget, Bjuråker
- Ny hamnled, Iggesund

Vattenområden

- Kommunal vattentäkt där skydds-forskrifter finns eller skall upprättas
- Större privata vattentäkter
- Grundvattenförande grusås, skyddsvård för framtida vattenförsörjning
- Riksställe för yrkesfiske

Energianläggningar

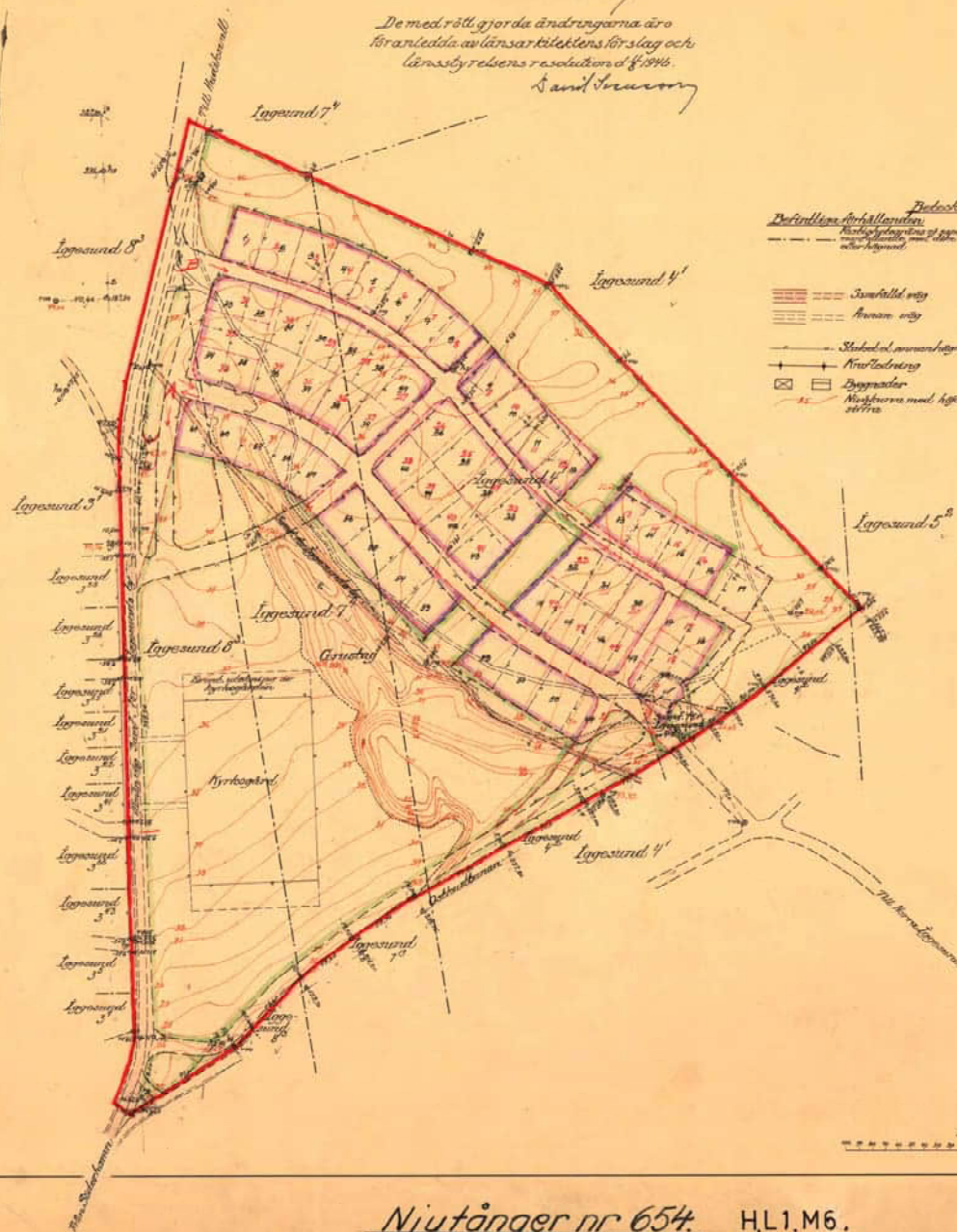
- Tillkommande vattenkraftverk, Digerön, Bjuråker
- Riksställe för vindkraft
- Vattenkraftverk och/eller dammar

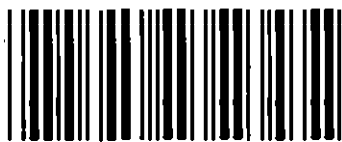
Övrigt

- Område där fördjupad översiktsplan är upprättad
- Vandrings- och skidled
- Skoterled
- Skjutbana
- Hamn
- Badplats
- Berg-, grus- eller torvtäkt med tillstånd
- Motorbana
- Dellenbanan - utredningsområde
- Oförändrad markanvändning

Riksställe för vindkraft:
(utanför kartbilden)
Gretas Klackar och
Storskäret som delas med
Söderhamns kommun

Genere revolution des 1 novembre 1918
zum Stillsitzen wurde hier durch das Schicksal
1. Weltkrieg (es gab keine 1. Genere Karte
angefangene revolutionen, Bürgerkrieg
Landeskarte des 11. Januars 1918
PS (Stillsitzen, Bürgerkrieg)
Wann angefangen
Johann Pöhl

[illegible]

Akt nr:

21-NJU-654

AU\$21-NJU-654

Godk. d. 19¹/₁₁ 46.

Avstyckningsplan
För delar av fastigheterna
Iggesund 4¹, 5², 7⁴ och 8³
samt samt. mark till Iggesund nr 4-8
i Njutångers socken, Gävleborgs län;
upprättad år 1946 av
David Svensson.
Distriktslantmätare.

Akten består av 2 skrivna sidor
samt 1 karta, som förvaras plan.

Till akten hör	
.....	inneh. kartblad
.....	1 plan. L 1. M 6.
.....	rull. "

Njutånger nr 654.

den 11 JAN 1947

till Gävleborgs läns
lantmäterikonstörSt.D.63/19
1946.Resolution.

Med anledning av ansökan från Aktiebolaget Iggesunds Bruk finner länsstyrelsen skäligt, med stöd av 19 kapitlet 1 § andra stycket lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet, godkänna ett av distriktslantmätaren David Svensson upprättat förslag till avstyckningsplan för delar av fastigheterna Iggesund 4¹, 5², 7⁴, 8³ och samfällid mark till Iggesund nr 4-8 i Njutångers socken, sådant förslaget åskädliggjorts å en av Svensson år 1946 upprättad karta med därtill hörande beskrivning den 15 maj 1946.

Det åligger sökanden att i granskningsavgift till statsverket erlägga trettiosex kronor 50 öre.

Talan mot denna resolution fullföljes hos Kungl. Maj:t i dess kommunikationsdepartement genom besvär, vilka skola ingivas eller med posten i betalt brev insändas till departementet. Klaganden bör i besvären tydligt angiva den resolution mot vilken talan föres ävensom uppgiva sin postadress. Besvären skola vara departementet tillhanda före tjänstetidens slut senast å trettionde dagen eller, om menighet klager, senast å fyrtiofemte dagen efter delfäendet, delgivningsdagen oräknad. Vid besvären bör klaganden föga bevis om tiden, när han av resolutionen erhållit del.

Gävle i landskansliet den 1 november 1946.

På länsstyrelsens vägnar:

Utan avgift.

Karl-Erik Johanson

Gunnar Klerck

Bestyrkes på tjänstens vägnar:

Birgit Lindberg

1 Inford i j. n. d. 23/1 1947. E.K./B.F.

Överlantmätaren i länet.

2.

Beskrivning över förslag till avstyckningsplan för delar av fastigheter
Iggesund ^{1 2 4 3} 4, 5, 7, 8 och samfälld mark till Iggesund nr. 4-8

- i Njutångers socken, Gävleborgs län.

Planområdet är beläget invid och öster om kustlandsvägen till Hudiksvall c:a 1 km. norr om Iggesunds järnvägsstation, och framgår områdets läge närmare av den för avstyckningsplanen upprättade kartan.

området begränsas i väster av kustlandsvägen samt i sydost av Ostkustbanan. De inom området utlagda vägarna torde endast komma att betjäna den inre trafiken. Öppna platser hava undantagits dels i sydväst och nordost och dels mer centralt inom området. Något behov i övrigt av öppna platser torde icke föreligga. Vatten- och avloppsledningar finnas framdragna i närheten av området och komma att utvecklas i mån av behov vid områdets bebyggande. Ledningar för lyce finnas. I övrigt torde förslagens detaljer närmare framgå av kartan.

Hudiksvall den 15 maj 1946.

Jan Eriksson
distriktslantmätare.

Förslag till ändring och utvidgning av byggnadsplan för område söder om M O V A L L E N i Iggesunds samhälle Njutångers socken, Hudiksvalls kommun

Upprättat i april 1972

Olov Söderman
Arkitekt S.A.R.

BETECKNINGAR TILL INBOGNADEPLANEKARTAN

- BE-TECKNINGAR I DET BEGRÄNSADE PLANERINGSKARTAN
- Byggnadsbegränsning (längst 2m utanför det område förslaget avser)
 - Östlands områdesgräns avsedd att bibehållas
 - Östlands områdesgräns avsedd att utgå
 - Östlands bestämmelsegräns avsedd att utgå
 - Kustrens - eller annan områdesgräns
 - Bestämmelsegräns
 - Gränslinje ej avsedd att fastställas

	Besta
	Park eller plantering
BS	Område för bestadsandemål, sammanbyggda hus
BSF	Område för bestadsandemål, sammanbyggda hus, radhus
BF	Område för bestadsandemål, fristående hus
G	Område för garage- och biluppsättningsandemål
	Märk som inte får byggas

U	Mark tillgänglig för underjordiska ledningar
X	Mark tillgänglig för allmän gångtrafik
+0.0	Gällande gatuhöjd
(+0.0)	Gällande gatuhöjd oavsett ett utgå
+0.0	Gatuhöjd
I	Antal våningar

BETECKNINGAR TILL GRUNDKARTAN

	Fæstehedsgrænse
	Omløst kvarters - eller anden områdesgrænse
	Deltids- eller tidsmæssig grænse
	Staket
	Skov
	Teknisk grænse
	Vej
	Dike
	Andet grøntud
	Vejsbælt
	Polypunkt
	Bygninger
	Vædder - og anden afmærkning med nedslagspunkt

Grundkarta

över det av IGGESUND 14:1 m fl fastigheter
i Njutångers socken, Iggesunds kommun,
Gävleborgs län:

upprättad i oktober 1970 av

German Folklore

Gunnar Fahlen
distriktskontrollör

Kompletterad år 1972 av

Amos Fabian

Summer Edition
Available September

Skala 1:1000

Höjdangivelserna hänföra sig till rikets system (1970)

Koordinatsystem, rikets.

Fastighetsredovisningen avser förhållandena den 22.10.1970.

Standardklass 11.

Hustakens begränsningslinjer har karterats.

Tillskrift Kommunfullmäktige i Hediksvall
beslut den 29 juni 1972, § 102 betygat,
PA tjänstens vägnar:
Evert Jönsson

Genom beslut 1978-89-11, som jämlikt 150 § 3 i byggnadslagen vunnit laga kraft, har länsstyrelsen i Gävleborgs län fastställt på denna karta angiven ändring och utvidgning av byggnadsplan.

Folke Hennhall

James Earl Ray was arrested on 10/13/68
at the home of his mother, Mrs. A. J. Ray,
in the city of St. Louis, Missouri.
He was charged with the murder of Dr. Martin Luther King, Jr.
on 4/4/68 in Memphis, Tennessee.
He was arrested on 10/13/68 at the home of his mother,
Mrs. A. J. Ray, in the city of St. Louis, Missouri.
He was charged with the murder of Dr. Martin Luther King, Jr.
on 4/4/68 in Memphis, Tennessee.

Akt nr:

21-NJU-1144

AU\$21-NJU-1144

D.-Nr

HANDLINGAR

angående ändring och utvidgning av byggnadsplanen för område söder om

Movallen

i Njutånger socken, Iggesunds kommun,

Gävleborgs län;

upprättade år 1972

av

Olov Söderman

Arkitekt SAR

Till shten hör
..... innet. kartblad
..... / plan. L 2. M 14.
..... rull. ..

Njutånger s:n 1144

Akten består av / band handlingar

innehållande // numrerade sidor

jämte / kart a plan

LÄNSSTYRELSEN
GÄVLEBORGS LÄN
Planenheten

BESLUT

Anslag

1972-09-11

11.082-1667-72

Län Jönköping i Gävleborgs län	
Planeringsöv: Lantmäterienh	
Ink.	12. 09. 72
—	—

Byggnadsnämnden
824 01 HUDIKSVALL

Fastställelse av ändring och utvidgning av byggnadsplan

Länsstyrelsen fastställer med stöd av 76 och 108 §§ byggnadslagen av kommunfullmäktige i Hudiksvalls kommun 1972-06-29 antaget förslag till ändring och utvidgning av byggnadsplan för område söder om Movallen i Iggesunds samhälle.

Förslaget, som även innehåller byggnadsplanebestämmelser, har angivits på en av arkitekten Olov Söderman i april 1972 upprättad karta med beskrivning.

Om fastställelsen skall karta, beskrivning och bestämmelser av länsstyrelsen föras med bevis.

På grund av stadgandet i 150 § tredje stycket byggnadslagen får klagan över detta beslut ej föras.

Vid den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsarkitekten Ture Persson beslutat och bitr länsarkitekten Folke Edenhall varit föredragande, har även länsassessorn Helge Janson, byrådirektören Bo Jonson och bitr överlantmätaren Lars-Evald Nilsson deltagit.

Ture Persson
Ture Persson

Folke Edenhall
Folke Edenhall

Kopia till

Statens planverk
Kommunfullmäktige i Hudiksvalls kommun
Fastighetsbildningsmyndigheten, Hudiksvall
Vägförvaltningen
Planenheten
Naturvårdsenheten
✓ Lantmäterienheten
Statens Järnvägar, Sundsvalls bandistrikt, fack,
851 01 SUNDSVALL 1
Televerket, Anläggningssektionen, 851 87 SUNDSVALL

Inlagd i blad 561 A.S. / coll B

Beskrivning

Byggnadsplanen omfattar ett område intill E-4an som undantogs då byggnadsplan för hela det s k Skjutbanelområdet upprättades 1960. Området är bevuxet med en vacker tallskog och marken består av sand med en del stenar i ytlagret. Någon olägenhet av luftföroreningar från industriområdet har ej kunnat iakttas här. Då dessutom idrottsplats, bad och stora strövområden finns i omedelbar närhet synes platsen vara väl lämpad för bostäder.

För att slippa obehag av trafikbuller från E-4an föreslås följande: De närmast belägna husen ligga mer än 50 meter från vägmitt. De radhuslängor som planeras parallellt med E-4an utformas på sådant sätt att sovrummen är vända in mot områdets mitt. Dessutom ligger E-4an delvis på lägre plan än byggnadstomterna och där så icke är fallet kommer skärmar i form av vallar och plantering av snabbväxande tall att utföras. Vägområdet till badet breddas med möjlighet att erhålla avskild gång- och cykelstig.

Redan nu finnas inom området framdragna ledningar för vatten och avlopp dimensionerade att även kunna betjäna detta område.

Tidigare fastställd tomt för handelsändamål är ej längre aktuell för sitt ändamål genom handelns centralisering. I stället föreslås här ett område för bilparkering.

Vid utarbetandet av byggnadsplanen har även bostadstyperna studerats för att erhålla så ostörda bostäder som möjligt. Avsikten är att bebygga området i ett sammanhang och på ett enhetligt sätt men med en variation på fyra bostadstyper. Den vackra naturen och läget vid infarten till samhället ställer stora krav på det bebyggda områdets utseende.

Byggnadsplanen har utarbetats under samverkan med kommunens myndigheter och länsstyrelsens organ för planering.

Iggesund i april 1972

Olov Söderman

Olov Söderman
Arkitekt SAR

Tillhör kommunfullmäktiges
i Hudiksvalls kommun beslut
den 29.06.1972 § 102 bety-

gar:

Sverker Jonson

Sverker Jonson

Utlåtande länsstyrelsen i Gävleborgs län beslut
den 19.07.1972 § 102 betyg

Ingemar Söderberg

K

7

Bestämmelser till
förslag till ändring och utvidgning
av byggnadsplan för område söder om
MOVALLÉN i Iggesunds samhälle, Njut-
ångers socken, Hudiksvalls kommun

§ 1

Byggnadsområdets användning

Byggnadskvarter

- a Med B betecknat område får användas endast för bostadsändamål.
- b Med G betecknat område får användas endast för garage- och biluppställningsändamål.

§ 2

Mark som icke eller i endast mindre omfattning
får bebyggas

Med punktprickning betecknad mark får icke bebyggas.

§ 3

Särskilda föreskrifter angående områden för led-
ningar och för allmän trafik

- Mom 1 Å med u betecknad mark får icke vidtagas anord-
ningar som hindrar framdragande eller underhåll
av underjordiska ledningar
- Mom 2 Inom med x betecknat område får allmän gång-
trafik ske i tunnel under vägbana.

§ 4

Byggnadssätt

- Mom 1 Med S betecknat område får bebyggas endast med
hus som uppföras i gräns mot granntomt där sådan
gräns förekommer inom området (kedjehus).
- Mom 2 Med Sr betecknat område får bebyggas endast med
radhus.
- Mom 3 Med F betecknat område får bebyggas endast med
hus som uppföres fristående.

§ 5

Tomts storlek

Å med F betecknat område får tomtplats icke givas mindre
areal än 600 kvm.

§ 6

Del av tomt som får bebyggas och antal byggnader
å tomt

- Mom 1 Av tomtplats som omfattar med F betecknat område får högst en fjärdedel bebyggas.
- Mom 2 Å tomt som omfattar med S betecknat område får endast en huvudbyggnad och ett uthus eller annan gårdsbyggnad uppföras.
- Mom 3 Å tomt som omfattar med Sr betecknat område får uthus för sopor och elcentral uppföras invid tomtgräns.

§ 7

Våningsantal

Å med I betecknat område får byggnad uppföras med högst en våning jämte inredd vind.

§ 8

Byggnadshöjd

Å med I betecknat område får byggnad icke uppföras till större höjd än 7,0 meter.

§ 9

Antal lägenheter

Å tomt som omfattar med F betecknat område får huvudbyggnad icke rymma fler än en bostadslägenhet. I gårdsbyggnad får bostad icke inredas.

Iggesund i april 1972

Olov Söderman

Olov Söderman
Arkitekt SAR

Tillhör kommunfullmäktiges
i Hudiksvalls kommun beslut
den 29.06.1972 § 102 bety-
gar:

Sverker Jonson
Sverker Jonson

Tillhör länsstyrelsens i Gästriklands län beslut
den 12.12.1972 betygar

Wiggo Lindberg

//

Förteckning över fastigheter vilka ingå i område för vilket länsstyrelsen den 11/9 1972 fastställt ändring och utvidgning av byggnadsplan (akt Njutånger nr 1144)

Iggesund 14:1

Samfälld väg för Iggesunds by.

Infört i jordregistret i november 1972 A.S. coll. 6